

marktrapport '11

Inhoudsopgave

1.	DE CIJFERS ACHTER DE ENERGIEMARKT IN VLAANDEREN	7
1.1	INDELING AFNEMERS	7
1.2	DE TOTALE HOEVEELHEID GELEVERDE ENERGIE IN VLAANDEREN	8
2.	ENERGIELEVERANCIERS	11
2.1	ACTIEVE LEVERANCIERS EN SPREIDING OVER NETWERKEN	11
2.1.1	<i>Elektriciteit</i>	11
2.1.2	<i>Aardgas</i>	12
2.2	FUSIES EN OVERNAMES	14
2.3	MARKTAANDELEN VAN DE ENERGIELEVERANCIERS	14
2.3.1	<i>Elektriciteit</i>	14
2.3.2	<i>Aardgas</i>	21
2.4	CONCENTRATIE EN MARKTMACHT	26
2.4.1	<i>Herfindahl-Hirschman index (HHI)</i>	26
2.4.2	<i>Concentratie-index (C3)</i>	27
2.4.3	<i>Conclusie</i>	28
2.5	LEVERANCIERSWISSELS	29
2.5.1	<i>Elektriciteit</i>	29
2.5.2	<i>Marktdynamiek elektriciteit</i>	30
2.5.3	<i>Aardgas</i>	32
2.6	PRODUCTAANBOD	34
2.6.1	<i>Elektriciteit en Aardgas</i>	34
3.	ELEKTRICITEITS- EN AARDGASPRIJZEN	35
3.1	EVOLUTIE VAN DE ELEKTRICITEITSPRIJZEN	35
3.1.1	<i>Huishoudelijke afnemers</i>	35
3.1.1.4	<i>Sociale maximumprijzen en Elektriciteitstarief DNB</i>	41
3.1.2	<i>KLEINE PROFESSIONELE AFNEMERS</i>	43
3.2	EVOLUTIE VAN DE AARDGASPRIJZEN	46
3.2.1	<i>Huishoudelijke afnemers</i>	46
3.2.2	<i>KLEINE PROFESSIONELE AFNEMERS</i>	53
3.3	CONCLUSIES	54
3.3.1	<i>Prijsevoluties</i>	54
4.	HERNIEUWBARE ENERGIEBRONNEN EN WARMTE-KRACHTKOPPELING	57
4.2	GOENESTROOMCERTIFICATEN	57
4.2.1	<i>Aantal installaties die groenestroomcertificaten ontvangen</i>	57
4.2.2	<i>Uitgereikte groenestroomcertificaten</i>	58

4.2.3 Handel in groenestroomcertificaten	60
4.2.4 Inlevering van groenestroomcertificaten voor de certificaten-verplichting op 31 maart 2012	68
4.3 WARMTE-KRACHTKOPPELING-----	70
4.3.1 Aantal installaties die warmte-krachtcertificaten ontvangen	70
4.3.2 Uitgereikte warmte-krachtcertificaten	71
4.3.3 Handel in warmte-krachtcertificaten	72
4.3.4 Inlevering van warmte-krachtcertificaten voor de certificaten-verplichting op 31 maart 2011	75
CONCLUSIES	79
BIJLAGEN	79
BIJLAGE 1: BEREKENING HERFINDAHL-HIRSCHMAN INDEX (HHI), HHINE EN C3 -----	80
BIJLAGE 2: METHODOLOGIE VAN HET ONDERZOEK VAN DE PRIJZEN -----	81
BIJLAGE 3: OVERZICHT VAN DE HUISHOUDELIJKE TYPEAFNEMERS VOOR ELEKTRICITEIT EN AARDGAS -----	83
BIJLAGE 4: OVERZICHT VAN DE KLEINE PROFESSIONELE TYPEAFNEMERS VOOR ELEKTRICITEIT -----	83

Lijst van tabellen

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2010 & 2011 in aantal toegangspunten	7
Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2010 & 2011 in aantal toegangspunten	7
Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet.....	8
Tabel 4: Geleverde aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet.....	10
Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per deelgebied op 31 december 2011 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit).....	11
Tabel 6: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers	12
Tabel 7: Actieve aardgasleveranciers per deelgebied op 31 december 2011 (leveringen aan eindafnemers)	13
Tabel 8: Doelgroepen van de aardgasleveranciers	13
Tabel 9: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet	14
Tabel 10: Marktaandeel 2010 en 2011 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverde elektrische energie	17
Tabel 11: Marktaandelen elektriciteitsleveranciers, uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar	18
Tabel 12: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers (toegangspunten)	19
Tabel 13: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen elektriciteitsafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar	20
Tabel 14: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet	21
Tabel 15: Marktaandeel 2010 en 2011 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverd aardgas	23
Tabel 16: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten)	23
Tabel 17: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke aardgasafnemers.....	24
Tabel 18: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen aardgasafnemers (toegangspunten)	25
Tabel 19: HHI elektriciteit	26
Tabel 20: HHI aardgas.....	26
Tabel 21: HHI berekend op basis van marktaandelen in termen van volumes	27
Tabel 22: C3 elektriciteit	27
Tabel 23: C3 aardgas.....	27
Tabel 24: Participatie van de afnemers op de elektriciteitsmarkt (%)	29
Tabel 25: Maandelijkse indicator marktdynamiek elektriciteit - Relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap naar een andere leverancier maakte (Maandelijkse beweging uitgedrukt in %)	30
Tabel 26: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke elektriciteitscontracten (situatie 1 januari 2012)	31
Tabel 27: Leverancierswissels aardgas (%)	32
Tabel 28: Maandelijkse indicator aardgas (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap naar een andere aardgasleverancier maakte (Maandelijkse beweging uitgedrukt in %)	32
Tabel 29: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke aardgascontracten (situatie 1 januari 2011) ..	33
Tabel 30: Aantal aangeboden contracten op de markt	34
Tabel 31: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname	57
Tabel 32: Geïnstalleerd productievermogen (in kW) dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname	57
Tabel 33: Aantal uitgereikte aanvaardbare groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar	58

Tabel 34: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong per energiebron en per productiejaar	59
Tabel 35: Aantal verkochte groenestroomcertificaten aan de netbeheerder aan gegarandeerde minimumprijs	64
Tabel 36: Overzicht van de inle verrondes van groenestroomcertificaten.....	69
Tabel 37: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmte-krachtcertificaten per technologie en per jaar van indiening of ingrijpende wijziging	71
Tabel 38: Totaal geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (in kW) van warmte-krachtinstallaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmte-krachtcertificaten per technologie en per jaar van indiening of ingrijpende wijziging	71
Tabel 39: Aantal uitgereikte warmte-krachtcertificaten per technologie en per productiejaar	71
Tabel 40: Overzicht van de inle verrondes van warmte-krachtcertificaten.....	76

Lijst van figuren

Figuur 1: Geleverde elektriciteit via het transmissienet.....	9
Figuur 2: Geleverde elektriciteit via het distributienet.....	9
Figuur 3: Geleverde aardgas via het transmissie- en distributienet	10
Figuur 4: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) in 2011 uitgedrukt in geleverde energie	16
Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie	16
Figuur 6: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in aantal klanten	19
Figuur 7: Marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie	22
Figuur 8: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie	22
Figuur 9: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in geleverde energie	24
Figuur 10: Marktdynamiek elektriciteit	30
Figuur 11: Marktdynamiek aardgas	33
Figuur 12: Type elektriciteitscontracten.....	34
Figuur 13: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis; 3 personen)	36
Figuur 14: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik.....	37
Figuur 15: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik	38
Figuur 16: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik ..	39
Figuur 17: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik (typecategorie Da, 600 kWh verbruik op jaarbasis; 1 persoon)	40
Figuur 18: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis; 4 personen)	40
Figuur 19: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het Elektriciteitsstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik.....	42
Figuur 20: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis).....	43
Figuur 21: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor kleine professionele afnemers	44
Figuur 22: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers	45

Figuur 23: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers	46
Figuur 24: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)	47
Figuur 25: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	48
Figuur 26: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen duurtijd voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	49
Figuur 27: Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	50
Figuur 28: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)	51
Figuur 29: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)	52
Figuur 30: Evolutie van de sociale maximumprijs en het Aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik	53
Figuur 31: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar	59
Figuur 32: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong	61
Figuur 33: Gemiddelde prijs van een groenestroomcertificaat per maand	62
Figuur 34: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten in 2011 per verkoopprijs (afgerond)	63
Figuur 35: Aantal groenestroomcertificaten uit zonne-energie die in 2010 en 2011 werden verkocht aan distributienetbeheerders, opgesplitst per minimumprijsniveau	65
Figuur 36: Aantal geïmporteerde garanties van oorsprong per maand	66
Figuur 37: Herkomst van garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen, per jaar	66
Figuur 38: Energiebron van garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen	66
Figuur 39: Aantal uitgevoerde garanties van oorsprong vanuit Vlaanderen per maand	67
Figuur 40: Bestemming van uitgevoerde garanties van oorsprong uit Vlaanderen	67
Figuur 41: Energiebron van uitgevoerde garanties van oorsprong uit Vlaanderen, per jaar	67
Figuur 42: Overzicht van de inleverrondes van groenestroomcertificaten	69
Figuur 43: Aantal uitgereikte warmte-kranchcertificaten per technologie en per productiejaar	72
Figuur 44: Aantal verhandelde warmte-kranchcertificaten per maand	73
Figuur 45: Prijs van een warmte-kranchcertificaat per maand	74
Figuur 46: Aantal warmte-kranchcertificaten per maand dat verhandeld werd aan de netbeheerders aan de wettelijke minimumsteun	75
Figuur 47: Alle partijen voldeden aan de verplichtingen. In vele gevallen trad de leverancier op als certificatenindieners voor de quotumplichtige toegangshouders.	76

Voorwoord

De elektriciteits- en aardgasmarkt dynamischer dan ooit

Hoewel dit marktrapport over 2011 handelt, is het onmogelijk om hier niet in te gaan op de gebeurtenissen van begin 2012. In de eerste maanden van 2012 maakte de elektriciteits- en aardgasmarkt in Vlaanderen immers een sprong naar een heel nieuw en ongezien hoog niveau wat leverancierswissels betreft. De katalysator hiervoor was in grote mate de media-heisa over de discussie tussen een aantal energieleveranciers en de federale overheid naar aanleiding van de beslissing van deze laatste om de geïndexeerde contracten tijdelijk te plafonneren.

Alle indicatoren die we sinds de vrijmaking opvolgen, vertoonden voor 2011 een nog nooit geziene sterke verhoging van de activiteit op de energiemarkt in Vlaanderen. Er was duidelijk een opwaartse trend, die al in 2010 – zij het in bescheiden mate – ingezet werd.

In het voorjaar 2012 was er dan die druppel die de emmer deed overlopen en enkel maar dat effect kon hebben door het jarenlange bouwen aan vertrouwen in de markt onder meer door de VREG door zijn inzet voor communicatie, informatie en sensibilisering. De V-test is de hoeksteen voor de ondersteuning van de energieafnemers op de Vlaamse energiemarkt. Deze vergelijkingsmodule die de VREG al sinds de opening van de markt voor gezinnen aanbiedt is nu ontegensprekelijk uitgegroeid tot de referentie in Vlaanderen en werd in 2011 nog verrijkt met de vergelijking van de kwaliteit, naast de al bestaande vergelijking van de prijzen en het groene karakter van de producten. “De VREG maakt u wegwijs op de vrijgemaakte energiemarkt” was onze basislijn sinds dag één van de liberalisering. Die volgehouden inspanning leverde in 2011 duidelijk merkbare resultaten op en heeft uiteindelijk geleid tot de explosie aan participatie in het voorjaar van 2012. Nu wordt het onze uitdaging om de gevonden weg voor de consument breed, open en aantrekkelijk te houden.

Er werd en wordt vaak getwijfeld aan het bestaan van reële concurrentie op de energiemarkt. De cijfers over marktaandeelen in dit rapport – en zeker ook de cijfers van begin 2012 –bewijzen dat er op de Vlaamse “retailmarkt” wel degelijk concurrentie heerst. De VREG heeft altijd benadrukt dat de retailmarkt alleen concurrentieel kan zijn als de productie- en de groothandelsmarkten dit ook zijn. De oprichting van Belpex, de mogelijkheid om alternatieve aardgasbevoorradingscontracten te sluiten, meer interconnectie met het buitenland, enz. hebben hier zeker toe bijgedragen. Toch is het eigenaardig dat de federale overheid nu haar inspanningen richt op de eindprijs van de consument – dus op retail niveau optreedt – in plaats van verder te werken aan meer concurrentie op productieniveau, wat vooral haar bevoegdheid is en de grootste prioriteit moet zijn.

De concurrentie op de elektriciteits- en aardgasmarkt in Vlaanderen wordt duidelijk uitgedrukt in de marktaandeelen van alle uitdagers, die in 2011 tot het hoogste niveau ooit stegen. Er zijn dus niet slechts één of twee uitdagers actief, zoals op de telecommarkt, nochtans ooit het lichtend voorbeeld voor de federale Pax Electrica... De gezinnen lopen daarbij voorop, met een hoger marktaandeel voor de alternatieve energieleveranciers dan het geval is bij de professionele klanten.

Maar er is nog een andere factor die meespeelt: de groei van decentrale elektriciteitsproductie op basis van hernieuwbare bronnen en warmtekrachtkoppeling. Het beleid dat deze milieuvriendelijke elektriciteitsproductie ondersteunt was succesvol - in zeker zin té succesvol, wat leidde tot structurele overschotten op de certificatenmarkten – maar de kostprijs ervan kreeg in 2011 steeds meer kritiek. Er wordt daarbij vrijwel uitsluitend gefocust op de kosten, en niet op de positieve effecten van de groei van decentrale productie. Deze zijn moeilijker in te schatten en zullen zich ten dele pas in de toekomst manifesteren. In ieder geval is nu al duidelijk dat decentrale productie de hoeveelheden geleverde stroom sterk drukt, en dit zowel op distributie- als op transmissieniveau.

In dit rapport gaan we in op de toestand van de markten voor groenestroom- en warmtekrachtcertificaten, de centrale steunmechanismen in Vlaanderen. Het eind mei 2012 aangekondigde nieuwe ondersteuningsbeleid zal zeker de toekomst op dit vlak kleuren.

Het zijn en blijven meer dan ooit fascinerende, zij het woelige, tijden voor de energiesector.

André Pictoel
Gedelegeerd Bestuurder VREG

1. De cijfers achter de energiemarkt in Vlaanderen

1.1. Indeling afnemers

Op 31 december 2011 waren in Vlaanderen 3.236.971 toegangspunten (EAN's) voor elektriciteit op het distributienet aangesloten. Eind 2010 was dit aantal 3.208.005. Een toegangspunt is elk onderscheiden afnamepunt waaraan een EAN-nummer werd toegekend. Injectiepunten¹ worden niet in de statistieken meegeteld.

De toegangspunten worden in een aantal categorieën ingedeeld:

- De telegelezen afnemers van wie de meterstanden op afstand worden uitgelezen of AMR (Automatic Meter Reading);
- De maandelijks gelezen meters of MMR (Monthly Meter Reading);
- De jaarlijks gelezen meters.

Bij de jaarlijks gelezen meters wordt nog een onderscheid gemaakt tussen de huishoudelijke en de niet-huishoudelijke afnemers. Dit onderscheid wordt gemaakt op basis van het contract dat de afnemer afsluit met zijn leverancier. Wanneer het leveringscontract wordt afgesloten door een onderneming² wordt de afnemer beschouwd als niet-huishoudelijk, is dit niet het geval dan wordt de afnemer als huishoudelijk beschouwd.

Tabel 1: Indeling elektriciteitsafnemers op 31 december 2010 & 2011 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	2010		2011	
	AANTAL	PROCENTUEEL	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	19.574	0,61%	21.258	0,66%
MMR	17.092	0,53%	16.509	0,51%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	2.666.112	83,11%	2.678.142	82,74%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	505.227	15,75%	521.062	16,10%
TOTAAL	3.208.005	100,00%	3.236.971	100,00%

Op 31 december 2011 waren er 1.896.180 toegangspunten (EAN's) aangesloten op de Vlaamse aardgasdistributienetten. Eind 2010 was dit aantal 1.844.157.

Tabel 2: Indeling aardgasafnemers op 31 december 2010 & 2011 in aantal toegangspunten

CATEGORIE	2010		2011	
	AANTAL	PROCENTUEEL	AANTAL	PROCENTUEEL
AMR	602	0,03%	612	0,03%
MMR	9.573	0,52%	9.655	0,51%
Jaargelezen huishoudelijke afnemers	1.606.079	87,09%	1.646.566	86,84%
Jaargelezen niet huishoudelijke afnemers	227.903	12,36%	239.347	12,62%
TOTAAL	1.844.157	100,00%	1.896.180	100,00%

In 2011 werden 4.750 slimme elektriciteits- en aardgasmeters geplaatst. Deze meters vallen nog steeds in de categorie "jaargelezen" omdat er nog steeds slechts 1 jaarlijkse meterstand wordt gebruikt in de

¹ Dit betekent dat EAN's waarop zowel afname als injectie plaatsvindt wel opgenomen worden in de statistieken.

² Zoals bedoeld in artikel 2, 3° van de wet van 16 januari 2003 tot oprichting van een kruispuntbank voor ondernemingen, tot modernisering van het handelsregister, tot oprichting van erkende ondernemingsloketten en houdende diverse bepalingen.

facturatie. De meter wordt dus in het kader van de bestaande markprocessen maar 1 keer per jaar uitgelezen eventueel aangevuld met een opname van de meterstand bij een verhuis of leverancierswissel.

Zowel bij elektriciteit als bij aardgas is er dus een stijgende trend van het aantal toegangspunten. Zo kwamen er in 2011 maandelijks gemiddeld 2.413 nieuwe toegangspunten voor elektriciteit (tegenover 2.668 in 2010) en 4.335 nieuwe toegangspunten voor aardgas bij (tegenover 4.459 in 2010). Tegenover vorig jaar zien we een vertraging van de toename. Desalniettemin zien we voor aardgas een significante netto stijging van het aantal toegangspunten. Deze toename kan mee verklaard worden door de extra inspanningen die de netbeheerders leveren om het in het aardgasdecreet³ vooropgestelde aansluitbaarheidspercentage te halen. Ook het feit dan in 2011 de aardolieprijs sneller steeg dan de aardgasprijs en een overschakeling aldus een kortere terugverdientijd kende kan een stijging in de hand gewerkt hebben.

1.2. De totale hoeveelheid geleverde energie in Vlaanderen

Tabel 3: Geleverde elektriciteit in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet

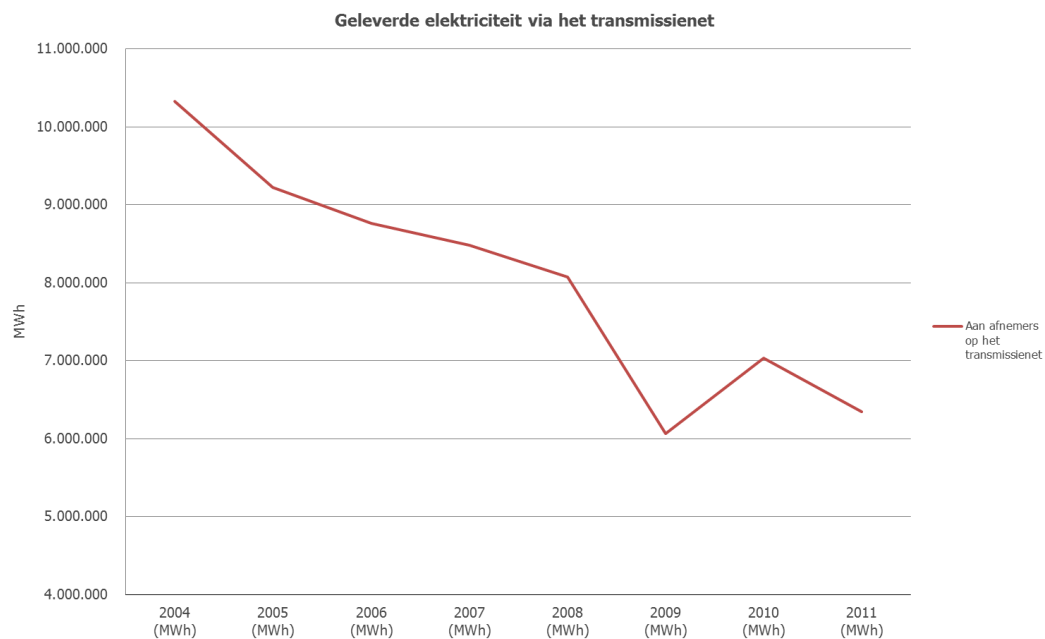
	2009 (MWh)	%	2010 (MWh)	%	2011 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	38.367.301	86,35%	39.274.367	84,81%	37.774.365	85,62%
Aan afnemers op het transmissienet	6.065.286	13,65%	7.035.259	15,19%	6.343.120	14,38%
TOTAAL	44.432.587	100%	46.309.626	100%	44.117.485	100%

In deze cijfers zijn ook leveringen via het net door zogenaamde zelfbevoorraders inbegrepen: dat zijn energie-intensieve bedrijven die in hun stroomvoorziening voorzien door zelf elektriciteit aan te kopen (via de ondersteunende diensten van Elia, via een energiebeurs zoals BelPEX, ...). Die elektriciteit wordt vervolgens via het transmissienet geleverd. Het volume van dergelijke stroomvoorziening bedroeg in 2011 780.272 MWh of 1,77% (tegenover 1.129.635 of 2,4%) van de totale elektriciteitslevering in Vlaanderen en 12,30% (16,06% in 2010) van de totale leveringen via het transmissienet in Vlaanderen.

Het valt op dat er sinds 2004 een dalende trend is wat betreft elektriciteit geleverd aan afnemers op het transmissienet. Dat komt doordat een aantal bedrijven opteerde om zelf productiecapaciteit te installeren, waardoor deze spelers minder elektriciteit moeten afnemen om hun verbruik te dekken. De STEG-centrale van Zandvliet Power is hiervan een voorbeeld. Die centrale levert rechtstreeks (dus niet via het transmissie- of distributienet) elektriciteit aan BASF Antwerpen, een belangrijke stroomverbruiker in de Vlaamse elektriciteitsmarkt die bijgevolg minder elektriciteit van het transmissienet afneemt. Het volume van die rechtstreeks geleverde stroom is niet in de cijfers van Tabel 3 opgenomen. De dip in 2009 in onderstaande grafiek is voornamelijk toe te schrijven aan de economische terugval.

³ Iedere aardgasnetbeheerder zorgt ervoor dat het geheel van de gebieden, die gelegen zijn in het geografisch afgebakende gebied waarvoor hij werd aangewezen, een aansluitbaarheidsgraad heeft van: a) minstens 95 % in 2015 en van 99 % in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad voor die gebieden die in het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan de bestemming woongebied hebben met uitzondering van de woongebieden met landelijk karakter; b) minstens 95 % in 2020 bij een evenredige ontwikkeling van de aansluitingsgraad in woongebieden.

Figuur 1: Geleverde elektriciteit via het transmissienet

Op het distributienet speelt ook het fenomeen van lokale productie, maar de impact ervan is moeilijker vast te stellen. Bij lokale productie wordt de elektriciteit ter plaatse verbruikt en niet op het distributienet geplaatst. Om een idee te krijgen van de grootte van het eigen verbruik moet men naar de productie en injectie kijken. Deze gegevens zijn niet altijd in een voldoende mate van detail beschikbaar. Kleinschalige zonne-installaties bijvoorbeeld hebben geen aparte injectiemeting en de productiemeting wordt door de eigenaars van deze installaties zelf gedaan en manueel doorgegeven.

Figuur 2: Geleverde elektriciteit via het distributienet

De daling in de geleverde hoeveelheid elektriciteit die zowel vast te stellen is op het transmissienet als op het distributienet, is dus een combinatie van in de eerste plaats een grotere hoeveelheid eigen verbruik van productie-installaties maar verder ook van de economische en klimatologische omstandigheden en het effect van energiebesparende maatregelen.

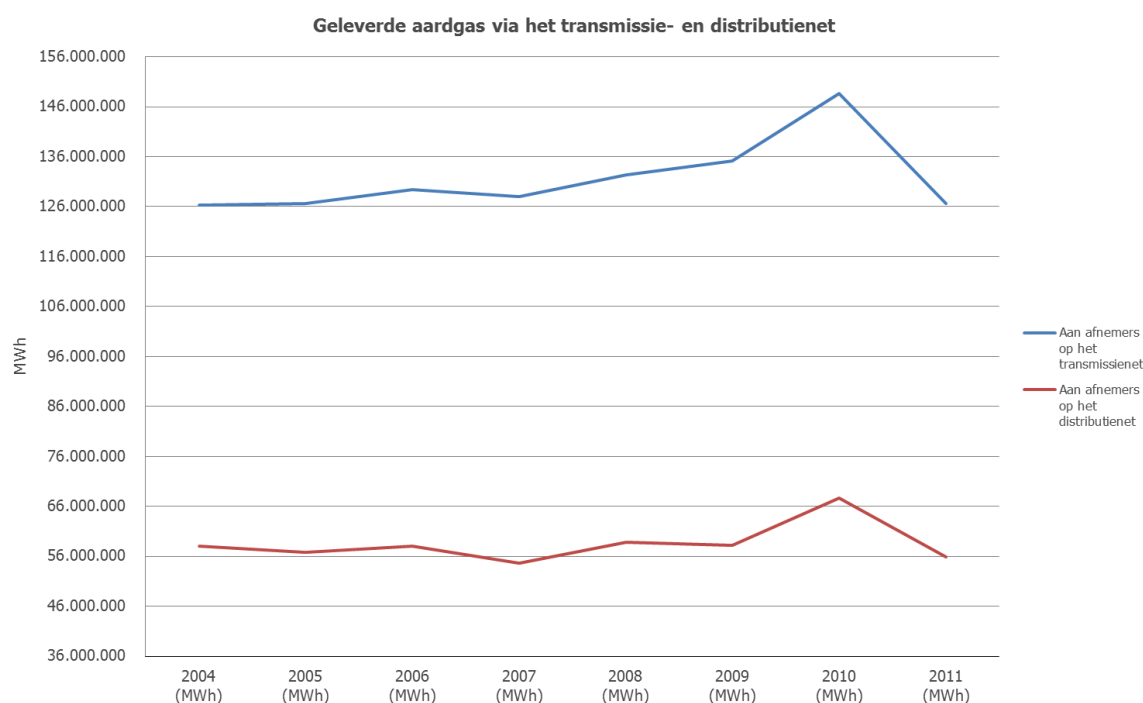
Tabel 4: Geleverde aardgas in Vlaanderen (exclusief verliezen) aan eindafnemers aangesloten op het transmissie- en distributienet

	2009 (MWh)	%	2010 (MWh)	%	2011 (MWh)	%
Aan afnemers op het distributienet	58.148.159	43,04%	67.698.032	45,53%	55.942.936	44,20%
Aan afnemers op het transmissienet	76.956.074	56,96%	80.991.480	54,47%	70.622.533	55,80%
TOTAAL	135.104.233	100%	148.689.512	100%	126.565.469	100%

Het aardgasverbruik wordt sterk bepaald door de klimatologische omstandigheden. Daar waar 2010 22% meer graaddagen⁴ kende dan 2009 kende 2011 28,7% minder graaddagen dan 2010. Deze daling zien we dan ook terug in de evolutie van het aardgasverbruik ondanks het hoger aantal aardgasaansluitingen. Het aardgasverbruik via het Vlaamse distributienet daalde 2011 met 15%.

De stijging op het transmissienet lijkt logischerwijze iets minder afhankelijk van klimatologische omstandigheden. In dit verbruik is ook de opwekking van elektriciteit door middel van aardgas opgenomen.

Figuur 3: Geleverde aardgas via het transmissie- en distributienet

⁴ De graaddagen geven een beeld van het gemiddelde profiel van de verwarmingsnaden van een woning in België. Voor een bepaalde dag zijn de graaddagen die gebruikt worden door de aardgassector in België gelijk aan het verschil tussen 16,5°C en de gemiddelde dagtemperatuur gemeten door het KMI te Ukkel. Indien bijvoorbeeld de gemiddelde temperatuur van een dag -2°C was, is het aantal graaddagen voor die dag 18,5°C (GD = 16,5 - -2). Indien de gemiddelde dagtemperatuur groter is dan 16,5°C wordt de waarde 0 aangenomen. Bron: <http://www.synergrid.be/index.cfm?PageID=17601>

2. Energieleveranciers

2.1. Actieve leveranciers en spreiding over netwerken

2.1.1. Elektriciteit

Eind 2011 waren er 26 houders van een leveringsvergunning elektriciteit. Dat zijn er evenveel als eind 2010.

Delta Energy Belgium NV, Enovos Luxembourg SA en Trevion NV verkregen een vergunning. De vergunningen van EDF Belgium en RWE Energy Belgium werden opgeheven, waarna de klantenportefeuille respectievelijk naar EDF Luminus en Essent Belgium over ging. Nidera Handelscompagnie verliet de Vlaamse energiemarkt.

Opvallend is wel dat quasi alle houders van een leveringsvergunning actief waren in 2011 of dit werden begin 2012. Enkel Trianel NV en Pfalzwerke AG maken geen actief gebruik van hun vergunning. We zien wel een sterke groei van het aantal vergunningshouders dat een beperkt aantal klanten belevt.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal elektriciteitsleveranciers dat in elk netgebied actief was op 31 december 2011.

Tabel 5: Actieve elektriciteitsleveranciers per deelgebied op 31 december 2011 (leveringen aan eindafnemers elektriciteit)

DISTRIBUTIE-NETBEHEERDER	Aantal in 2011	Aantal in 2010	Aantal in 2009
AGEM	10	10	10
DNB BA	6	6	6
ELIA (1)	8	8	8
GASELWEST	15	15	14
IMEA	14	15	15
IMEWO	14	15	15
INFRAX WEST	12	14	13
INTER-ENERGA	14	16	13
INTERGEM	14	15	14
INTERMOSANE	7	8	7
IVEG	13	14	13
IVEKA	15	15	14
IVERLEK	15	16	15
PBE	12	13	13
SIBELGAS	12	14	12

Niet alle leveranciers richten zich tot dezelfde doelgroep. Elf leveranciers zijn in de residentiële markt geïnteresseerd. Andere leveranciers mikken (ook) op kleine of grotere bedrijven en/of de overheid. Sommige leveranciers beleveren alle segmenten van de markt. Onderstaande tabel geeft aan tot welke doelgroep(en) de vergunde leveranciers zich bij voorkeur richten.

Tabel 6: Doelgroepen van de elektriciteitsleveranciers

LEVERANCIER	Huishoudelijk segment	Zelfstandigen en vrije beroepen	KMO's	Middelgrote en grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik	Overheid
Anode BV		•	•	•	
Belpower International NV	•	•	•		
DB Energie (Deutsche Bahn)				•	
Delta Energy Belgium NV					
EDF Luminus N.V. (1)	•	•	•	•	•
E.ON Belgium NV				•	
E.ON Energy Trading AG				•	
Ecopower CVBA	•	•	•		•
Electrabel Customer Solutions NV	•	•	•	•	•
Electrabel NV				•	•
Electrawinds Distributie NV					
Elegant BVBA					
Elektriciteitsbedrijf Merksplas BVBA	•	•	•		
Elexys NV		•	•		
Endesa Energia SAU				•	
Eneco België BV	•	•	•	•	•
Enovos Luxembourg SA			•	•	•
Essent Belgium NV	•	•	•	•	•
Lampiris NV	•	•	•		•
Nuon Belgium NV	•	•	•	•	•
OCTA+ Energie NV	•	•	•		
Pfalzwerke AG					
Scholt Energy Control België NV			•	•	
Trevion		•	•	•	•
Trianel Energie BV		•	•	•	•
Wase Wind cvba	•	•	•	•	
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS 2010	10	13	15	15	10
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS 2011	11	15	17	16	11

⁽¹⁾ Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

In alle segmenten neemt de concurrentie licht toe in vergelijking met 2010. Er zijn in alle segmenten voldoende elektriciteitsleveranciers aanwezig om een zekere vorm van concurrentie te laten spelen. Bovendien komen er nog steeds nieuwe spelers bij. Er zijn enkele leveranciers die, in afwachting van levering, nog niet kenbaar gemaakt hebben tot welk segment ze zich gaan richten. Daarnaast zijn er ook verschillende elektriciteitsleveranciers actief die tot eenzelfde groep behoren (GDF SUEZ-groep, E.ON-groep) en waarbinnen onderling afspraken gemaakt kunnen worden over het te benaderen marktsegment.

2.1.2. Aardgas

In 2011 bleef eveneens het aantal leveringsvergunningen voor aardgas op hetzelfde niveau als 2010 (21). Enovos Luxembourg SA en natGAS AG ontvingen een leveringsvergunning. RWE Energy Belgium en EDF Belgium droegen hun portefeuille over aan Essent Belgium en EDF Luminus.

Air Liquide Technische Gassen BV, Total Gas & Power Ltd, RWE Supply & Trading Netherlands NV en Vattenfall Energy Trading Netherlands NV leverden ook in Vlaanderen maar via het vervoersnet en een federale leveringsvergunning.

Globaal zien we in 2011 een lichte toename in de keuzemogelijkheid voor afnemers, zowel op het vervoersnet als op het distributienet.

Tabel 7: Actieve aardgasleveranciers per deelgebied op 31 december 2011 (leveringen aan eindafnemers)

AARDGAS-NETBEHEERDER	Aantal in 2011	Aantal in 2010	Aantal in 2009
GASELWEST	12	12	11
IMEA	10	10	9
IMEWO	12	11	11
INFRAX WEST	10	8	9
INTER-ENERGA	12	12	11
INTERGAS NETBE	1	1	1
INTERGEM	11	12	11
IVEG	10	10	9
IVEKA	11	11	9
IVERLEK	12	12	10
SIBELGAS	10	9	7

Net zoals voor elektriciteit zijn er minder aardgasleveranciers geïnteresseerd in het leveren aan huishoudelijke afnemers dan in een doelgroep waar grotere volumes worden afgenomen.

Onderstaande tabel maakt duidelijk welke doelgroepen de leveranciers wensen te beleveren. Een aantal aardgasleveranciers heeft in afwachting van hun intrede op de markt nog geen doelgroepen doorgegeven.

Tabel 8: Doelgroepen van de aardgasleveranciers

LEVERANCIER	Huishoudelijk segment	Zelfstandigen en vrije beroepen	KMO's	Middelgrote en grote bedrijven en KMO's met een groot verbruik	Overheid
Distrigas N.V.				•	
Dong Energy Sales B.V.	• (1)				
EDF Luminus N.V. (2)	•	•	•	•	•
E.ON Belgium N.V.				•	
E.ON Ruhrgas A.G.				•	
Electrabel N.V.				•	•
Electrabel Customer Solutions N.V.	•	•	•	•	•
Elegant B.V.B.A.					
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	•	•	•		
Eneco België B.V.	•	•	•	•	•
Energy Logistics & Services G.m.b.H.				•	
Enovos Luxembourg GmbH			•	•	•
Essent Belgium N.V.	•	•	•	•	•
GAS Natural Europe S.A.S.		•	•	•	•
GDF SUEZ				•	
Lampiris N.V.	•	•	•		•
natGas A.G.					
Nuon Belgium N.V.	•	•	•	•	•
OCTA+ Energie N.V.	•	•	•		
Statoil A.S.A.					
Wingas GmbH		•	•	•	•
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS 2010	7	10	11	12	10
TOTAAL AANTAL LEVERANCIERS 2011	8	10	11	12	10

(1) Dong Energy Sales wordt niet meegeteld omdat er alleen in de enclave Baarle-Hertog geleverd wordt.

(2) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

Bij de kleinverbruikers komt er één leverancier bij. Waar Eneco België zich voorheen enkel op grotere segmenten toespitste, verschoof dit in de loop van 2011. Ondanks deze toename in aanbod blijft het

aantal leveranciers gericht op gezinnen nog vrij beperkt. In het huishoudelijke segment spelen slechts 8 leveranciers mee. Dong Energy Sales wordt niet meegeteld, omdat deze leverancier alleen in de enclave Baarle-Hertog levert. In januari 2011 waren 8 aardgasleveranciers actief in Baarle-Hertog⁵. Ondanks het kleinere aantal leveranciers op de huishoudelijke aardgasmarkt in vergelijking met de huishoudelijke elektriciteitsmarkt zegt dit niets over de gelijkwaardigheid of het effectieve concurrentievermogen tussen deze leveranciers.

2.2. Fusies en overnames

Nadat in september 2010 het Zweedse Vattenfall had aangekondigd dat het zich zou terugtrekken uit de Belgische energiemarkt, werd in juli 2011 bekend dat ENI, de eigenaar van Distrigas, de activiteiten van Nuon Belgium zou over nemen. De levering van aardgas aan particuliere verbruikers en kleine ondernemingen is complementair met de activiteiten van Distrigas, dat zich focust op de levering van aardgas aan professionele grootverbruikers en elektrische centrales. Om die reden wordt voor de berekening van HHI indicatoren de marktaandelen van beide spelers samen genomen. Ook de andere spelers die tot eenzelfde groep behoren worden samen genomen.

De aankondiging van de overname van International Power door GDF Suez zorgde ervoor dat GDF-Suez haar participatie in T-Power in 2010 van de hand deed om tegemoet te komen aan de eisen van de Europese Commissie. T-Power is de eigenaar van een gasgestookte centrale op de site van Tessenderlo Chemie. De voornaamste in dienst name op productievak in 2011 was een nieuwe STEG eenheid van T-Power.

Tenslotte nam BASF Antwerpen in 2011 het aandeel van RWE (50%) in Zandvliet Power NV over. Dit is een warmte-krachtkoppelinginstallatie op de site van BASF in Antwerpen. De overige 50% blijft in handen van Electrabel NV.

RWE Energy Belgium en EDF Belgium droegen in 2011 hun portefeuille over aan Essent Belgium en EDF Luminus. Het gaat hier om interne operaties binnen bedrijven die nu behoren tot eenzelfde groep.

2.3. Marktaandelen van de energieleveranciers⁶

2.3.1. Elektriciteit

Onderstaande tabel geeft naast de marktaandelen ook de datum van de toekenning van de leveringsvergunning voor elektriciteit, en indien relevant, de datum van opheffing ervan, weer.

EDF Luminus blijft de tweede belangrijkste elektriciteitsleverancier, na de Suez-GDF-groep. Daarna volgen Nuon Belgium, E.ON Belgium, Essent Belgium en Eneco België. Dit is dezelfde volgorde als de voorbije jaren.

In vergelijking met vorig jaar stijgt het marktaandeel op basis van volumes van de nummers twee, drie en vier op de Vlaamse markt. Het aandeel van zowel Electrabel Customer Solutions NV als Electrabel NV daalt.

Tabel 9: Marktaandelen van leveranciers, uitgedrukt in geleverde elektrische energie in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

⁵ Dong beschikt over een Vlaamse leveringsvergunning. De andere aanbieders in Baarle-Hertog beschikken enkel over een Nederlandse leveringsvergunning.

⁶ De marktaandelen in dit hoofdstuk worden berekend op basis van de gegevens van de netbeheerders. Omdat de gegevens van derden afkomstig zijn, kan de VREG niet voor de juistheid ervan instaan. Het gebruik van de informatie is dan ook voor eigen rekening en risico. De cijfergegevens dienen enkel als indicatie van de werking van de energiemarkt.

LEVERANCIER	2004	2009	2010	2011	Datum vergunning
Electrabel Customer Solutions N.V.	52,30%	50,86%	48,10%	45,38%	27/05/2002
EDF Luminus N.V.	1,55%	15,16%	17,18%	19,75%	8/03/2006
Electrabel N.V.	23,46%	18,02%	18,30%	16,69%	20/12/2001
Nuon Belgium N.V.	3,93%	5,66%	6,88%	7,21%	21/11/2002
E.ON Belgium N.V.	0,74%	3,08%	3,67%	4,68%	22/10/2002
Essent Belgium N.V.	1,32%	1,79%	1,69%	2,03%	3/12/2002
Eneco België B.V.	<0,01%	2,75%	1,88%	1,55%	19/07/2004
Netbeheerders	0,10%	0,84%	0,87%	0,94%	
Lampiris N.V.	0,00%	0,13%	0,46%	0,88%	8/12/2004
Ecopower C.V.B.A.	0,03%	0,17%	0,21%	0,23%	2/04/2002
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,11%	0,16%	0,17%	0,16%	15/07/2002
Scholt Energy Control België NV	NVT	0,00%	0,02%	0,12%	18/11/2009
Belpower International N.V. (1)	NVT	0,03%	0,08%	0,11%	8/09/2009
Anode B.V.	NVT	0,05%	0,08%	0,08%	4/10/2005
DB Energie GmbH	NVT	0,05%	0,06%	0,06%	8/12/2008
E.ON Energy Trading AG (2)	NVT	0,42%	0,03%	0,05%	14/03/2006
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	0,04%	0,05%	0,04%	8/11/2005
OCTA+ Energie N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,04%	25/08/2009
RWE Energy Belgium N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,01%	09/03/2009-06/09/2011
Elexys N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,01%	22/06/2010
Electrawinds Distributie N.V.	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	30/03/2010
Elegant B.V.B.A.	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%	13/01/2009
Enovos Luxembourg SA	NVT	NVT	NVT	<0,01%	1/02/2011
Trevion NV	NVT	NVT	NVT	<0,01%	24/11/2011
Nidera Handelscompagnie B.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	26/09/2007-15/02/2011
Trianel Energie B.V.	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%	4/02/2003
Pfalzwerke A.G.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	9/11/2010
Endesa Energia S.A.U.	NVT	0,00%	NVT	0,00%	27/02/2007
Delta Energy Belgium NV	NVT	NVT	NVT	0,00%	18/10/2011
EDF Belgium N.V.	NVT	0,80%	0,27%	0,00%	31/05/2005-15/02/2011
City Power N.V.	0,34%	NVT	NVT	NVT	17/01/2006-14/10/2008
Echte Energie België N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	28/01/2002-11/04/2006
Electricité de France (EDF) N.V.	1,15%	NVT	NVT	NVT	27/02/2007
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	0,06%	NVT	NVT	NVT	01/04/2003-25/10/2005
Energio B.V.	0,00%	NVT	NVT	NVT	12/10/2004-09/05/2006
Luminus N.V.	14,91%	NVT	NVT	NVT	11/03/2002-22/08/2006
Thenergo N.V.	NVT	0,00%	NVT	NVT	9/05/2006-19/10/2010
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	

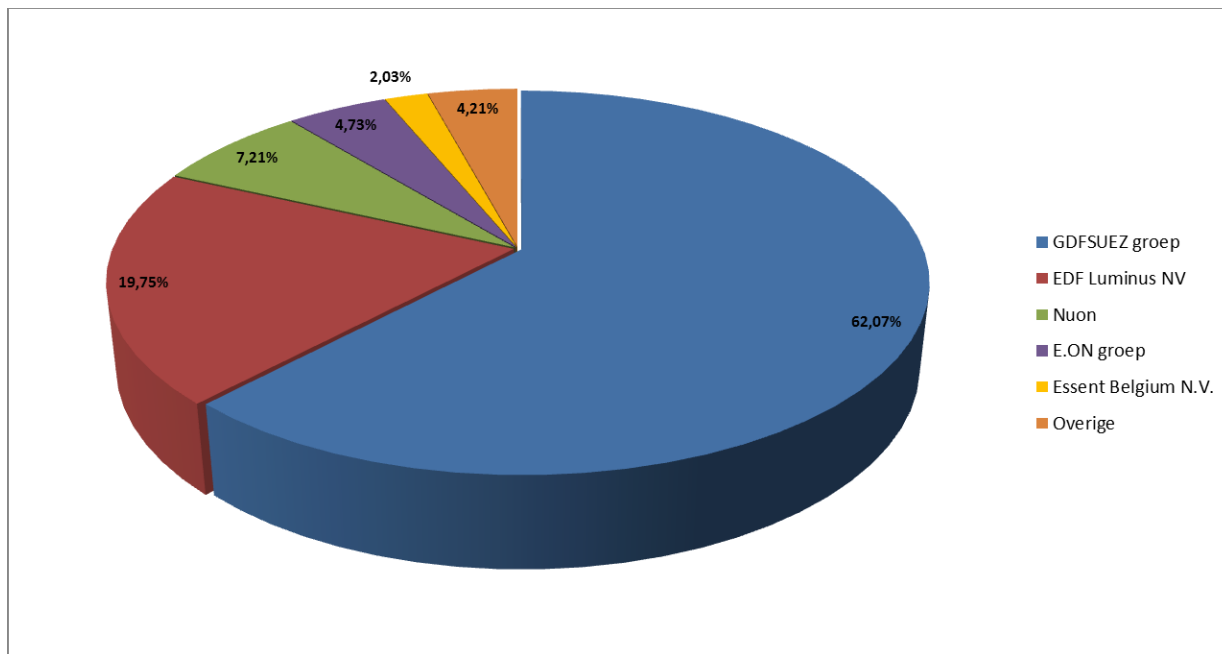
(1) Reibel NV ging over in Belpower International NV

(2) E.ON Energy Trading NV nam de klanten over van E.ON Energy Sales GmbH (Op 27/04/2010 werd de leveringsvergunning van E.ON Energy Sales teruggegeven)

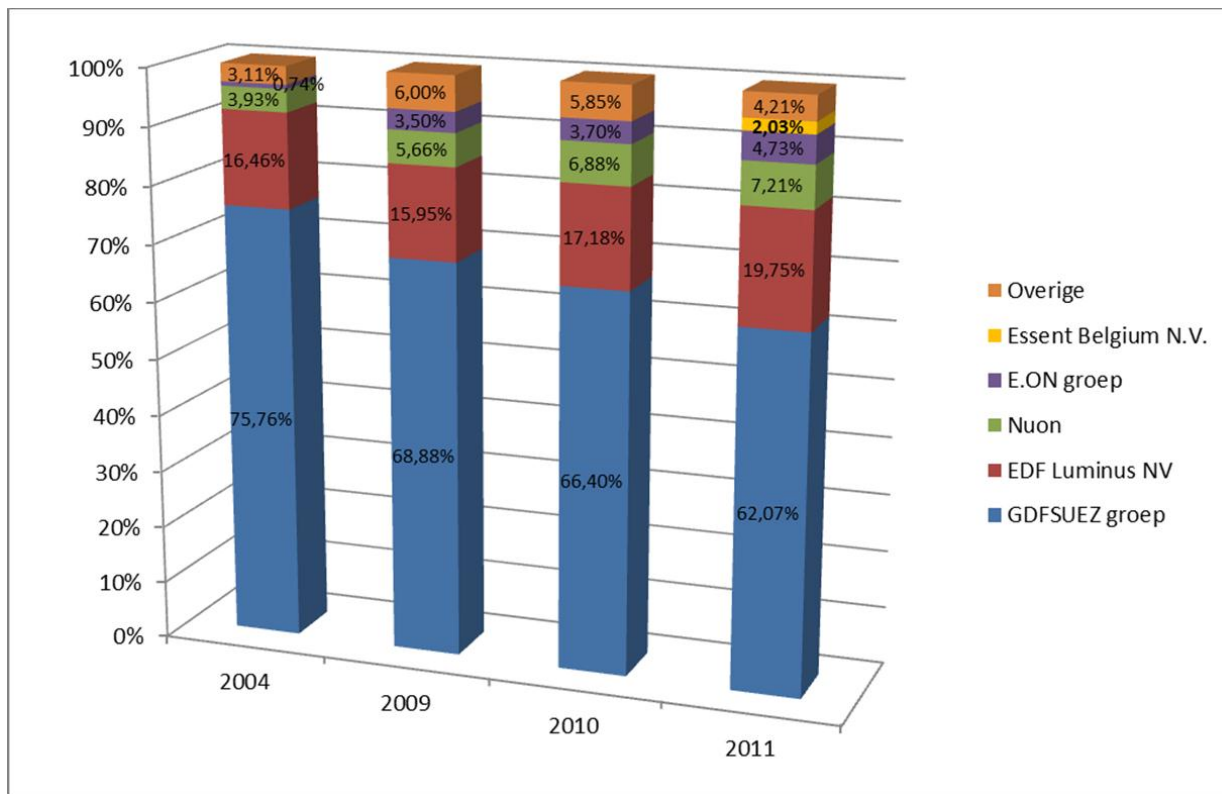
(3) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

Figuur 4 stelt de marktaandelen van de grootste leveranciers grafisch voor. Hierbij werden de verschillende bedrijven die tot één groep behoren samengenomen. Enkel partijen met een marktaandeel van minimaal 2% worden afzonderlijk vermeld. De leveranciers met een kleiner marktaandeel zitten in de groep "Overige". Uit de figuur blijkt dat 62,07% (vorig jaar nog 66,40%) van alle leveringen op naam staat van de GdF-Suez-groep. In 2004, het eerste jaar van de vrijmaking, bedroeg dit nog bijna 76%.

Figuur 4: Marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) in 2011 uitgedrukt in geleverde energie

Figuur 5: Evolutie van de marktaandelen van de grootste elektriciteitsleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Tabel 10 geeft de positie weer van de leveranciers die in hun specifieke wingebied als erfgenamen van de vroegere historische situatie kunnen worden beschouwd. Om die reden werd het marktaandeel van Electrabel Customer Solutions met dat van Electrabel NV samengeteld, hoewel deze laatste geen

standaardleverancier⁷ is. Het marktaandeel van de leveringen onder de merknaam Luminus kon door de fusie met SPE niet meer eenduidig worden bepaald. Noch City Power, noch SPE waren in het verleden standaardleverancier in een of ander netgebied. Daarom wordt het marktaandeel van EDF Luminus in zijn geheel vermeld.

Tabel 10: Marktaandeel 2010 en 2011 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverde elektrische energie

NETGEBIED(EN) MET ALS STANDAARDLEVERANCIER		EBEM	ECS + Electrabel	EDF Luminus = SPE + Luminus + City Power	Overige Leveranciers + DNB	TOTAAL
2010	"netgebied" Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A. (EBEM)	65,89%	7,74%	21,26%	5,11%	100%
	"netgebied" Electrabel Customer Solutions N.V.	0,12%	73,93%	9,69%	16,26%	100%
	"netgebied" Luminus N.V.	0,09%	26,03%	52,90%	20,98%	100%
2011	"netgebied" Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A. (EBEM)	60,14%	8,65%	23,33%	7,89%	100%
	"netgebied" Electrabel Customer Solutions N.V.	0,12%	69,38%	13,18%	17,33%	100%
	"netgebied" Luminus N.V.	0,09%	23,28%	53,66%	22,96%	100%

De netgebieden kunnen ingedeeld worden in zuivere netgebieden en gemengde netgebieden. Een gemengde netbeheerder is een netbeheerder waarin een energieproducent of een energieleverancier (in casu Electrabel NV) participeert. Zuivere netbeheerders zijn netbeheerders waarin geen enkele energieleverancier of energieproducent participeert.

Het is duidelijk dat EBEM en Electrabel/ECS in hun wingebied de dominante marktspelers blijven. Toch neemt hun marktaandeel in 2011 opnieuw af ten opzichte van 2010. Het marktaandeel van EDF Luminus in zijn historisch wingebied ligt een stuk lager. Toch kunnen we hier in 2011 een winst ten opzichte van 2010 vast stellen. Deze winst tekent zich wel in alle "netgebieden" af.

Het aandeel van ECS in gebieden waar SPE/Luminus standaardleverancier is kent in 2011 een daling, maar deze is minder uitgesproken dan de daling die ECS kent in ECS-gebied. In EBEM-gebied (netgebied AGEM) wint ECS aan marktaandeel.

De volgende drie tabellen geven het marktaandeel van de individuele elektriciteitsleveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 1 januari beleveren.

⁷ Een energieafnemer die sinds de vrijmaking (01/07/2003) nog steeds geen leverancier gekozen heeft en geen contract ondertekende, is klant bij de standaardleverancier. Dat kan Electrabel Customer Solutions, Luminus, Ebem of Dong zijn, afhankelijk van de woonplaats en het type energie.

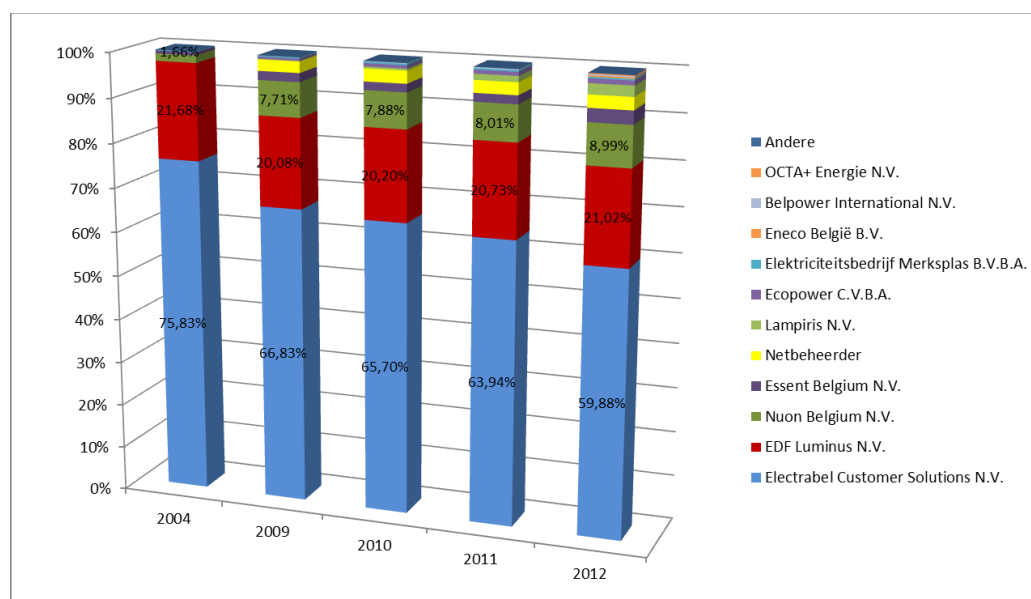
Tabel 11: Marktaandeel elektriciteitsleveranciers, uitgedrukt in totaal aantal eindafnemers (toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2009	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012
Electrabel Customer Solutions N.V.	75,83%	66,83%	65,70%	63,94%	59,88%
EDF Luminus N.V. (2)	0,01%	20,08%	20,20%	20,73%	21,02%
Nuon Belgium N.V.	1,66%	7,71%	7,88%	8,01%	8,99%
Essent Belgium N.V.	0,60%	1,97%	1,82%	1,86%	2,94%
Netbeheerder	0,00%	2,48%	2,77%	2,69%	2,74%
Lampiris N.V.	NVT	0,13%	0,43%	1,31%	2,32%
Ecopower C.V.B.A.	0,07%	0,46%	0,69%	0,84%	0,99%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,15%	0,25%	0,31%	0,32%	0,32%
Eneco België B.V.	NVT	0,02%	0,02%	0,01%	0,29%
Belpower International N.V.	NVT	<0,01%	0,13%	0,21%	0,26%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,19%
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	0,02%	0,03%	0,03%	0,03%
E.ON Belgium N.V.	<0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Electrabel N.V.	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Scholt Energy Control België N.V.	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Anode B.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Elexys N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
Electrawinds Distributie N.V.	NVT	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%
DB Energie GmbH	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
E.ON Energy Trading GmbH (1)	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	<0,01%
Endesa Energia S.A.U.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01%
Enovos Luxembourg S.A.	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
Trevion	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%	<0,01%
Pfalzwerke A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Trianel Energie B.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Delta Energy Belgium N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
EDF Belgium N.V.	NVT	0,01%	0,01%	0,00%	NVT
Nidera Handelscompagnie B.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	NVT
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	0,00%	0,00%	NVT
City Power N.V.	0,70%	NVT	NVT	NVT	NVT
Electricité de France N.V. (EDF)	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	0,00%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Levering B.V.	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	20,97%	NVT	NVT	NVT	NVT
Thenergo N.V.	NVT	0,00%	0,00%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

(1) E.ON Energy Trading NV nam de klanten over van E.ON Energy Sales GmbH (Op 27/04/2010 werd de leveringsvergunning van E.ON Energy Sales teruggegeven)

(2) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

Figuur 6: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste elektriciteitsleveranciers uitgedrukt in aantal klanten

Tabel 11 geeft de marktaandeelen weer van de verschillende leveranciers op basis van het totaal aantal toegangspunten. Het gaat hier zowel om telegelezen, maandgelezen als jaargelezen afnemers en zowel over professionele als huishoudelijke afnemers.

Specifiek voor de huishoudelijke elektriciteitsafnemers komen we tot het overzicht in tabel 12.

Tabel 12: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke elektriciteitsafnemers (toegangspunten)

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2009	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012
Electrabel Customer Solutions N.V.	75,69%	65,74%	64,55%	62,50%	58,73%
EDF Luminus N.V. (2)	0,01%	20,38%	20,11%	20,68%	20,76%
Nuon Belgium N.V.	1,61%	8,19%	8,46%	8,66%	9,32%
Netbeheerder	0,00%	2,72%	3,23%	3,17%	3,26%
Essent Belgium N.V.	0,60%	2,06%	1,91%	1,97%	3,19%
Lampiris N.V.	NVT	0,13%	0,47%	1,46%	2,46%
Ecopower C.V.B.A.	0,08%	0,50%	0,79%	0,96%	1,13%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,15%	0,26%	0,32%	0,34%	0,33%
Eneco België B.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,30%
Belpower International N.V.	NVT	<0,01%	0,15%	0,23%	0,29%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	<0,01%	0,01%	0,20%
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	0,02%	0,03%	0,03%	0,03%
Electrabel N.V.	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Anode B.V.	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Elexys N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Endesa Energia S.A.U.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01
DB Energie GmbH	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Energy Trading GmbH	NVT	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Trianel Energie B.V.	0,00%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
EDF Belgium N.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%
E.ON Belgium N.V.	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%
Nidera Handelscompagnie N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
City Power N.V.	0,76%	NVT	NVT	NVT	NVT
Electricité de France N.V. (EDF)	0,00%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	0,00%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Levering B.V.	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	21,09%	NVT	NVT	NVT	NVT
Thenergo N.V.	NVT	0,00%	0,00%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

(1) E.ON Energy Trading NV nam de klanten over van E.ON Energy Sales GmbH (Op 27/04/2010 werd de leveringsvergunning van E.ON Energy Sales teruggegeven)

(2) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

Huishoudelijke afnemers kunnen door hun distributienetbeheerder van elektriciteit en aardgas voorzien worden in het kader van de sociale openbaardienstverplichtingen als zij de rekening niet kunnen betalen. Dit kan ook tijdelijk om andere redenen gebeuren dan om wanbetaling, bijvoorbeeld in geval van een verkeerd gelopen verhuizing. Wanneer er om één of andere reden geen leveringscontract meer bestaat met een commerciële leverancier, springt de netbeheerder tijdelijk in. Het marktaandeel van de netbeheerder kent een recordniveau, na een lichte daling in 2010. Met 3,26% bekleden de netbeheerders in het huishoudelijke elektriciteitssegment de vierde plaats. Dit betekent dat bijna één op dertig gezinnen in Vlaanderen beleverd wordt door hun netbeheerder.

Bij de jaargelezen professionele afnemers is het marktaandeel van de top drie nog meer uitgesproken dan in het huishoudelijke segment, zie tabel 13.

Tabel 13: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen elektriciteitsafnemers(toegangspunten) op het distributienet in het betreffende kalenderjaar

LEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2009	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012
Electrabel Customer Solutions N.V.	76,53%	73,34%	72,20%	71,97%	66,56%
EDF Luminus N.V. (2)	0,03%	18,54%	20,37%	20,45%	21,66%
Nuon Belgium N.V.	1,88%	5,20%	4,84%	4,69%	7,15%
Essent Belgium N.V.	0,58%	1,51%	1,26%	1,25%	1,66%
Lampiris N.V.	NVT	0,05%	0,24%	0,53%	1,58%
Netbeheerder (1)	0,00%	0,89%	0,47%	0,39%	0,31%
Ecopower N.V.	0,03%	0,15%	0,23%	0,28%	0,30%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,13%	0,25%	0,26%	0,28%	0,29%
Eneco België B.V.	NVT	0,03%	0,02%	0,02%	0,19%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	0,01%	0,02%	0,15%
Belpower International N.V.	NVT	<0,01%	0,05%	0,09%	0,11%
Wase Wind C.V.B.A.	NVT	0,02%	0,03%	0,03%	0,03%
E.ON Belgium N.V.	0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Elexys N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Enovos Luxembourg S.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	<0,01%
Anode B.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%	0,00%
DB Energie GmbH	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Delta Energy Belgium NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
EDF Belgium N.V.	NVT	0,03%	0,02%	0,00%	0,00%
Electrabel N.V.	0,07%	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%
E.ON Energy Trading N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Electrawinds Distributie NV	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Endesa Energia SAU	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Nidera Handelscompagnie N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	NVT
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	0,00%	0,00%	NVT
Scholt Energy Control België N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Trianel Energie B.V.	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Pfalzwerke A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Trevion	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
City Power N.V.	0,38%	NVT	NVT	NVT	NVT
Electricité de France N.V. (EDF)	0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energiehandelsbedrijf B.V.	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Eneco Energie Levering B.V.	<0,01%	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	20,35%	NVT	NVT	NVT	NVT
Thenergo N.V.	NVT	0,00%	0,00%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gastoevoer af te sluiten. Ingeval die effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden die afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd

(2) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

2.3.2. Aardgas

Onderstaande tabel geeft de marktaandelen van de vergunde aardgasleveranciers weer. Naast de marktaandelen wordt ook de datum van toekenning en eventueel de datum van opheffing van de leveringsvergunning vermeld.

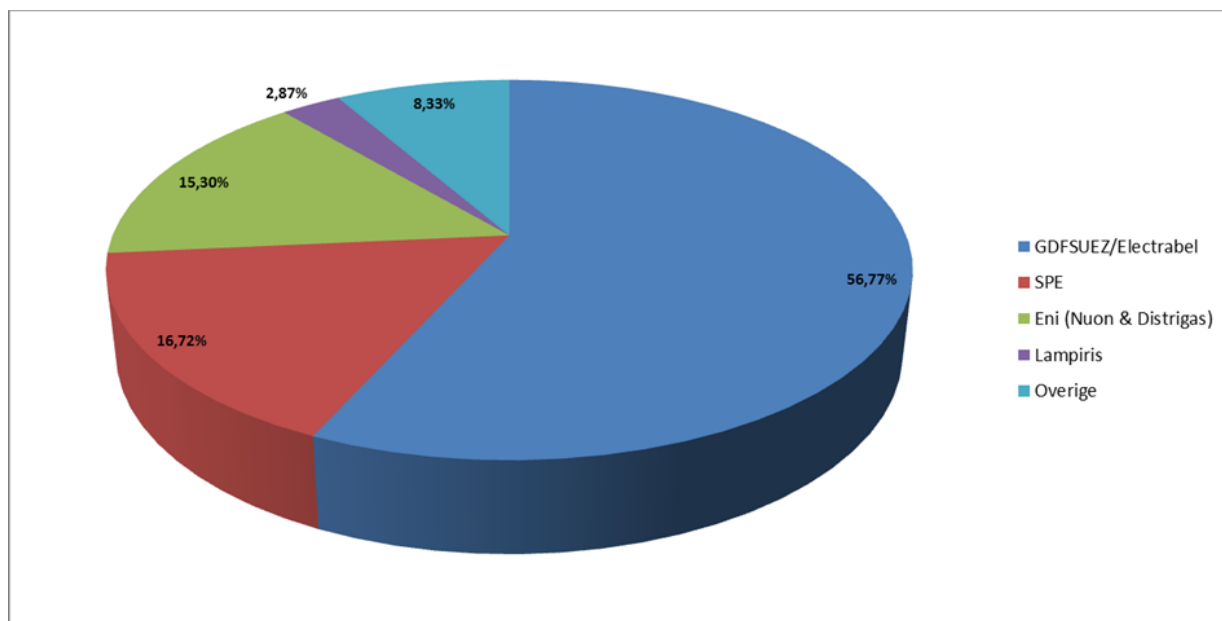
Tabel 14: Marktaandelen uitgedrukt in geleverd aardgas in het betreffende kalenderjaar aan afnemers op het distributienet

AARDGASLEVERANCIER	2004	2009	2010	2011	Datum vergunning
Electrabel Customer Solutions N.V.	72,37%	60,03%	58,58%	54,42%	22/04/2003
EDF Luminus N.V. (1)	<0,01%	15,99%	16,20%	16,72%	14/04/2004
Distrigas N.V.	4,93%	7,49%	7,96%	10,39%	3/12/2002
Nuon Belgium N.V.	2,93%	5,18%	5,20%	4,90%	4/03/2003
Lampiris N.V.	NVT	0,39%	1,33%	2,87%	28/08/2007
GDF SUEZ	5,43%	2,72%	2,28%	2,35%	16/12/2002
Essent Belgium N.V.	0,16%	1,31%	1,23%	1,84%	27/01/2004
Wingas GmbH	0,78%	1,91%	1,82%	1,68%	19/12/2002
Netbeheerders	0,18%	1,61%	1,75%	1,62%	
Eneco België B.V.	NVT	1,91%	1,08%	1,48%	17/04/2007
RWE Energy Belgium	NVT	0,00%	1,03%	0,93%	09/03/2009-06/09/2011
Energy Logistics & Services G.m.b.H.	NVT	NVT	0,00%	0,37%	23/11/2010
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	0,01%	0,33%	0,35%	0,33%	17/08/2004
Dong Energy Sales B.V.	0,04%	0,03%	0,03%	0,04%	29/09/2005
OCTA+ Energie N.V.	NVT	0,00%	<0,01%	0,04%	25/08/2009
GAS Natural Europe S.A.S.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	1/06/2010
EDF Belgium N.V.	NVT	1,11%	1,16%	0,00%	29/11/2005-15/02/2011
E.ON Belgium N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	18/09/2007
E.ON Ruhrgas A.G.	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	28/01/2003
Electrabel N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	9/12/2009
Elegant B.V.B.A.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	13/01/2009
Statoil A.S.A.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	7/12/2010
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	10/05/2005-22/08/2006
City Power N.V.	0,18%	NVT	NVT	NVT	14/04/2004-22/08/2006
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	0,00%	NVT	NVT	23/08/2005-01/06/2010
Luminus N.V.	12,99%	NVT	NVT	NVT	16/12/2002-22/08/2006
Thenergo N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	9/05/2006-16/09/2008
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	

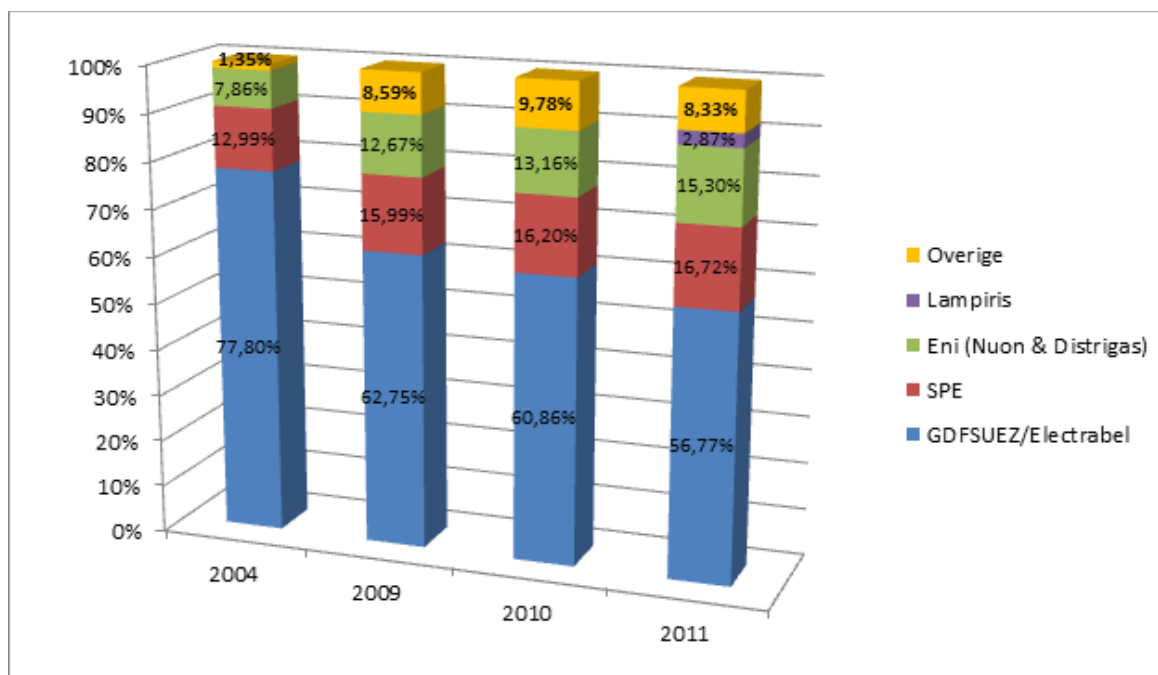
(1) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

Figuur 7 geeft de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) grafisch weer. Slechts een aantal leveranciers heeft een marktaandeel van minimaal 2%. Het marktaandeel van Electrabel en Distrigas wordt voor het derde jaar apart bekeken. Vanaf 2011 wordt Nuon en Distrigas, beide behorend tot de ENI groep samen genomen. Het marktaandeel van Electrabel/ECS en GDF SUEZ (het vroegere Gaz de France) wordt eveneens samen genomen. Electrabel/ECS neemt nog steeds het overgrote deel van de leveringen op het distributienet voor haar rekening. Opvallend is de toename van het marktaandeel van de groep "Overige". Deze groep omvat de verschillende markspelers met een marktaandeel onder de 2%. Het marktaandeel van deze groep als geheel neemt sterk toe ten opzichte van vorig jaar.

Figuur 7: Marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Figuur 8: Evolutie van de marktaandelen van de grootste aardgasleveranciers (groepen) uitgedrukt in geleverde energie

Onderstaande tabel geeft de positie weer van de markspelers die als de erfgenamen van de situatie voor de vrijmaking kunnen worden beschouwd. Net als voor elektriciteit behoudt Electrabel Customer Solutions een dominante marktpositie in haar specifieke wingebied. Het marktaandeel van Luminus in het gebied van de zuivere netbeheerders is moeilijk te reconstrueren, omdat Luminus nu binnen EDF Luminus valt. Toch kunnen we opmerken dat EDF Luminus in 2011 in zuiver gebied terrein verliest ten voordele van Distrigas en in mindere mate ECS. EDF Luminus zakt zelfs onder de 50% marktaandeel in zuiver gebied.

Het marktaandeel van "de overige leveranciers en de aardgasnetbeheerder" in zuiver gebied ligt met 22,48% opnieuw op het niveau van 2009 na een piek van 25% in 2010. Dong Energy Sales is de standaardleverancier in de enclave Baarle-Hertog. Vooralsnog is het technisch onmogelijk voor de inwoners om naar een andere in Vlaanderen vergunde leverancier over te stappen. Een aantal afnemers maakte wel de overstap van Dong naar een andere Nederlandse aardgasleverancier. Distrigas leverde voor de vrijmaking zowel aan afnemers in zuivere als in gemengde netgebieden.

Tabel 15: Marktaandeel 2010 en 2011 van de historische leveranciers op het distributienet, uitgedrukt in geleverd aardgas

NETGEBIED(EN) MET ALS STANDAARDLEVERANCIER		Intergas Levering	Electrabel Customer Solutions	EDF Luminus = Luminus + SPE + City Power	Distrigas	Overige leveranciers + ANB	Totaal
2010	Dong Energy Sales BV (Intergas Levering)	100,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	100%
	Electrabel Customer Solutions N.V.	0,00%	66,64%	9,67%	7,87%	15,82%	100%
	Luminus N.V.	0,00%	14,76%	51,85%	8,44%	24,96%	100%
2011	Dong Energy Sales BV (Intergas Levering)	96,95%	0,00%	0,00%	0,00%	3,05%	100%
	Electrabel Customer Solutions N.V.	0,00%	64,41%	10,77%	10,34%	14,48%	100%
	Luminus N.V.	0,00%	17,87%	48,98%	10,70%	22,48%	100%

De volgende drie tabellen geven het marktaandeel van de individuele aardgasleveranciers weer op basis van het aantal eindafnemers dat ze op 1 januari beleveren. Vooral Lampiris en Essent zagen in 2011 hun aantal klanten toenemen. Dit zal pas in 2012 zichtbaar worden in de geleverde volumes.

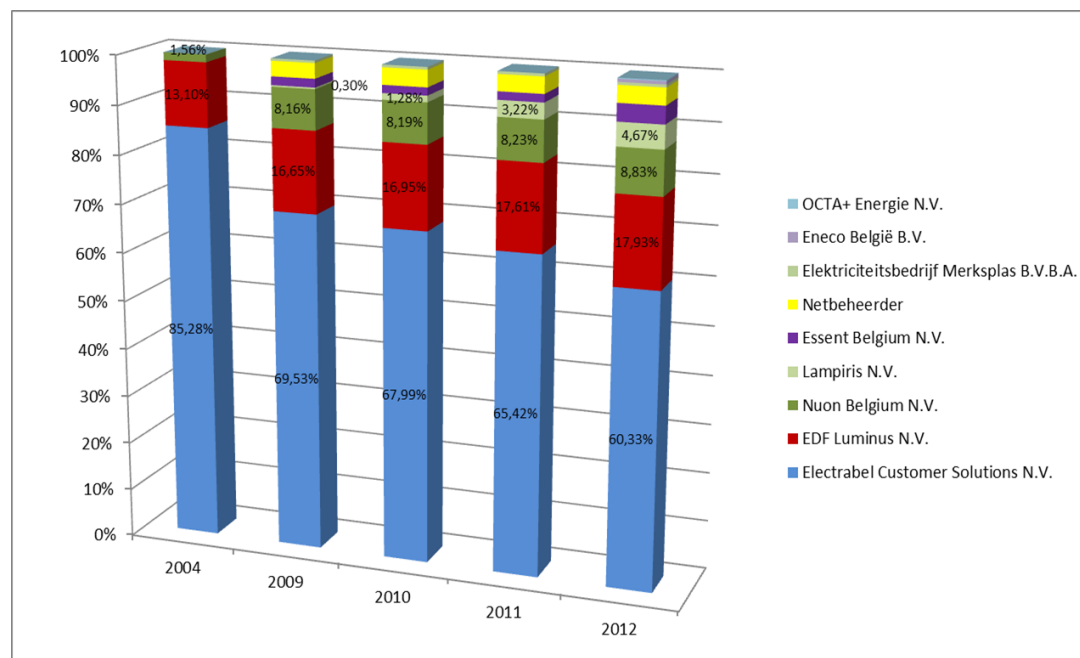
Tabel 16: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2009	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012
Electrabel Customer Solutions N.V.	85,28%	69,53%	67,99%	65,42%	60,33%
EDF Luminus N.V. (1)	NVT	16,65%	16,95%	17,61%	17,93%
Nuon Belgium N.V.	1,56%	8,16%	8,19%	8,23%	8,83%
Lampiris N.V.	NVT	0,30%	1,28%	3,22%	4,67%
Essent Belgium N.V.	NVT	1,72%	1,58%	1,61%	3,50%
Netbeheerder	0,00%	3,05%	3,37%	3,28%	3,33%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,49%	0,53%	0,55%	0,55%
Eneco België B.V.	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%	0,60%
OCTA+ Energie N.V.	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	0,18%
Dong Energy Sales B.V.	0,06%	0,05%	0,05%	0,05%	0,06%
Distrigas N.V.	<0,01%	0,01%	0,01%	0,02%	0,02%
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GDF SUEZ	0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GAS Natural Europe S.A.S.	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
E.ON Belgium N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel N.V.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
EDF Belgium N.V.	NVT	0,01%	0,03%	0,00%	0,00%
Energy Logistics & Services G.m.b.H.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Enovos Luxembourg GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
natGAS A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Statoil A.S.A.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
ALG Négoce S.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
City Power N.V.	NVT	NVT	NVT	NVT	NVT
Luminus N.V.	13,10%	NVT	NVT	NVT	NVT
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	0,00%	0,00%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

(1) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

Het relatieve aantal aardgasafnemers dat door de distributienetbeheerders wordt beleverd, ligt nog iets hoger dan bij elektriciteit. Precies één op dertig gezinnen wordt door de netbeheerder (in het kader van sociale openbaardienstverplichtingen) beleverd omdat hun leveringscontract door de commerciële aardgasleverancier werd opgezegd.

Figuur 9: Evolutie van de marktaandeelen van de grootste aardgasleveranciers uitgedrukt in geleverde energie

Tabel 17: Marktaandeelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal huishoudelijke aardgasafnemers

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2009	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2012
Electrabel Customer Solutions N.V.	84,96%	68,81%	67,24%	64,45%	59,32%
EDF Luminus N.V. (1)	NVT	16,59%	16,70%	17,30%	17,44%
Nuon Belgium N.V.	1,67%	8,66%	8,74%	8,85%	9,51%
Lampiris N.V.	NVT	0,33%	1,38%	3,45%	4,87%
Netbeheerder	0,00%	3,33%	3,78%	3,70%	3,78%
Essent Belgium N.V.	NVT	1,73%	1,56%	1,61%	3,66%
Eneco België B.V.	NVT	<0,01%	<0,01%	0,00%	0,61%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,51%	0,56%	0,58%	0,58%
Dong Energy Sales B.V.	0,07%	0,05%	0,05%	0,06%	0,06%
OCTA+ Energie	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	0,18%
Distrigas N.V.	0,00%	0,00%	0,00%	<0,01%	0,00%
E.ON Belgium N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Energy Logistics & Services G.m.b.H.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Enovos Luxembourg S.A.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
natGAS A.G.	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
GDF SUEZ	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
GAS Natural Europe S.A.S.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Statoil A.S.A.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
Wingas GmbH	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	0,00%	0,00%	NVT
EDF Belgium N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	NVT
Luminus N.V.	13,30%	NVT	NVT	NVT	NVT
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	0,00%	0,00%	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

(1) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

Electrabel Customer Solutions heeft bij de professionele aardgasafnemers een aanzienlijk hoger marktaandeel op basis van aantal afnemers dan op de huishoudelijke markt.

Tabel 18: Marktaandelen leveranciers uitgedrukt in totaal aantal professionele jaargelezen aardgasafnemers (toegangspunten)

AARDGASLEVERANCIER	1/01/2004	1/01/2009	1/01/2010	1/01/2011	1/01/2011
Electrabel Customer Solutions N.V.	87,52%	75,13%	73,60%	72,44%	67,54%
EDF Luminus N.V. (2)	NVT	16,76%	18,51%	19,34%	21,08%
Nuon Belgium N.V.	0,74%	4,66%	4,48%	4,08%	4,43%
Lampiris N.V.	NVT	0,12%	0,61%	1,63%	3,10%
Essent Belgium N.V.	NVT	1,77%	1,73%	1,61%	2,45%
Eneco België B.V.	NVT	<0,01%	0,01%	0,01%	0,42%
Netbeheerder (1)	0,00%	1,14%	0,61%	0,50%	0,41%
Elektriciteitsbedrijf Merksplas B.V.B.A.	NVT	0,34%	0,35%	0,36%	0,38%
OCTA+ Energie	NVT	NVT	0,00%	0,01%	0,16%
Distrigas N.V.	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%
GDF SUEZ	0,06%	0,00%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
Dong Energy Sales B.V.	0,00%	0,04%	<0,01%	<0,01%	<0,01%
GAS Natural Europe S.A.S.	NVT	NVT	NVT	0,00%	<0,01%
Wingas GmbH	<0,01%	0,00%	0,00%	<0,01%	<0,01%
Elegant B.V.B.A.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
Electrabel N.V.	NVT	NVT	0,00%	0,00%	0,00%
E.ON Belgium N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Energy Logistics & Services GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
Enovos Luxembourg GmbH	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
natGAS AG	NVT	NVT	NVT	NVT	0,00%
E.ON Ruhrgas A.G.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Statoil A.S.A.	NVT	NVT	NVT	0,00%	0,00%
EDF Belgium N.V.	NVT	0,01%	0,09%	0,00%	NVT
RWE Energy Nederland N.V.	NVT	0,00%	0,00%	0,00%	NVT
RWE Energy Belgium	NVT	NVT	0,00%	<0,01%	NVT
Luminus N.V.	11,67%	NVT	NVT	NVT	NVT
TOTAAL	100%	100%	100%	100%	100%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gastoevoer af te sluiten. Ingeval die effectieve fysieke ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden die afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

(2) Op 22 november 2011 werd de maatschappelijke benaming van SPE NV gewijzigd in EDF Luminus NV.

2.4. Concentratie en marktmacht

2.4.1. Herfindahl-Hirschman index (HHI)

De HHI index is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector en zegt dus iets over de mate van concurrentie. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op een maatstaf voor het aantal aanbieders, maar ook op hun grootte. Voor de berekeningsmethode van de Herfindahl-Hirschman index, zie Bijlage 1.

2.4.1.1. Op basis van marktaandelen in termen van toegangspunten voor Vlaanderen

Voor de berekening van de HHI gaan we logischerwijze opnieuw van een groepsbenadering uit. GDF-SUEZ is de fusie van het vroegere Gaz de France en Suez. Suez was op zijn beurt de moedermaatschappij van Electrabel Customer Solutions en Electrabel NV. Daarom worden al deze maatschappijen in de HHI-analyse als de groep GDF-SUEZ gezien. Andere bedrijven die als één groep worden beschouwd zijn E.ON Belgium en E.ON Energy Trading en Essent en RWE. Voor de berekening van de HHI voor gas worden Nuon en Distrigas, beide behorend tot de ENI groep als 1 aanzien.

Tabel 19: HHI elektriciteit

ELEKTRICITEIT	HHI 31/12/2009	HHI 31/12/2010	HHI 31/12/2011
AMR	4.590	4.181	3.769
MMR	4.728	4.462	4.313
Jaargelezen Professioneel	5.801	5.623	5.298
Jaargelezen Huishoudelijk	4.649	4.425	4.046
Totale markt	4.812	4.595	4.227

Net zoals vorige jaren, is er een positieve evolutie merkbaar naar wat concentratiegraad betreft. De vooruitgang in 2011 is de sterkste die al werd vastgesteld. Deze positieve evolutie neemt niet weg dat de waarde van de HHI aantoont dat de markt van elektriciteitslevering nog veel afwijkt van wat we een voldoende competitieve sector kunnen noemen.

Tabel 20: HHI aardgas

AARDGAS	HHI 31/12/2009	HHI 31/12/2010	HHI 31/12/2011
AMR	4.311	3.790	3.621
MMR	5.154	4.676	4.141
Jaargelezen Professioneel	5.894	5.644	5.142
Jaargelezen Huishoudelijk	4.896	4.558	4.032
Totale markt	5.007	4.680	4.157

Ook voor aardgas is opnieuw een sterke verbetering merkbaar, die zelfs nog iets meer uitgesproken is dan voor elektriciteit. Maar de maximale waarden van 1.800 tot 2.500 die voor de HHI als aanvaardbaar worden gezien, worden in Vlaanderen zowel voor aardgas als voor elektriciteit in ruime mate overschreden. We kunnen met andere woorden vaststellen dat de Vlaamse energiemarkt nog steeds sterk geconcentreerd is.

De markt van de professionele afnemers (zie Tabellen 19 en 20) is zelfs nog meer geconcentreerd dan de huishoudelijke markt.

De aardgasmarkt is voor het eerst minder sterk geconcentreerd dan de elektriciteitsmarkt. Ook op de aardgasmarkt doet de grootste concentratie zich voor bij het professionele segment.

2.4.1.2. Op basis van marktaandeelen in termen van volumes voor Vlaanderen

Tabel 21: HHI berekend op basis van marktaandeelen in termen van volumes

ELEKTRICITEIT	HHI 2009	HHI 2010	HHI 2011
Totale markt	5.039	4.782	4326
AARDGAS	HHI 2009	HHI 2010	HHI 2011
Totale markt	4.289	4.110	3.761

De berekende waarden op basis van geleverde volumes tonen ook – net zoals voorgaande jaren – een verbetering voor 2011, maar wijzen eveneens op een hoge concentratie.

2.4.2. Concentratie-index (C3)

Een alternatief voor de HHI-index is de Concentratie-index (of C3). Voor de berekening van de C3-index beschouwen we opnieuw Electrabel Customer Solutions, GDF SUEZ en Electrabel NV als één groep, net als E.ON Belgium en E.ON Energy Trading, en Essent en RWE. Voor gas worden Distrigas en Nuon als 1 groep gezien.

Tabel 22: C3 elektriciteit

ELEKTRICITEIT	C3 31/12/2009	C3 31/12/2010	C3 31/12/2011
AMR	90,88%	92,25%	89,60%
MMR	95,13%	95,76%	94,47%
Jaargelezen Professioneel	97,27%	97,12%	95,89%
Jaargelezen Huishoudelijk	95,13%	91,84%	89,29%
Totale markt	93,80%	92,69%	90,38%

Tabel 23: C3 aardgas

AARDGAS	C3 31/12/2009	C3 31/12/2010	C3 31/12/2011
AMR	91,61%	86,41%	86,93%
MMR	94,64%	93,31%	91,14%
Jaargelezen Professioneel	96,62%	95,87%	94,05%
Jaargelezen Huishoudelijk	92,75%	90,61%	86,92%
Totale markt	93,22%	91,26%	87,83%

De C3-concentratie-index geeft aan dat het gezamenlijke marktaandeel van de drie ondernemingen of groepen met het grootste marktaandeel uitkomt rond de 90%. Voor elektriciteit zijn de leveranciers met het grootste marktaandeel Electrabel Customer Solutions + Electrabel NV, EDF Luminus en Nuon + Distrigas. Voor aardgas liggen de percentages op hetzelfde niveau en zit het grootste deel van de klanten bij Electrabel Customer Solutions + Gaz de France, EDF Luminus en Nuon + Distrigas.

De drie grootste elektriciteitsleveranciers in termen van volume (Electrabel Customer Solutions + Electrabel NV, EDF Luminus en Nuon) leveren samen 89,04% van alle elektriciteit aan eindafnemers op het distributienet in Vlaanderen. Vorig jaar was dit 90,46%.

Voor aardgas zijn de drie grootste leveranciers in termen van volume ook Electrabel Customer Solutions + GDF SUEZ, EDF Luminus en Distrigas. Omdat in 2011 Distrigas en Nuon samen worden genomen omdat ze tot dezelfde groep behoren, gaat de C3 concentratie-index er op achteruit. Vorig jaar leverden de drie grootste groepen samen 85,02% waar dit in 2011 89,04% bedroeg.

2.4.3. Conclusie

Zowel op basis van de HHI-index als op basis van de C3-indicator blijkt dat de Vlaamse elektriciteits- en aardgasmarkten nog altijd zeer sterk geconcentreerd zijn. Dit is enerzijds te wijten aan het belangrijke marktaandeel van de standaardleveranciers, maar ook aan het effect van fusies en participaties tussen de verschillende spelers.

Toch kan men stellen dat er globaal gezien in 2011 een positieve tendens merkbaar was, die op verschillende punten zelfs meer uitgesproken was dan in het verleden.

2.5. Leverancierswissels

2.5.1. Elektriciteit

Tabel 24: Participatie van de afnemers op de elektriciteitsmarkt (%)⁸

	1 januari 2004	1 januari 2009	1 januari 2010	1 januari 2011	1 januari 2012
Aantal toegangspunten dat een contract heeft ondertekend ten opzichte van het totale aantal toegangspunten	18,83%	84,60%	87,73%	85,87%	86,89%
Opdeling huishoudelijke toegangspunten:					
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	81,27%	11,40%	7,17%	11,22%	10,17%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	18,73%	85,80%	89,60%	85,61%	86,57%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	2,79%	3,23%	3,17%	3,26%
Opdeling niet-huishoudelijke toegangspunten					
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	80,68%	21,52%	21,13%	12,52%	11,26%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	19,32%	77,59%	78,42%	87,11%	88,44%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder (1)	0,00%	0,89%	0,45%	0,37%	0,30%
Aantal afnemers dat opteerde voor een 'groen' contract, waarbij het % elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen 100% bedraagt. (2)		4,39%	11,31%	16,86%	19,62%
(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gasvoevoer af te sluiten. Ingeval de effectieve fysische ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden de afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.					
(2) Gebaseerd op huishoudelijke contracten.					

Tabel 24 geeft weer hoeveel afnemers vanaf de vrijmaking actief een contract met een energieleverancier, al dan niet een toegewezen standaardleverancier, ondertekenden. Het aantal huishoudelijke afnemers dat nog nooit een contract heeft afgesloten en dus beleverd wordt door de standaardleverancier onder standaardvoorwaarden, bedraagt nog slechts iets meer dan 10%. Vorig jaar was dit nog iets meer dan 11%. Bij niet-huishoudelijke afnemers zien we gelijkaardige cijfers. Bij de grootste afnemers (AMR en MMR klanten die wegens hun grotere verbruik continue of maandelijks worden bemeterd) heeft quasi iedereen een contract.

⁸ De tendensonderbreking in 2011 heeft 2 redenen. Enerzijds is er de interpretatie van wat onder de noemer "toegewezen" en "standaardcontract" wordt verstaan. De bedoeling van dit cijfer was om te capteren hoeveel afnemers/toegangspunten er nog door de standaardleverancier aan standaardvoorwaarden werden beleverd. Sommige leveranciers bieden echter ook een "standaardcontract" aan als een vorm van contract, waardoor niet meer gesproken kan worden over "toegewezen afnemers die nog aan de standaardvoorwaarden (zonder contract)" werden beleverd. Een tweede verklaring is te vinden in de interpretatie van wat precies valt onder de noemer huishoudelijke en niet-huishoudelijke afnemer. Een actieve rechtzetting bij een aantal leveranciers heeft gezorgd voor een verschuiving van een significant aantal huishoudelijke afnemers naar "niet-huishoudelijke" afnemers. Tenslotte wijst de VREG er ook op dat de benadering die ze vanaf begin 2011 hanteert licht werd aangepast. Vroeger werd gekozen om bij de leverancier het aantal "standaard beleverde afnemers" op te vragen en bij de netbeheerders het "totale aantal toegangspunten" waarna het verschil tussen beide getallen als aantal "contracten" werd geïnterpreteerd. Nu wordt aan de leverancier gevraagd hoeveel "contracten" er zijn en dit wordt dan afgewogen ten opzichte van het totale aantal afnemers dat ons door de netbeheerder werd aangeleverd. Zonder het doorvoeren van deze wijziging zou er, omdat er een klein verschil bestaat tussen de cijfers die aangeleverd worden door leveranciers en netbeheerders, nooit naar 100% gecontracteerde afnemers toegegreoid kunnen worden.

Het aantal huishoudelijke afnemers dat beleverd wordt door de netbeheerder omdat ze op de commerciële markt geen contract meer hebben (overwegend wegens betalingsachterstanden) blijft toenemen na een lichte daling vorig jaar.

Het aantal huishoudelijke en professionele afnemers dat kiest voor een groen contract steeg opnieuw aanzienlijk. Bijna 20% van de afnemers kiest voor een contract waarbij de leverancier een garantie geeft dat de geleverde elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen afkomstig is. De sterke groei van de groene contracten kan verklaard worden door het groeiende ecologische bewustzijn aan afnemerszijde en de aanbodzijde die daarop inspeelt. Er is ook een indirecte subsidie (onder de vorm van een vrijstelling van een aantal onderdelen van de federale bijdrage) die er voor zorgt dat de prijs van een groen contract op een gelijkaardig niveau ligt als de prijs voor een grijs contract. In de toekomst zou deze vrijstelling herzien worden, wat ook een bepaalde invloed op de evolutie van dit cijfer met zich mee kan brengen.

2.5.2. Marktdynamiek elektriciteit

Tabel 25: Maandelijks indicator marktdynamiek elektriciteit - Relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap naar een andere leverancier maakte (Maandelijks beweging uitgedrukt in %)

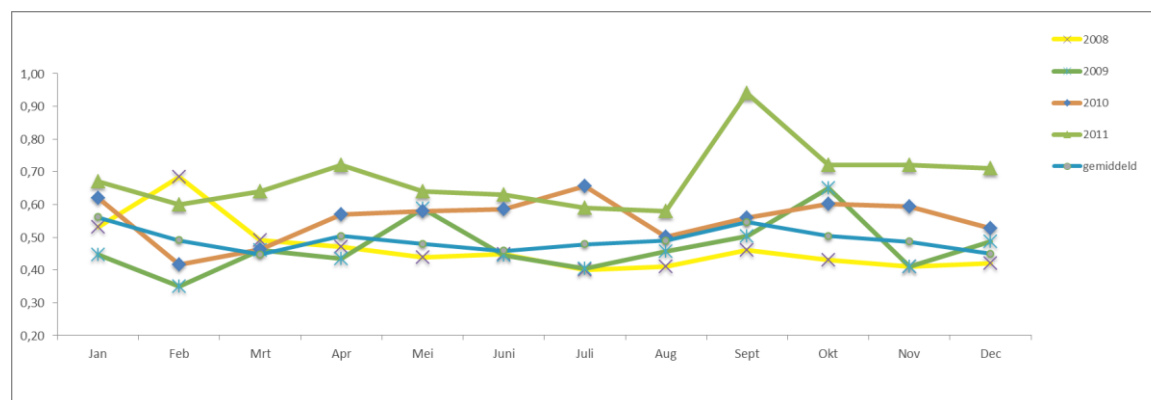
	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec	TOTAAL
2005	0,58	0,5	0,35	0,31	0,39	0,46	0,43	0,34	0,35	0,24	0,37	0,26	4,58
2006	0,54	0,37	0,3	0,51	0,3	0,25	0,45	0,7	0,56	0,36	0,4	0,28	5,02
2007	0,54	0,51	0,43	0,51	0,42	0,39	0,42	0,44	0,45	0,52	0,5	0,46	5,59
2008	0,53	0,69	0,49	0,47	0,44	0,45	0,40	0,41	0,46	0,43	0,41	0,42	5,60
2009	0,45	0,35	0,46	0,43	0,59	0,45	0,41	0,46	0,50	0,65	0,41	0,49	5,64
2010	0,62	0,42	0,46	0,57	0,58	0,59	0,66	0,50	0,56	0,60	0,59	0,53	6,68
2011	0,67	0,60	0,64	0,72	0,64	0,63	0,59	0,58	0,94	0,72	0,72	0,71	8,16
gemiddeld	0,56	0,49	0,45	0,50	0,48	0,46	0,48	0,49	0,55	0,50	0,49	0,45	5,89

Bovenstaande indicator geeft de dynamiek van de markt weer in termen van maandelijks leverancierswissels als gevolg van een bewuste keuze van de afnemer. Aangezien er maandelijks gerapporteerd wordt over de situatie van een maand ervoor, moeten de berekende percentages geïnterpreteerd worden als het relatieve aantal toegangspunten dat in de loop van de maand ervoor naar een andere leverancier is overgestapt. Voor de berekening wordt telkens de situatie op de eerste kalenderdag van de maand vergeleken met de eerste kalenderdag van de vorige maand.

Volgende bewegingen worden *niet* in de berekening meegeteld:

- de afnemers die een contract met de eigen (standaard)leverancier ondertekenen. Zij veranderen immers niet van energieleverancier;
- de afnemers die bij de netbeheerder (in de rol van leverancier in het kader van sociale openbaardienstverplichtingen) terecht komen, nadat hun leveringscontract door een commerciële leverancier werd opgezegd. Die afnemers kiezen immers niet bewust voor de netbeheerder en worden daarom niet in de indicator opgenomen.

Figuur 10: Marktdynamiek elektriciteit

In 2011 piekte het aantal leverancierswissels in de tweede helft van het jaar. Normaal is het aantal leverancierswissels in januari en in de zomermaanden hoger dan gemiddeld. 1 januari is een belangrijke switchdatum omdat op die dag het grootste deel van de niet-huishoudelijke markt werd geliberaliseerd. Dezelfde redenering geldt voor 1 juli, omdat op deze datum de huishoudelijke markt werd geopend. Omdat meestal met jaarcontracten gewerkt wordt en klanten van energieleverancier veranderen nadat hun contract bij een vorige leverancier afliep, zou een stijgende trend van de indicator in deze maanden logisch zijn. We stellen echter vast dat deze data steeds minder belangrijk worden in vergelijking met andere belangrijke factoren, zoals wervingsacties, groepsaankopen en aankondigingen van prijsverhogingen. Deze beïnvloeden dit cijfer immers ook.

Als we er van uit gaan dat de meeste contracten een looptijd van een jaar hebben, zal eenzelfde toegangspunt slechts één keer per jaar van leverancier veranderen. Om te weten hoeveel toegangspunten in een jaar van leverancier veranderd zijn, kunnen de maandelijkse switchpercentages dus gewoon opgeteld worden. De switchdynamiek in 2011 ligt beduidend hoger dan die in de vorige jaren.

Tabel 26: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke elektriciteitscontracten (situatie 1 januari 2012)

looptijd		1 jaar	2 jaar	3 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
1/01/2011	aantal huishoudelijke contracten	1.549.971	483.030	109.308	496.501	2.638.810
	procentueel	58,74%	18,30%	4,14%	18,82%	100%
1/01/2012	aantal huishoudelijke contracten	1.539.160	509.851	145.210	437.067	2.631.288
	procentueel	58,49%	19,38%	5,52%	16,61%	100%

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de meeste contracten op de residentiële markt in Vlaanderen nog steeds een looptijd hebben van 1 jaar. In vergelijking met vorig jaar zien we echter dat de contracten met een langere looptijd aan populariteit winnen. De daling van het aantal contracten van onbepaalde duur loopt samen met de daling van het aantal afnemers die beleverd worden aan de standaardvoorwaarden.

2.5.3. Aardgas

Het percentage van afnemers dat nog nooit een contract heeft afgesloten en dus beleverd wordt door de standaardleverancier onder standaardvoorwaarden, bedraagt rond de 8%. Dit is lager dan het percentage op de elektriciteitsmarkt. Het huishoudelijke en niet-huishoudelijke segment vertonen gelijkenissen naar percentage contracten en volgen beiden een stijgende trend qua aantal contracten.

Tabel 27: Leverancierswissels aardgas (%)⁹

	1 januari 2004	1 januari 2009	1 januari 2010	1 januari 2011	1 januari 2012
Aantal toegangspunten dat een contract heeft ondertekend ten opzichte van het totale aantal toegangspunten	3,52%	89,51%	92,70%	87,40%	88,46%
Opdeling huishoudelijke toegangspunten:					
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	98,09%	6,43%	2,48%	9,44%	8,26%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	1,91%	90,24%	93,74%	86,87%	87,96%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder	0,00%	3,33%	3,78%	3,69%	3,78%
Opdeling niet-huishoudelijke toegangspunten					
• Aantal dat nog geen contract heeft ondertekend en dus nog is toegewezen	85,25%	15,06%	14,00%	8,53%	7,80%
• Aantal dat een contract met een leverancier heeft ondertekend	14,75%	83,80%	85,42%	91,00%	91,80%
• Aantal dat wordt beleverd door de netbeheerder ⁽¹⁾	0,00%	1,14%	0,59%	0,48%	0,40%

(1) Bij professionele afnemers van wie het contract door de leverancier werd opgezegd, moet de netbeheerder ter plaatse gaan om de stroom- en gastoevoer af te sluiten. Ingeval de effectieve fysische ingreep niet onmiddellijk kan worden uitgevoerd, worden de afnemers noodgedwongen tijdelijk door de netbeheerder beleverd.

Het aantal huishoudelijke afnemers dat beleverd wordt door de netbeheerder omdat ze op de commerciële markt geen contract meer hebben (overwegend wegens betalingsachterstanden) komt na een lichte daling weer op hetzelfde niveau als recordjaar 2010 te liggen.

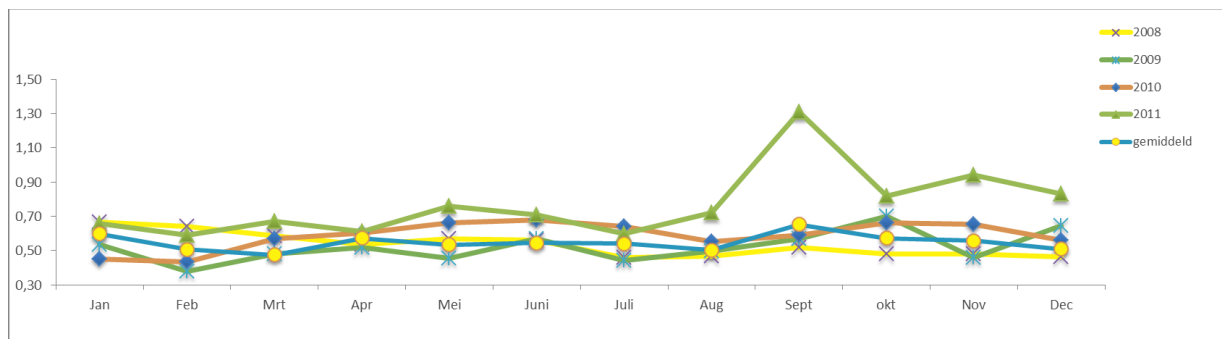
Tabel 28: Maandelijkse indicator aardgas (%) - Relatief aantal toegangspunten dat een bewuste overstap naar een andere aardgasleverancier maakte (Maandelijkse beweging uitgedrukt in %)

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	okt	Nov	Dec	TOTAAL
2005	0,74	0,63	0,35	0,39	0,39	0,45	0,52	0,30	0,31	0,17	0,29	0,13	4,67
2006	0,66	0,28	0,32	0,74	0,35	0,36	0,61	0,46	0,44	0,49	0,41	0,32	5,44
2007	0,48	0,59	0,34	0,60	0,55	0,49	0,51	0,52	0,84	0,69	0,67	0,62	6,90
2008	0,67	0,64	0,59	0,54	0,57	0,56	0,46	0,47	0,52	0,48	0,48	0,46	6,43
2009	0,54	0,38	0,48	0,52	0,45	0,57	0,44	0,50	0,57	0,70	0,46	0,64	6,25
2010	0,45	0,43	0,57	0,60	0,66	0,68	0,64	0,55	0,59	0,66	0,65	0,56	7,06
2011	0,66	0,59	0,67	0,61	0,76	0,71	0,60	0,72	1,31	0,82	0,94	0,83	9,22
gemiddeld	0,60	0,51	0,47	0,57	0,53	0,55	0,54	0,50	0,65	0,57	0,56	0,51	6,57

De indicator voor aardgas ligt gemiddeld iets hoger dan voor elektriciteit. Ook voor aardgas waren 1 januari en 1 juli oorspronkelijk belangrijke switchdata. In 2011 bleek, net zoals voor elektriciteit, vooral de tweede jaarhalf een verhoogde switchactiviteit te vertonen. De switchindicator voor aardgas bereikt, net zoals deze voor elektriciteit, in 2011 een hoogtepunt. Zoals al vermeld zijn verschillende factoren, zoals media-aandacht, prijs, wervingsacties en groepsaankopen, meer en meer van invloed op de bereidheid van klanten om van leverancier te veranderen.

⁹ Tabel 27 lijkt dezelfde tendensonderbreking weer als tabel 24. Hiervoor gelden ook dezelfde verklaringen (cfr. supra).

Figuur 11: Marktdynamiek aardgas

Uit onderstaande tabel blijkt dat de meeste contracten voor de residentiële markt in Vlaanderen nog steeds een looptijd hebben van 1 jaar, maar het aantal contracten met een langere looptijd neemt wel toe. Het aantal contracten van onbepaalde duur kent een neerwaartse trend. Dit gaat gepaard met het dalende aantal afnemers die aan de standaardvoorwaarden worden beleverd en uiteindelijk overgegaan zijn tot het tekenen van een contract met een bepaalde looptijd.

Tabel 29: Onderverdeling naar looptijd van huishoudelijke aardgascontracten (situatie 1 januari 2011)

looptijd		1 jaar	2 jaar	3 jaar	onbepaalde duur	TOTAAL
1/01/2011	aantal huishoudelijke contracten	1.037.175	238.705	57.755	229.918	1.563.553
	procentueel	66,33%	15,27%	3,69%	14,70%	100%
1/01/2012	aantal huishoudelijke contracten	1.071.713	261.814	73.645	205.614	1.612.786
	procentueel	66,45%	16,23%	4,57%	12,75%	100%

2.6. Productaanbod

2.6.1. Elektriciteit en Aardgas

Een manier om de werking van de vrije markt in kaart te brengen, is om te kijken naar het aantal *keuzemogelijkheden* dat de afnemer heeft. Het aantal producten dat door energieleveranciers worden aangeboden nam sinds 2010 sterk toe (50%).

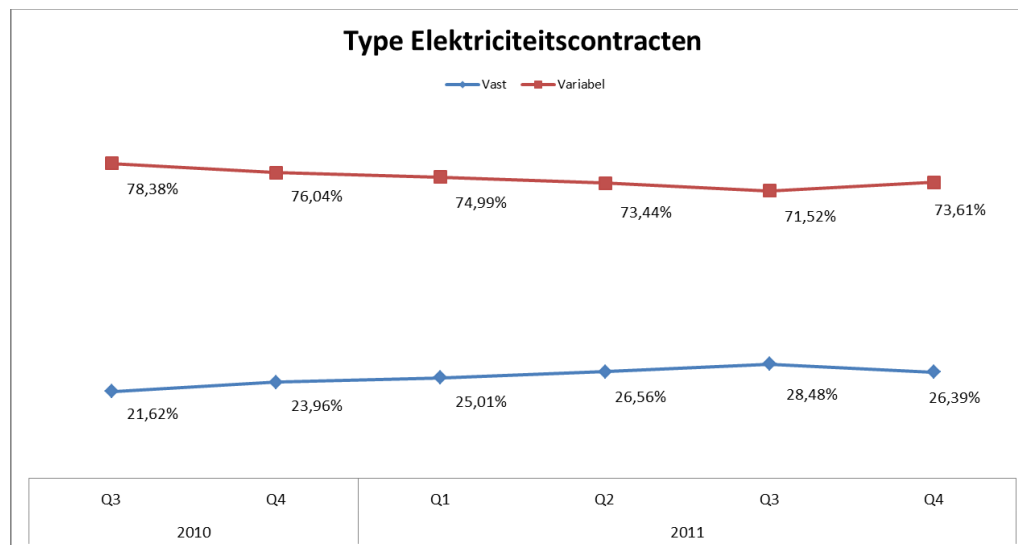
Tabel 30: Aantal aangeboden contracten op de markt

	Huishoudelijk Elektriciteit		Kleinzakelijk Elektriciteit		Huishoudelijk Gas		Kleinzakelijk Gas	
	jan	dec	jan	dec	jan	dec	jan	dec
2010								
aantal contracten aangeboden	35	41	33	40	18	21	nvt	nvt
2011								
aantal contracten aangeboden	41	52	40	50	21	29	nvt	nvt

Producten op de energiemarkt variëren al naargelang looptijd, herkomst van de geleverde stroom, vast of variabel karakter en hebben soms een optie waarbij extra diensten worden aangeboden (advies, onderhoud,...).

Drie op de vier contracten voor elektriciteit hebben een variabel karakter. Dit houdt in dat de afnemer intekent op een prijsformule waarvan 1 of meerdere onderdelen (parameters) op frequente basis (vb. maandelijks) veranderen.

Figuur 12: Type elektriciteitscontracten

Voor aardgas ligt deze verhouding nog iets hoger. 92,5% van de contracten hebben een variabel karakter, slechts 7,5% hebben een vast karakter. Dit wil zeggen dat de energieprijzen gedurende de looptijd van het contract niet de evoluties van een achterliggende prijsparameter volgt maar dat deze parameters bij aanvang van het contract vastgeklikt worden.

3. Elektriciteits- en aardgasprijzen

De VREG verhoogt de transparantie van de energiemarkt in Vlaanderen door de evolutie van de elektriciteits- en aardgasprijzen voor huishoudelijke en kleine professionele afnemers op te volgen.

De prijsgegevens¹⁰ zijn gebaseerd op de gegevens die de verschillende energieleveranciers aan de VREG overmaakten voor de V-test, de vergelijkingsmodule op www.vreg.be die de Vlaamse huishoudelijke en kleine professionele elektriciteits- en aardgasafnemers¹¹ toelaat om de aangeboden producten te vergelijken op basis van de belangrijkste kenmerken. De VREG verduidelijkt de methodologie, waarbij er gebruik gemaakt wordt van typeafnemers (zie Bijlagen 3 en 4), in Bijlage 2.

3.1. Evolutie van de elektriciteitsprijzen

3.1.1. Huishoudelijke afnemers

3.1.1.1. Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Figuur 13 toont de evolutie van verschillende prijsniveaus voor huishoudelijke elektriciteitsafnemers met een doorsnee verbruik. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers¹², de gewogen gemiddelde prijs van de contracten¹³ en de gewogen gemiddelde laagste prijs¹⁴ worden getoond.

In december 2011 lag de prijs van de in de figuur weergegeven prijscurven opvallend hoger dan een jaar voordien (gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers +21,25%; gewogen gemiddelde prijs van de contracten +20,28%; gewogen gemiddelde laagste prijs +18,24%).

In mei 2011 bereikten de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (€ 766,73) en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (€ 746,30) het hoogste prijsniveau in de figuur. Met uitzondering van oktober 2011, waarin de prijscurven boven die van september 2011 lagen, zijn na het hoogtepunt beide gewogen gemiddelde prijzen elke maand lager dan in de voorgaande maand.

De prijscurve van de gewogen gemiddelde laagste prijs is het hoogst (€ 648,01) in oktober 2011. De gewogen gemiddelde laagste prijs vertoont dus een verloop dat afwijkt van het verloop van de andere prijscurven. Deze curve wordt immers gevormd door de elektriciteitsleverancier die het gunstigst geprijsde aanbod in elk distributienetgebied neerzet en is dus veel meer aan veranderingen in marketingbeleid onderhevig dan de gemiddelde curves.

¹⁰ De prijzen voor huishoudelijke afnemers zijn inclusief btw. De prijzen voor kleine professionele afnemers zijn exclusief btw.

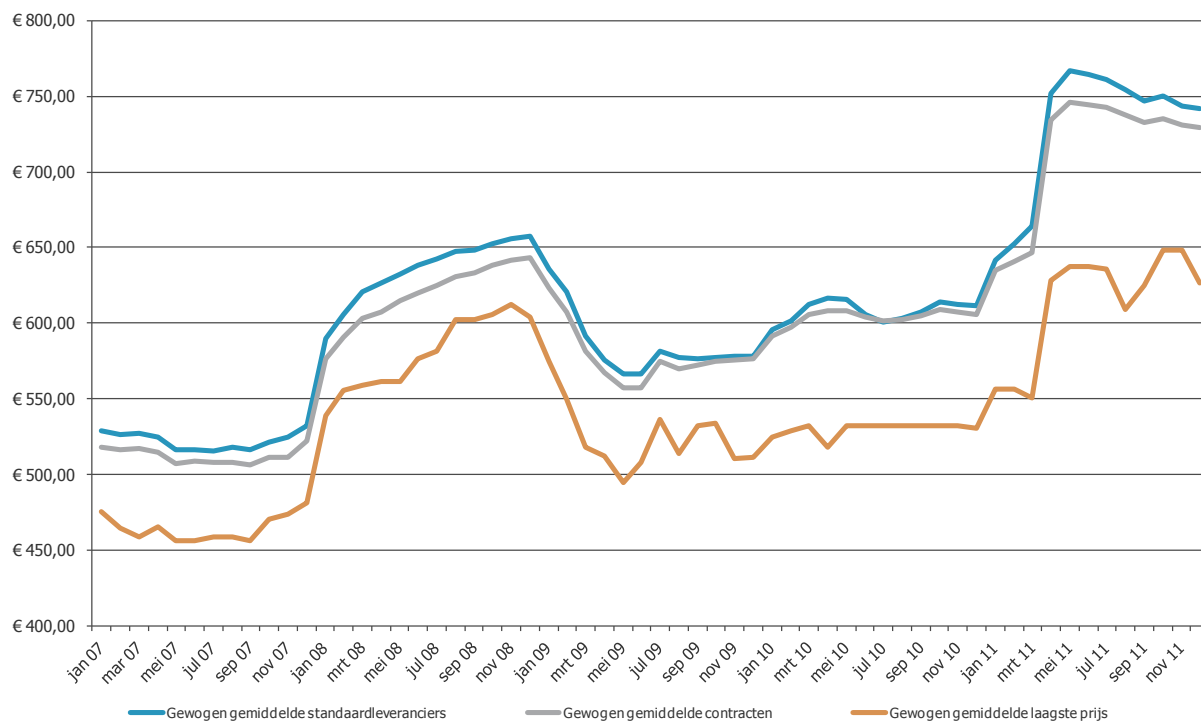
¹¹ De VREG definieert kleine professionele elektriciteitsafnemers als professionele jaargemeten elektriciteitsafnemers op laagspanning met een aansluitingsvermogen kleiner dan 56 kVA en kleine professionele aardgasafnemers als professionele jaargemeten aardgasafnemers met een lage drukaansluiting.

¹² De afnemers die de prijs van de standaardleverancier betalen zijn de passieve afnemers, die nog geen contract sloten.

¹³ De afnemers die een contract ondertekenden en de prijs betalen van het afgesloten contract zijn de actieve afnemers.

¹⁴ De afnemers die actief op zoek gaan naar de laagste prijs in hun distributienetgebied betalen deze laagste prijs.

Figuur 13: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik (typecategorie Dc, 1.600 kWh dagverbruiken 1.900 kWh nachtverbruik op jaarbasis; 3 personen)¹⁵

In heel 2011 is de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten. In januari is het prijsverschil het kleinst (€ 7,12) juni en in juni het grootst (€ 20,72). Passieve afnemers laten het prijsvoordeel dat de liberalisering met zich meebrengt aan zich voorbijgaan.

Eind 2011 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 102,01.

Sinds juli 2009 berekent de VREG gewogen gemiddelde prijzen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis van het vaste of variabele karakter van de energieprijzen. Het resultaat wordt getoond in figuur 14.

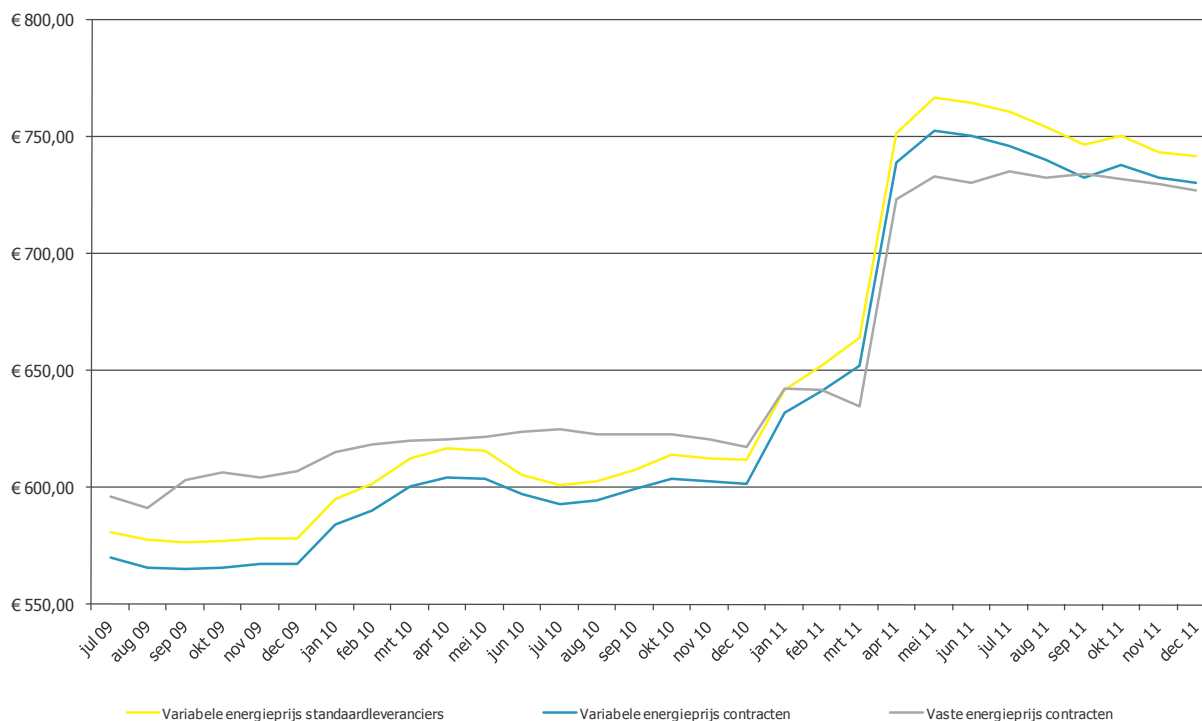
In figuur 14 wordt duidelijk dat de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (de standaardvoorwaarden hebben een variabele energieprijzen) elke maand hoger was dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen. Het verschil tussen beide prijscurven bedroeg in december 2011 € 11,19.

In 2011 was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen, net zoals de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (zie vorige figuur) het hoogst in mei 2011 (€ 752,55).

Sinds februari 2011 is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen niet meer het hoogst van de drie in de figuur weergegeven gewogen gemiddelde prijzen. In het merendeel van de maanden is deze prijs zelfs het laagst. Deze vaststelling gaat in tegen het intuïtieve aanvoelen dat de prijs van de contracten met vaste energieprijzen het hoogst is doordat de energieleveranciers een hogere marge nemen om zichzelf in te dekken tegen potentiële onvoorziene stijgingsrisico's.

¹⁵ Vóór de invoering van het weekendtarief op 1 januari 2007 was het jaarverbruik van deze typecategorie opgesplitst in 2.200 kWh dagverbruik en 1.300 kWh nachtverbruik.

Figuur 14: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

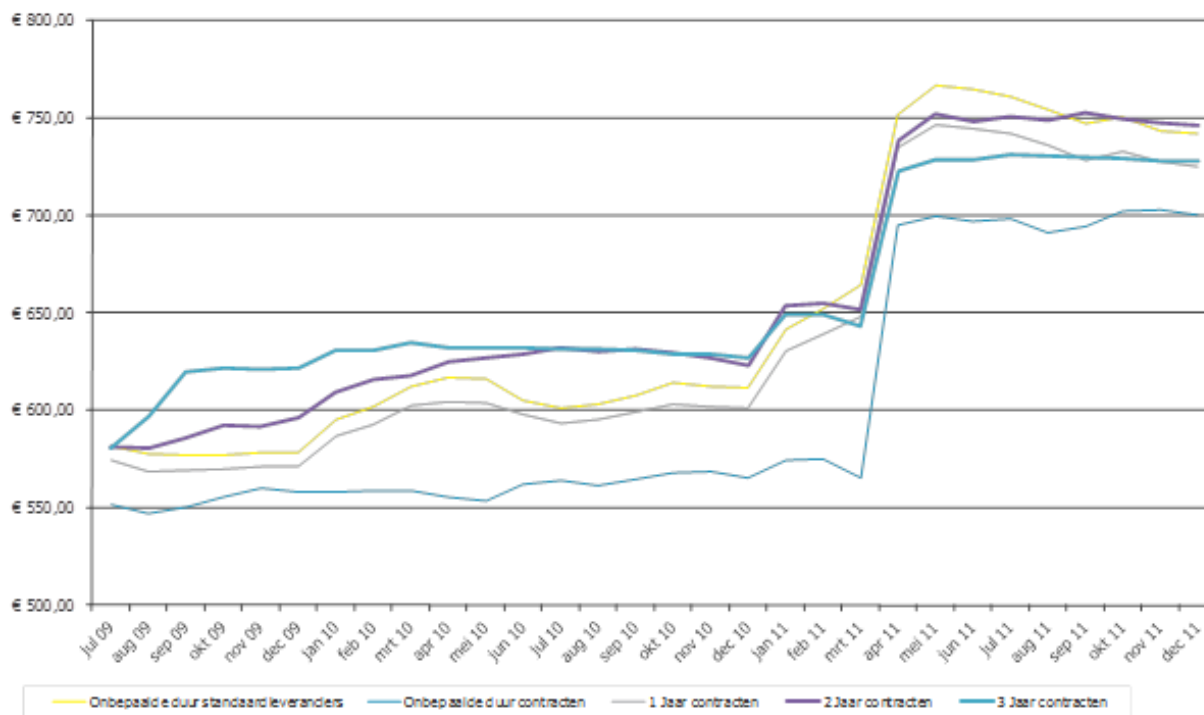
Sinds juli 2009 berekent de VREG ook gewogen gemiddelde prijzen, waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis van de looptijd van het 'contract'¹⁶. Het resultaat wordt getoond in figuur 15.

Figuur 15 toont aan dat de prijscurve van de standaardleveranciers en die van de contracten van 1 jaar nog steeds een gelijkaardig verloop vertonen.

In december 2011 was de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een looptijd van 2 jaar het hoogst (€ 746,09). Sinds augustus 2011 sluit de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (in december € 741,70) nauw aan bij de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 2 jaar. Sinds augustus 2011 liggen ook de curven van de gewogen gemiddelde prijzen van de contracten van 1 (in december € 724,90) en van 3 jaar (in december € 728,14) dicht bij elkaar.

¹⁶ Afnemers die beleverd worden door de standaardleveranciers sloten geen contract af.

Figuur 15: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Opvallend is het verloop van de prijscurve van de contracten van 3 jaar: het prijspeil is in 2011 niet langer een van de hoogste gewogen gemiddelde prijzen. Immers, het merendeel van de contracten met 3-jarige looptijd heeft een vaste energieprijis. Het merendeel van de afnemers met een contract van 3 jaar wordt op basis van de producten met vaste energieprijis beleverd. Leveranciers bouwen – om zich in te dekken tegen onverwachte toekomstige prijsstijgingen – voor deze producten een hogere marge in vergelijking met de 1-jarige en 2-jarige contracten met vaste energieprijis.

Het gewogen gemiddelde prijsniveau van de contracten van onbepaalde duur is nog steeds het laagst (in december 2011 € 699,90).

3.1.1.2. Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

De totale jaarlijkse kost die door de energieleveranciers aan hun eindafnemers wordt aangerekend, kan worden uitgesplitst in verschillende prijsonderdelen:

- energieprijis (inclusief de kosten voor groene stroom en WKK);
- nettarieven (distributie- en transmissienettarieven);
- heffingen.

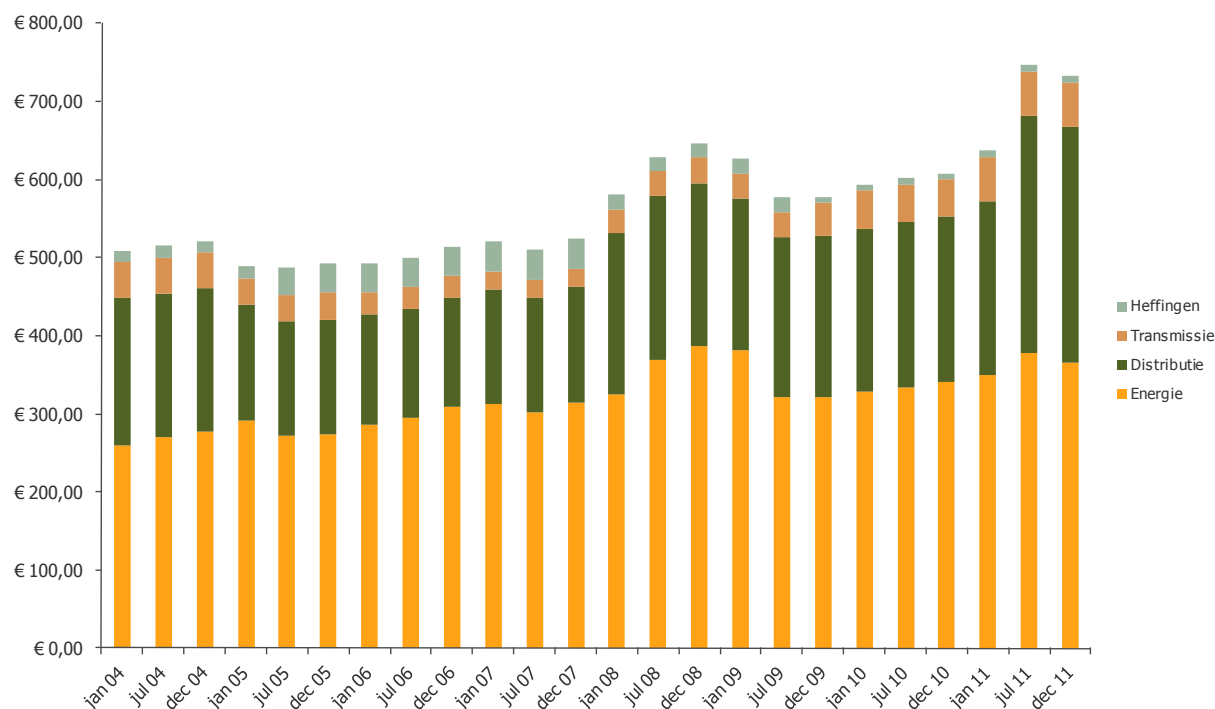
De leveranciers kunnen zich van elkaar onderscheiden op basis van de energieprijis en de heffingen voor denuclearisatie en Kyoto. Sinds 1 juli 2009 maken deze heffingen, evenals de overige heffingen die deel uitmaken van de federale bijdrage, immers deel uit van de transmissienettarieven. Omwille van het cascadeprincipe (doorrekening van transmissienetbeheerder Elia naar distributienetbeheerders naar elektriciteitsleveranciers) verschilt de federale bijdrage per distributienetbeheerder.

In figuur 16 worden de prijsonderdelen¹⁷ voor een gezin met een doorsnee verbruik weergegeven. De btw is in elk onderdeel inbegrepen.

¹⁷ Bij de verdeling wordt uitgegaan van een 100% grijze brandstofmix voor alle elektriciteitsproducten.

De prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt, varieert in functie van zijn woonplaats, aangezien de hoogte van de distributie- en transmissienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

Figuur 16: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Zoals blijkt uit figuur 16, lag het distributienettarief in december 2011 (€ 302,03) 42,81% hoger dan in december 2010 (€ 211,49). In april 2011 stegen de distributienettarieven van Eandis en een maand later die van de distributienetbeheerders Inter-energa en Iveg. Het transmissienettarief is in 2011 gestegen met 18,69% (van € 48,16 in december 2010 tot € 57,16 in december 2011). Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan de federale bijdrage, die in 2011 aanzienlijk hoger ligt dan in 2010.

In december 2011 is het procentueel aandeel van 'Energie' 49,84%, van 'Distributie' 41,25%, van 'Transmissie' 7,81% en van 'Heffingen' 1,10%.

3.1.1.3. Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein en met een groot verbruik

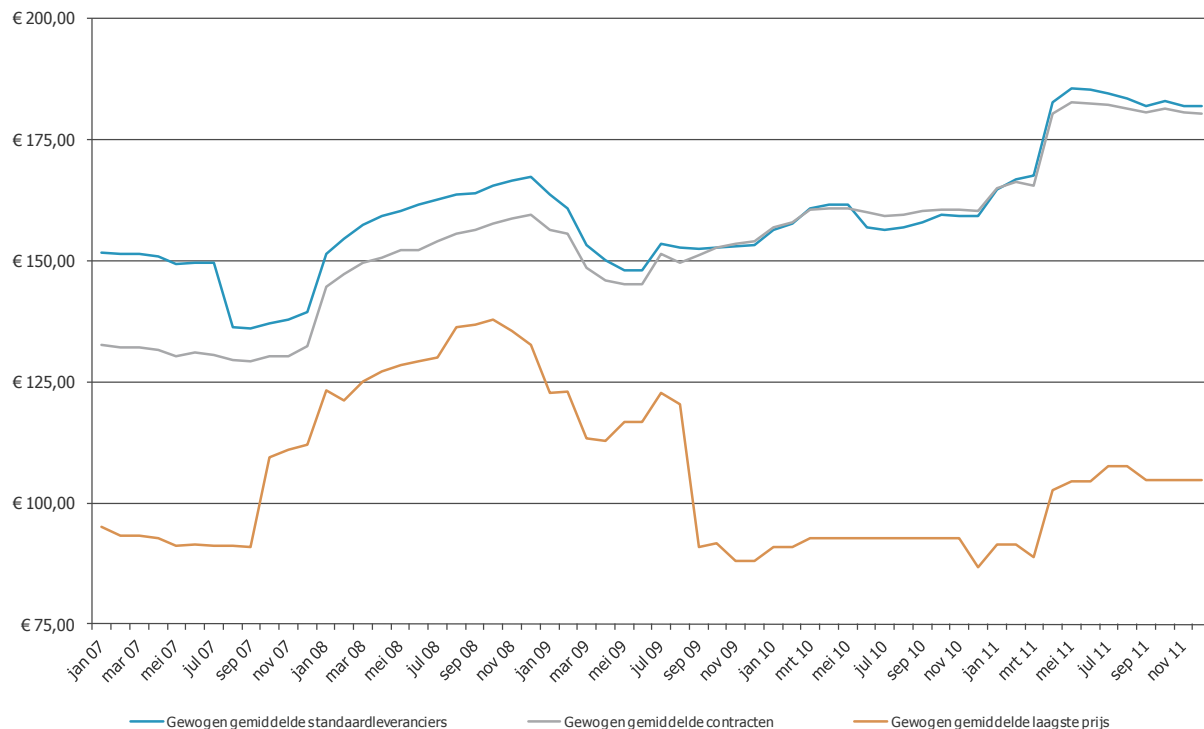
Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik

Hier gaan we dieper in op de prijsevolutie van afnemers met een klein verbruik.

Tussen december 2010 en december 2011 steeg de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers met 14,19% en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met 12,54%. De gewogen gemiddelde laagste prijs steeg met 20,83% opvallend sterker.

Uitgezonderd in januari lag de gewogen gemiddelde prijscurve van de standaardleveranciers boven die van de contracten in 2011.

Figuur 17: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik (typecategorie Da, 600 kWh verbruik op jaarbasis; 1 persoon)

Voor deze gezinnen situeerde het hoogste punt van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zich in mei 2011. In 2011 situeerde het hoogste prijspeil van de curve van de gewogen gemiddelde laagste prijs zich in augustus. Dit prijsniveau was opmerkelijk lager dan het hoogste prijsniveau ooit (oktober 2008).

Eind 2011 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 75,53.

Huishoudelijke afnemers met een groot verbruik

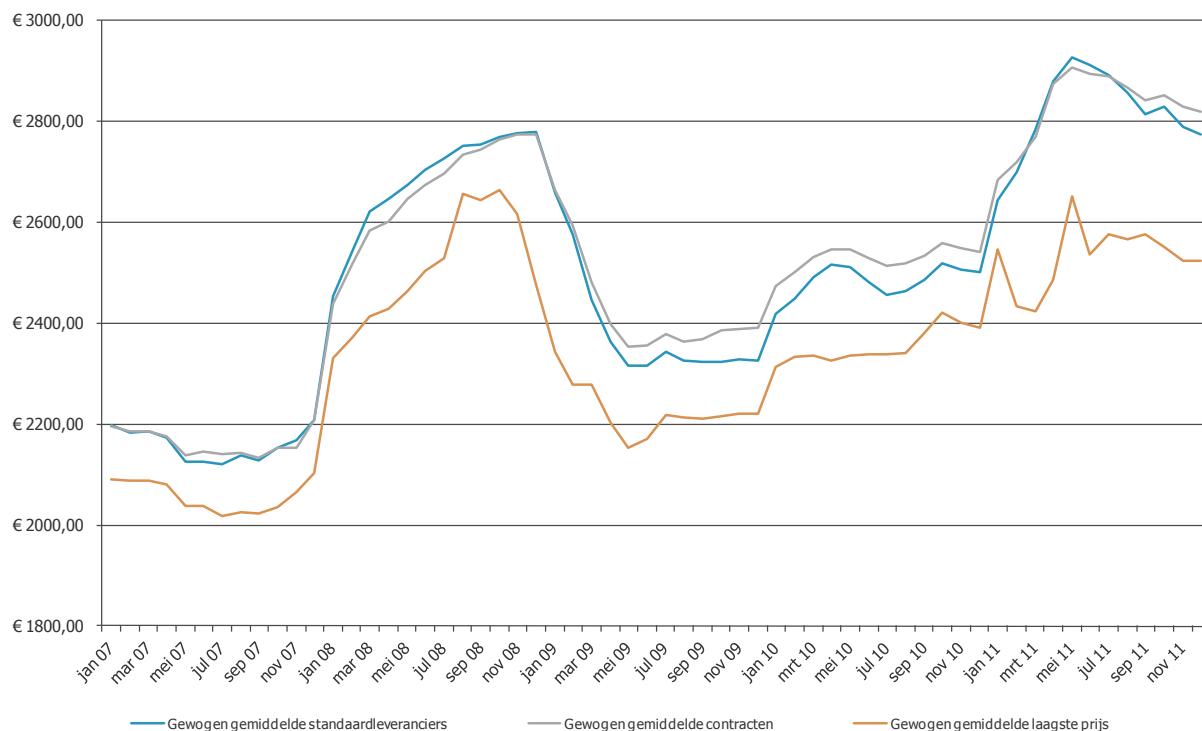
Figuur 18 toont aan dat alle prijzen ook voor de huishoudelijke afnemers met een groot verbruik toenamen tussen december 2010 en december 2011: de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers steeg met 11,00%, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met 10,97% en de gewogen gemiddelde laagste prijs nam het minst sterk toe met 5,47%.

Van februari 2011 tot en met juli 2011 lag de prijscurve van de standaardleveranciers onder die van de contracten. Voor de overige maanden van 2011 geldt logischerwijs het omgekeerde.

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten bereikten hun hoogste punt in mei 2011. In 2011 situeerde het hoogste prijspeil van de curve van de gewogen gemiddelde laagste prijscurve zich eveneens in mei. Deze hoogte is opvallend lager dan het hoogste prijsniveau ooit (oktober 2008).

Eind 2011 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 295,97.

Figuur 18: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor huishoudelijke afnemers met een groot verbruik (typecategorie De, 3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 12.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis; 4 personen)

3.1.2. Sociale maximumprijzen en Elektriciteitsstarief DNB

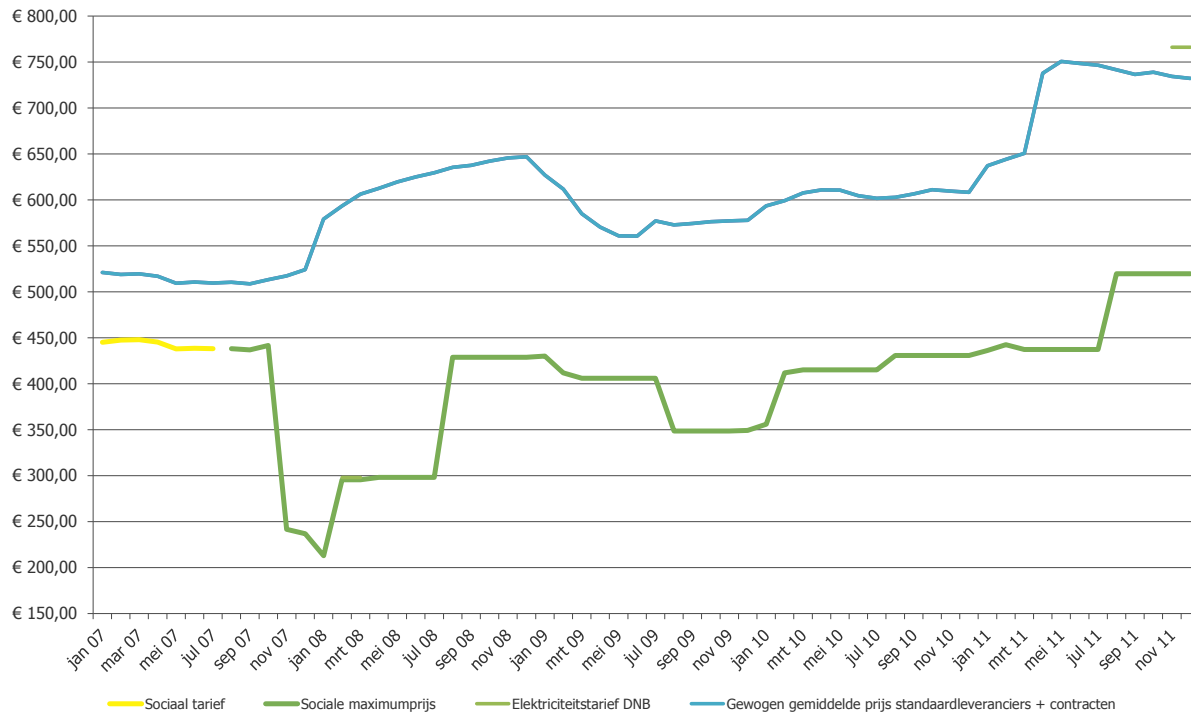
Figuur 19 toont de evolutie van de sociale maximumprijs¹⁸ voor een gezin met een doorsnee verbruik. Ook wordt in deze figuur het Elektriciteitsstarief DNB¹⁹ weergegeven, dat de VREG sinds november 2011 in zijn V-test opneemt. Dit tarief geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen er niet voor kiezen om beleverd te worden door de distributienetbeheerder, dit gebeurt in het kader van de sociale openbare dienstverplichtingen. Als referentieprijs wordt de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers + contracten getoond. Met andere woorden, de gewogen gemiddelde prijs waarbij de sociale maximumprijs en het Elektriciteitsstarief DNB buiten beschouwing gelaten worden, wordt opgenomen als referentieprijs.

De sociale maximumprijs nam tussen eind 2010 en eind 2011 met ongeveer één vijfde (20,65%) toe. De procentuele verhoging van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten over dezelfde periode bedroeg 20,28%. Het verschil tussen beide prijscurven bedraagt in december 2011 € 209,21. De sociale maximumprijs was eind 2011 € 107,20 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs.

¹⁸ Zie www.creg.be voor de definitie en berekeningswijze.

¹⁹ Zie voetnoot 19.

Figuur 19: Evolutie van de sociale maximumprijs en van het Elektriciteitstarief DNB voor elektriciteit voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik

Het Elektriciteitstarief DNB (in december € 765,97) ligt eind 2011 nog € 24,27 hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

Voor de huishoudelijke afnemers met een klein verbruik bedraagt de sociale maximumprijs eind 2011 € 74,87 per jaar. Het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de sociale maximumprijzen bedroeg op dat moment € 105,52. De sociale maximumprijs is eind 2011 € 29,99 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs.

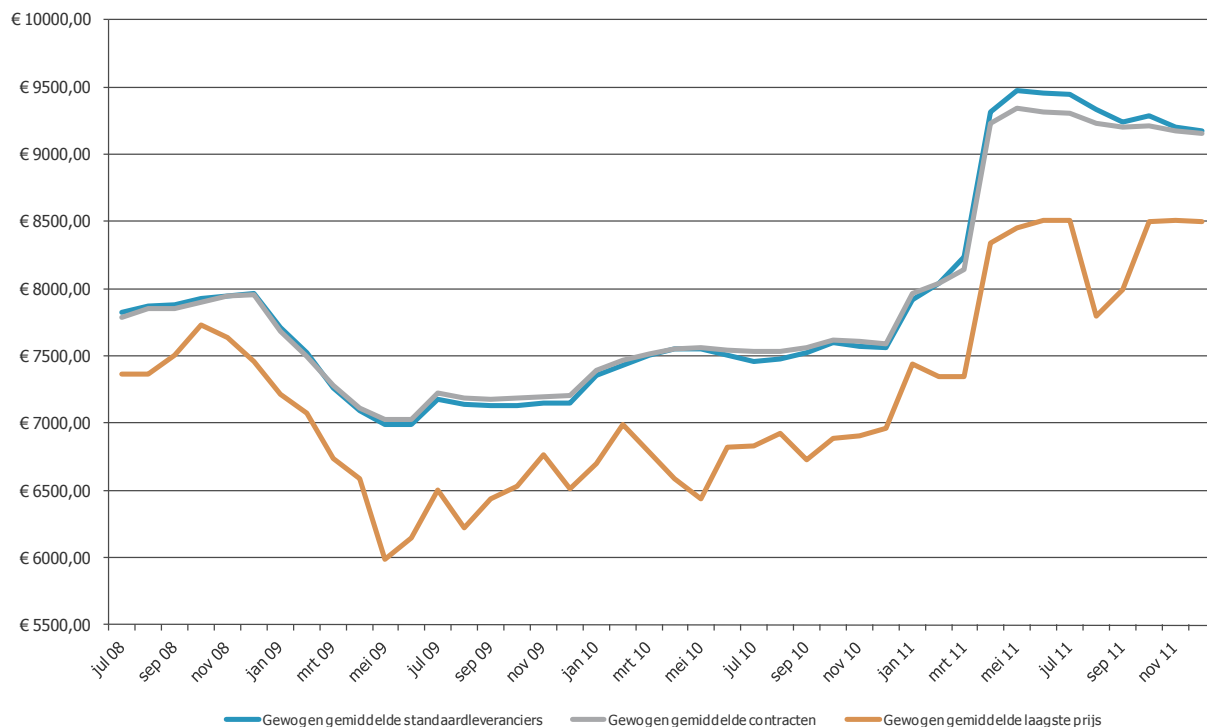
Eind 2011 betalen huishoudelijke afnemers met een groot verbruik die gebruik maken van het recht op de sociale maximumprijs € 2.278,55, wat dus € 540,60 minder is dan de afnemers die een commercieel contract ondertekenden en geen gebruik (kunnen) maken van dit recht. De sociale maximumprijs is eind 2011 € 244,63 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs.

3.1.3. Kleine professionele afnemers

3.1.3.1. Elektriteitsprijzen voor kleine professionele afnemers

In figuur 20 gaan we dieper in op de evolutie van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs voor kleine professionele elektriciteitsafnemers.

Figuur 20: Evolutie van de elektriciteitsfactuur voor kleine professionele elektriciteitsafnemers met een verbruik van 50 MWh (typecategorie Ib, 29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik op jaarbasis)

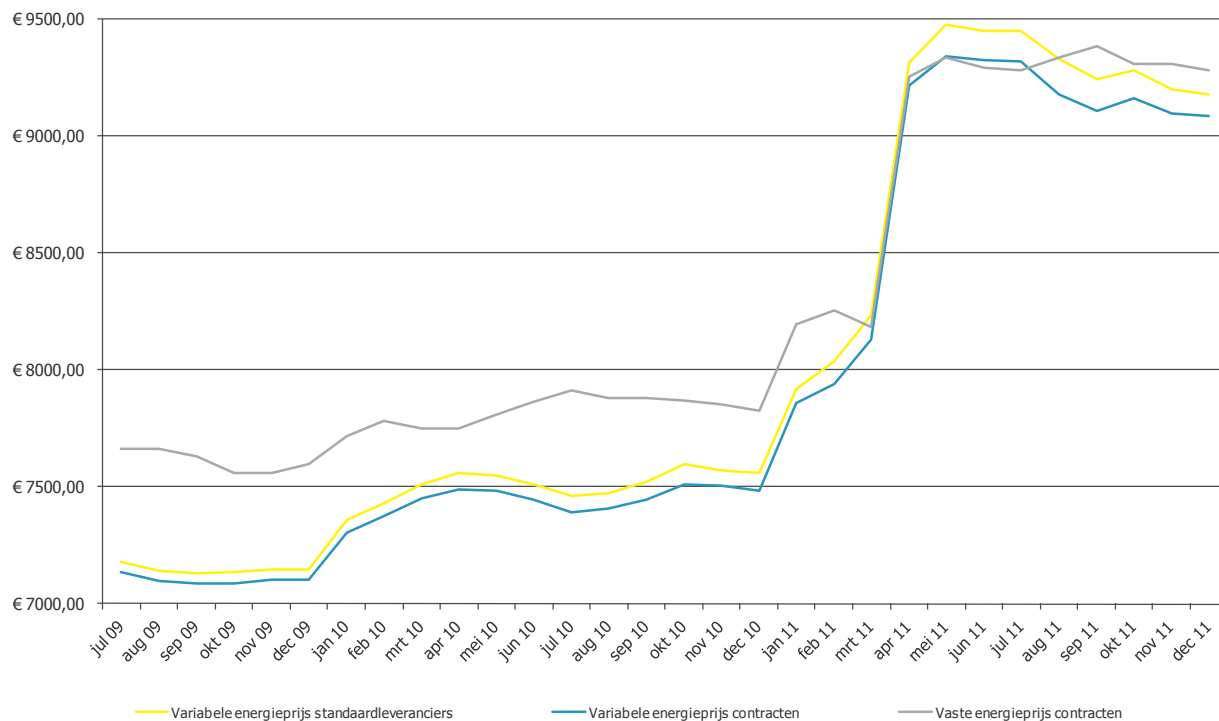
Tussen december 2010 en december 2011 stegen alle prijzen weergegeven in de figuur: de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers steeg met 21,39%, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten nam toe met 20,63% en de gewogen gemiddelde laagste prijs steeg het meest (+22,10%). Het valt op dat het verloop van de curve van de gewogen gemiddelde laagste prijs veel grilliger is dan dat van de overige prijscurven. Dit kan opnieuw in verband gebracht worden met het feit dat het telkens om de prijs van één product per netgebied gaat en dus de invloed van marketingbeleid van de betrokken elektriciteitsleverancier veel meer weegt dan in de gemiddelde curven.

In 2011, uitgezonderd in de twee eerste maanden, was de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers hoger dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten.

Eind 2011 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 657,21.

Sinds juli 2009 berekent de VREG gewogen gemiddelde prijzen waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis van het vaste of variabele karakter van de energieprijzen.

Figuur 21: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor kleine professionele afnemers

In figuur 21 wordt duidelijk dat de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers²⁰ in 2011 nog steeds hoger lag dan de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen. Het verschil tussen beide prijscurven, die een gelijkaardig verloop hebben, bedroeg in december 2011 € 93,40. Tussen december 2010 en december 2011 stegen beide curven (met respectievelijk 21,39% en 21,38%). In 2011 waren beide gewogen gemiddelde prijzen het hoogst in mei.

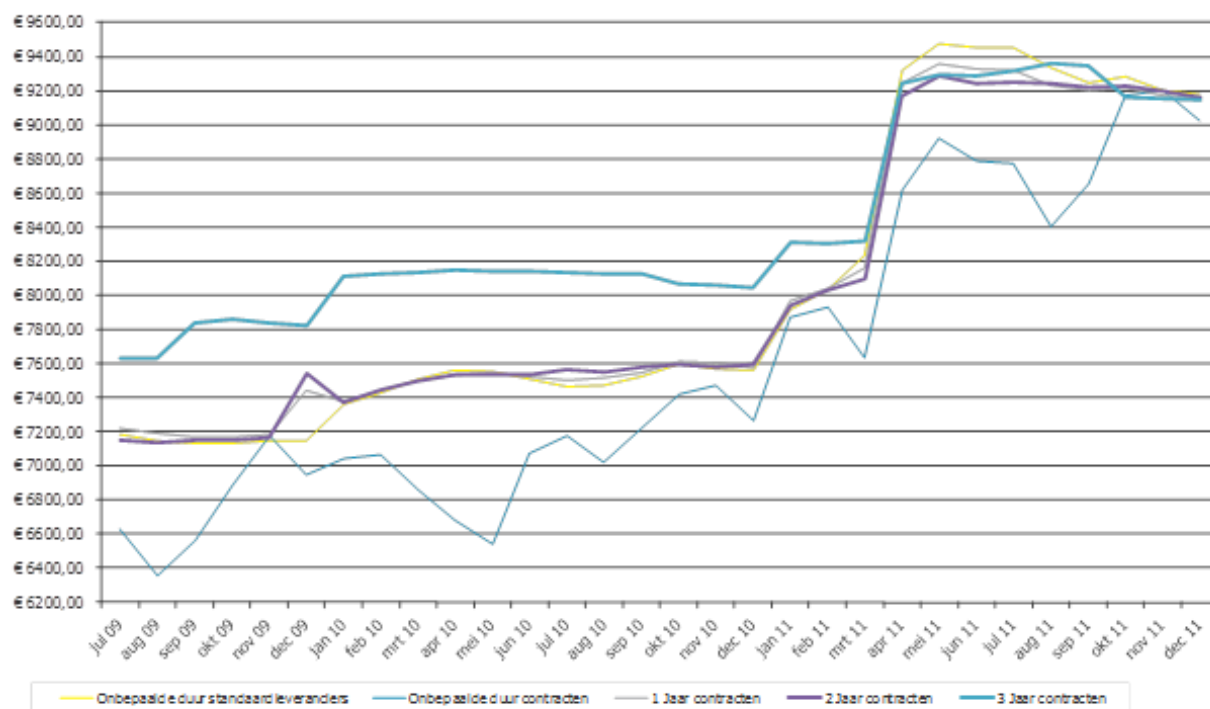
De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen was uitgezonderd van maart 2011 tot en met juli 2011 het hoogst. Deze prijscurve steeg met 18,61% minder sterk tussen december 2010 en december 2011. In 2011 bereikte deze gewogen gemiddelde prijs zijn hoogst peil in september.

In figuur 22, waarin een onderscheid gemaakt wordt op basis van de looptijd van het 'contract'²¹, wordt duidelijk dat in december 2011 het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijzen, uitgezonderd die van de contracten van onbepaalde duur, zeer klein was: de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers is het hoogst (€ 9.177,67) en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 3 jaar het laagst (€ 9.143,06). De gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur bedraagt eind 2011 € 9.020,85.

²⁰ Variabele energieprijzen.

²¹ Zie voetnoot 17.

Figuur 22: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen looptijd voor kleine professionele afnemers

3.1.3.2. Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

De totale jaarlijkse kostprijs die de kleine professionele elektriciteitsafnemers betalen aan de leveranciers is samengesteld uit dezelfde prijsonderdelen als de kostprijs die de huishoudelijke elektriciteitsafnemers jaarlijks betalen:

- energieprijs (inclusief de kosten voor groene stroom en WKK);
- nettarieven (distributie- en transmissienettarieven);
- heffingen.

Figuur 23 geeft een overzicht van de hoogte van de verschillende prijsonderdelen^{22/23} doorheen de tijd.

Uit figuur 23 blijkt dat het distributienettarief in december 2011 (€ 4.106,49) 40,85% hoger lag dan in december 2009 (€ 2.915,57). In april 2011 stijgen de distributienettarieven van Eandis en een maand later die van de distributienetbeheerders Inter-energa en Iveg. Het transmissienettarief is in deze periode gestegen met 16,72% (december 2011: € 718,23 en december 2010: € 615,32). Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan de federale bijdrage die in 2011 aanzienlijk hoger ligt dan in 2010.

²² Bij de verdeling wordt uitgegaan van een 100% grijze brandstofmix voor alle elektriciteitsproducten.

²³ De hoogtes van de prijsonderdelen 'Energie', 'Heffingen' (jul 08 t.e.m. jul 09) en 'Transmissie' (dec 09 t.e.m. respectievelijk dec 10 en jul 11) zijn gewijzigd sinds de laatste prijzenstudies (respectievelijk Markttrapport 2010 en Marktmonitor 2011) omwille van de degressiviteit op de federale bijdrage die in het verleden niet verrekend werd.

Figuur 23: Verdeling van de elektriciteitsprijs voor kleine professionele afnemers

In december 2011 is het procentueel aandeel van 'Energie' 46,33%, van 'Distributie' 44,79%, van 'Transmissie' 7,83% en van 'Heffingen' 1,04%.

De prijs die een kleine professionele afnemer betaalt, varieert in functie van zijn woonplaats omdat de hoogte van de distributie- en transmissienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

3.2. Evolutie van de aardgasprijzen

3.2.1. Huishoudelijke afnemers

3.2.1.1. Prijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Figuur 24 geeft de evolutie weer van verschillende prijsniveaus voor huishoudelijke aardgasafnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers²⁴, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten²⁵ en de gewogen gemiddelde laagste prijs²⁶ worden weergegeven.

Alle prijscurven hebben een sterk stijgend verloop (gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers +19,02%; gewogen gemiddelde prijs van de contracten +16,56%; gewogen gemiddelde laagste prijs +14,63%). Ondanks de sterke stijging sinds het najaar van 2009, ligt het prijspeil van de verschillende curven eind 2011 nog steeds onder het hoogste prijsniveau sinds de start van de monitoring (december 2008). In december 2011 ligt de gewogen gemiddelde prijs van de

²⁴ De afnemers die de prijs van de standaardleverancier betalen zijn de passieve afnemers.

²⁵ De afnemers die een contract ondertekenden en de prijs van afgesloten contract betalen zijn de actieve afnemers.

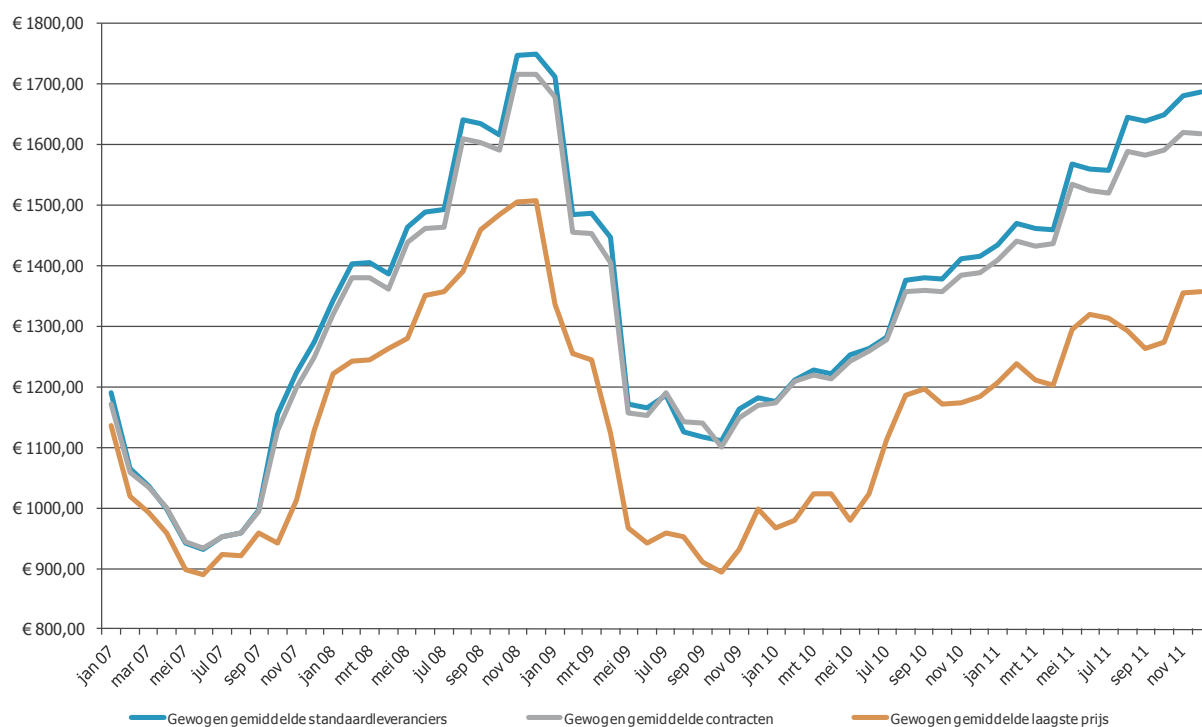
²⁶ De afnemers die op actief zoek gaan naar de laagste prijs in hun distributienetgebied betalen deze laagste prijs.

standaardleveranciers 3,64%, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten 5,72% en de gewogen gemiddelde laagste prijs 9,97% onder het respectievelijke hoogste prijspeil sinds de monitoring.

Gedurende het ganse jaar 2011 ligt de gewogen gemiddelde prijs van de contracten lager dan de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers. Dit prijsverschil bedraagt op het einde van het jaar € 67,75.

In december 2011 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 261,00.

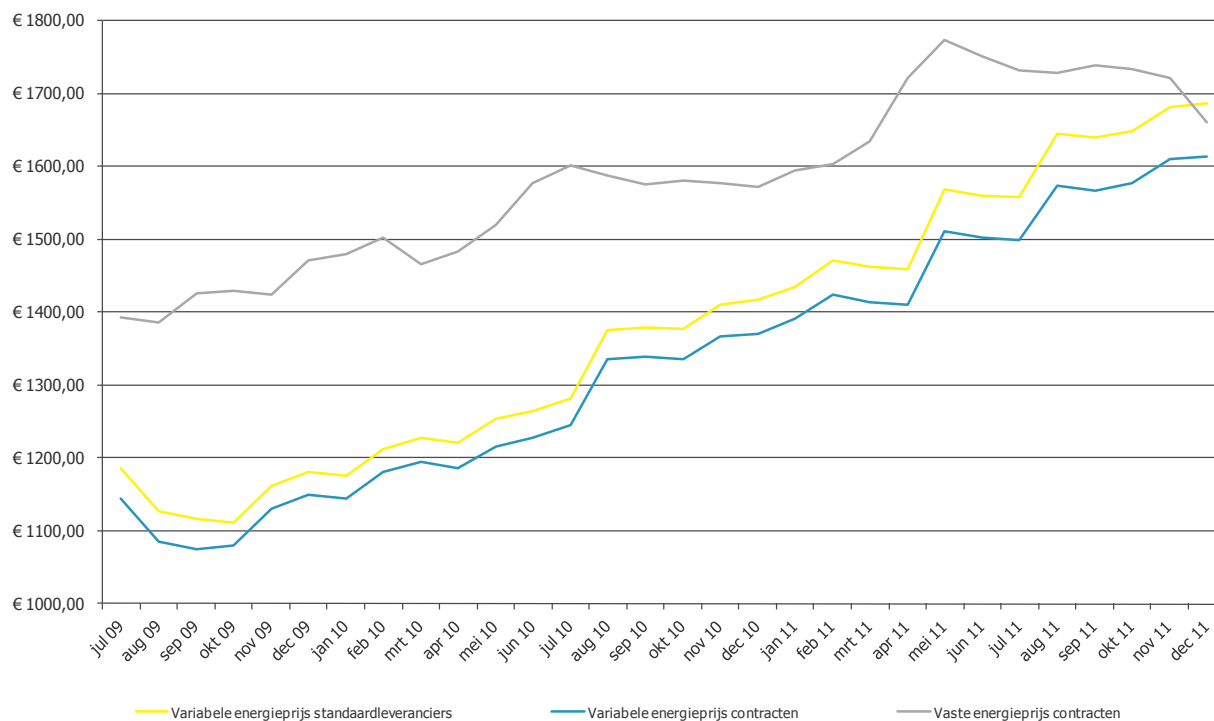
Figuur 24: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik (typecategorie D3, 23.260 kWh op jaarbasis)

In de onderstaande figuur 25 wordt een onderscheid gemaakt op basis van het vast versus variabel karakter van de energieprijzen.

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met variabele energieprijzen nemen tussen december 2010 en december 2011 toe met 19,02% respectievelijk 17,78%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen stijgt met 5,65% over dezelfde periode aanzienlijk opvallend minder sterk. In tegenstelling tot de prijscurven van de standaardleveranciers en van de contracten met variabele energieprijzen, die een vergelijkbaar verloop hebben, waarvoor het hoogtepunt bereikt wordt eind 2011, bevindt het hoogste prijspeil van de prijscurve van de contracten met vaste energieprijzen zich in mei 2011. In december 2011 is de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen niet langer het hoogst.

Figuur 25: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen vaste en variabele energieprijzen voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Sinds juli 2009 berekent de VREG gewogen gemiddelde prijzen waarbij een onderscheid gemaakt wordt op basis de looptijd van het 'contract'²⁷.

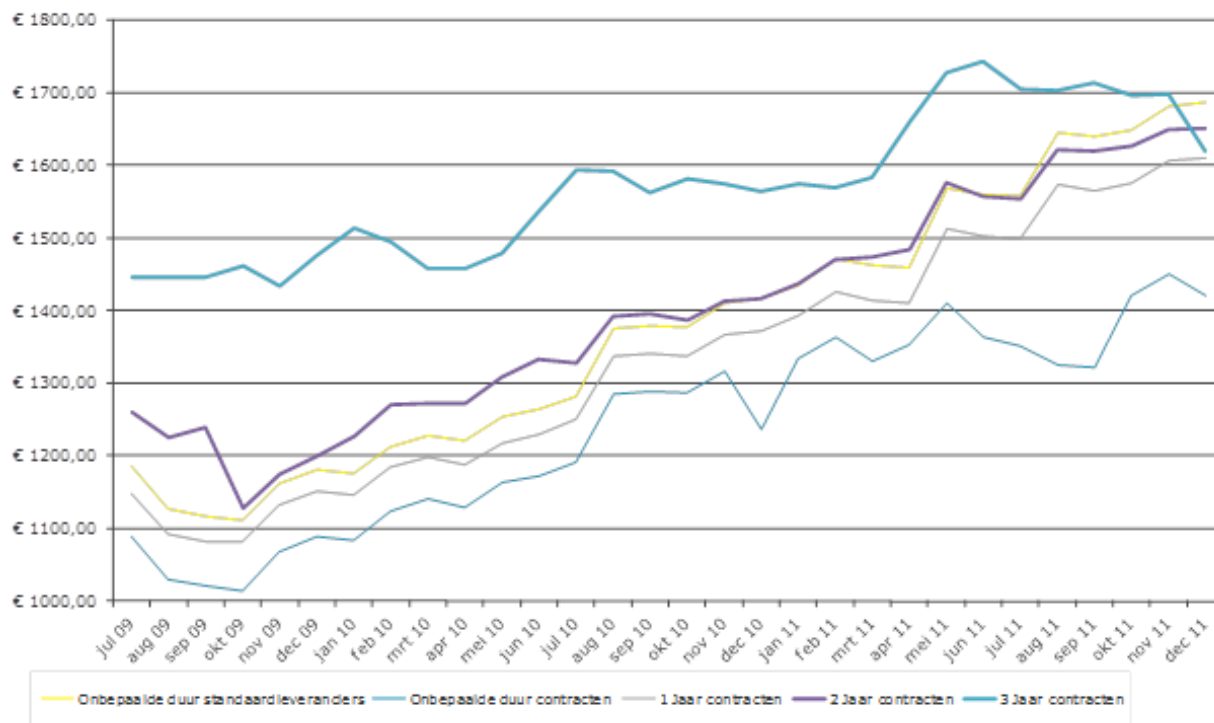
Figuur 26 toont aan dat de prijscurven van de gewogen gemiddelde prijs van de 1-jarige contracten, de gewogen gemiddelde prijs van de 2-jarige contracten en de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers een gelijkaardig verloop hebben over 2011.

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met een looptijd van 3 jaar is in december 2011 niet langer het hoogst.

De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met onbepaalde duur, de laagste prijs, bedraagt eind 2010 € 1.421,09.

²⁷ Zie voetnoot 17.

Figuur 26: Jaarlijkse kostprijs op basis van het onderscheid tussen duurtijd voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

3.2.1.2. Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

De totale jaarlijkse kostprijs die de leveranciers aan hun eindafnemers aanrekenen, bestaat ook voor aardgas uit verschillende onderdelen:

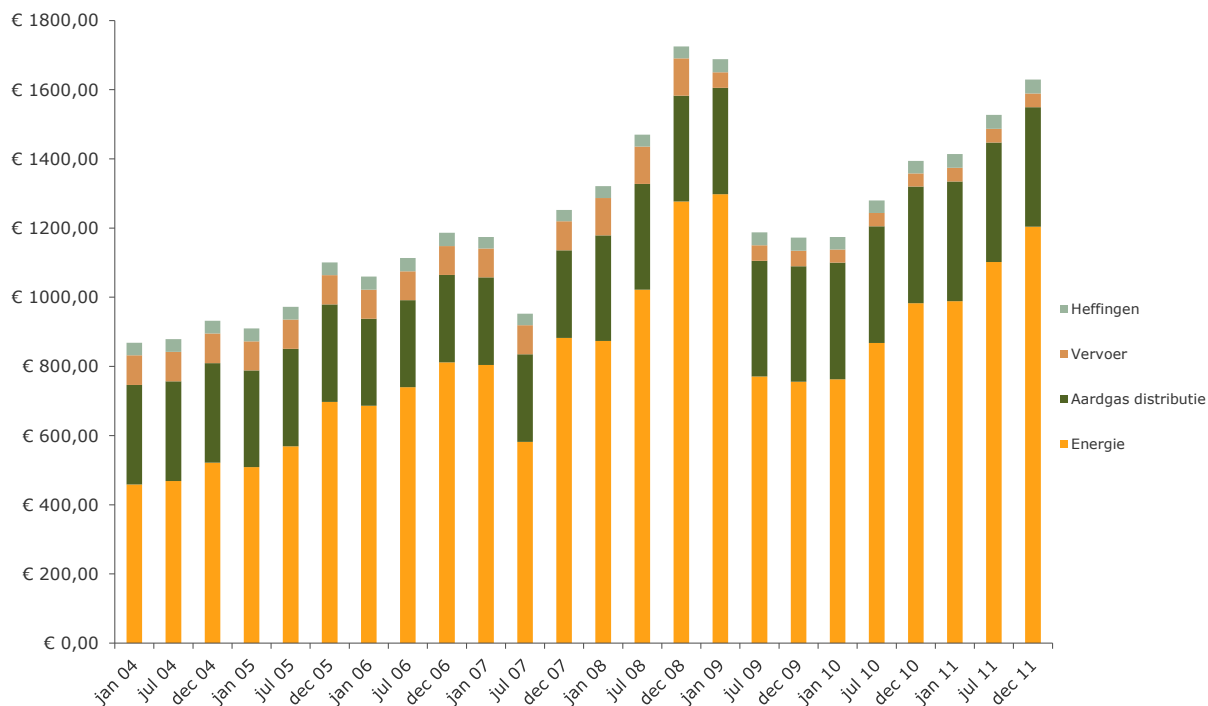
- energieprijs;
- nettarieven (aardgasdistributie en -vervoernettarieven);
- heffingen.

De leveranciers hebben alleen invloed op de energieprijs²⁸. In figuur 27 wordt de hoogte van de samenstellende prijsonderdelen weergegeven.

De prijs die een huishoudelijke afnemer betaalt, hangt af van de plaats waar hij woont, aangezien de hoogte van de aardgasdistributienettarieven verschilt tussen de verschillende Vlaamse distributienetgebieden.

²⁸ De energieprijs omvat in realiteit de vervoernettarieven die verschillend zijn per leverancier. Op basis van een schatting wordt 'Vervoer' in onderstaande figuur en tekst als een afzonderlijk prijsonderdeel weergegeven.

Figuur 27: Verdeling van de aardgasprijs voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

In december 2011 is het procentueel aandeel van 'Energie' 73,88%, van 'Aardgasdistributie' 21,23%, van 'Vervoer' 2,42% en van 'Heffingen' 2,47%.

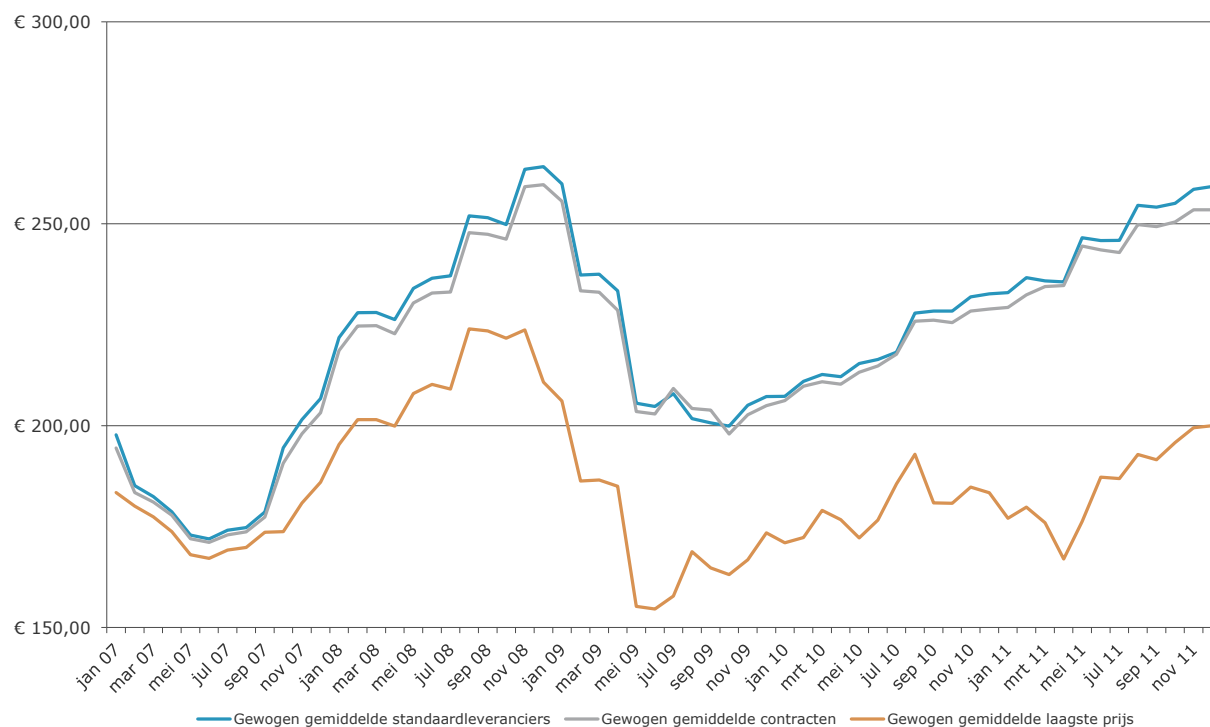
Tussen december 2010 en december 2011 nam Energie toe van € 982,72 tot € 1.203,75 (+22,49%), Aardgasdistributie van € 337,26 tot € 345,89 (+2,56%), Vervoer van € 38,28 tot € 39,40 (+2,94%) en Heffingen van € 36,16 tot € 40,24 (+11,28%).

De hoogte van de prijsonderdelen 'Aardgasdistributie' (€ 345,89), 'Vervoer' (€ 39,40) en 'Heffingen' (€ 40,24) wijzigde niet doorheen 2011.

3.2.1.3. Prijzen voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas en die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

Huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas

Figuur 28: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers met een klein verbruik die niet verwarmen met aardgas (typecategorie D1, 2.360 kWh op jaarbasis)

Alle prijzen stegen tussen december 2010 en december 2011. De stijging van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers bedroeg 11,42%, die van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten 10,75% en het gewogen gemiddelde laagste prijspeil steeg met 9,06%. In december 2011 ligt de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers 1,86% en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten 2,39% onder hun hoogste prijspeil sinds de start van de monitoring (december 2008). De gewogen gemiddelde laagste prijs ligt 10,72% onder het maximale prijsniveau sinds de start van de monitoring (augustus 2008).

Gedurende het hele jaar lag de prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers boven de curve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten. Het prijsverschil bedraagt op het einde van het jaar € 5,76.

In december 2011 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 53,49.

Huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik

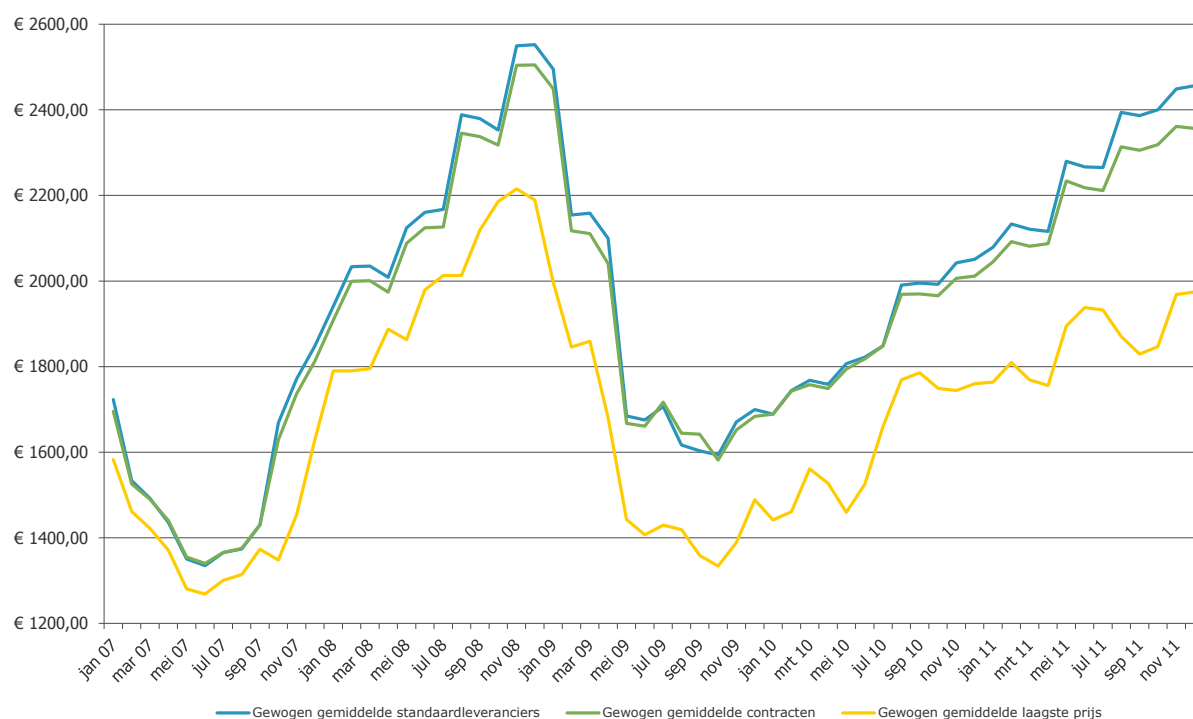
Voor deze categorie van aardgasafnemers stegen alle prijzen tussen december 2010 en december 2011: de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers steeg het sterkst met 19,77%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten steeg met 17,16%. De gewogen gemiddelde laagste prijs steeg opvallend minder sterk met 12,18%. In december 2011 ligt de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers 3,76% en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten 5,93% onder hun

hoogste prijspeil sinds de start van de monitoring (december 2008). De gewogen gemiddelde laagste prijs ligt 10,88% onder het maximale prijsniveau sinds de start van de monitoring (november 2008).

Gedurende heel 2011 lag de prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers boven de prijscurve van de gewogen prijs van de contracten. Dit prijsverschil bedraagt op het einde van het jaar € 99,58.

In december 2011 bedraagt het prijsverschil tussen de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs € 382,41.

Figuur 29: Evolutie van de aardgasfactuur voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een groot verbruik (typeafnemer D3b, 34.890 kWh op jaarbasis)

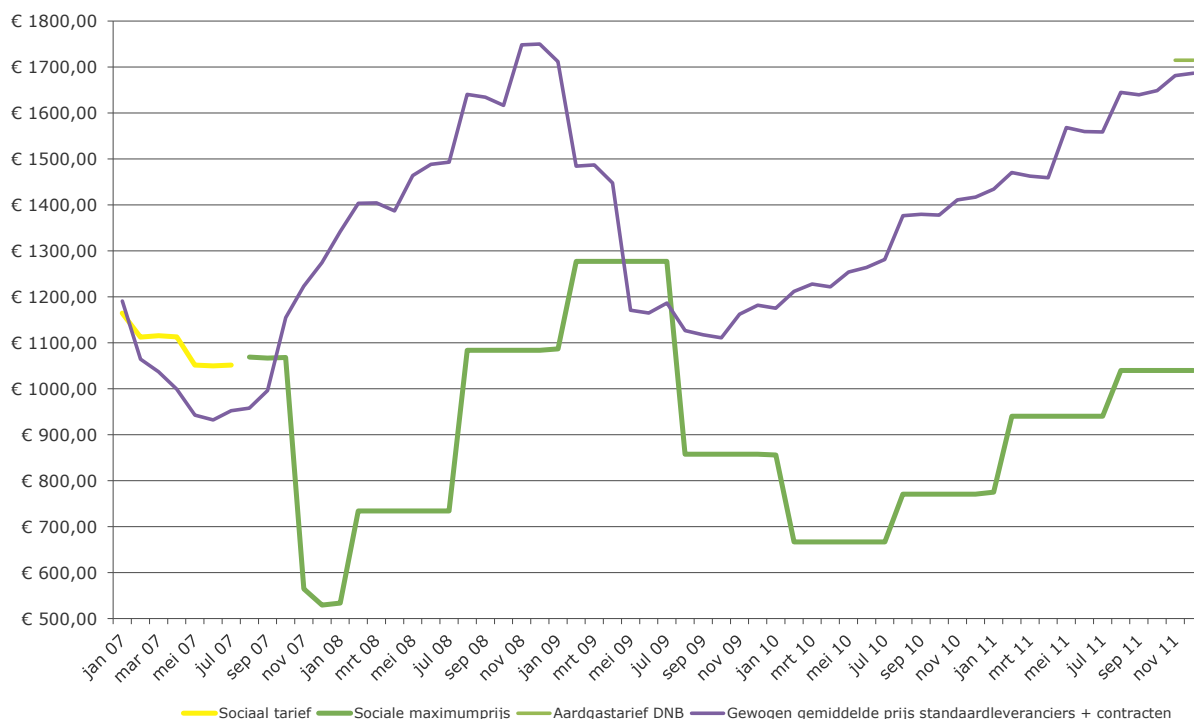

Sociale maximumprijzen en Aardgastarief DNB

In de onderstaande figuur wordt de evolutie van de sociale maximumprijs voor aardgas voor huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik die verwarmen met aardgas weergegeven. Ook wordt in de figuur het Aardgastarief DNB²⁹ weergegeven dat de VREG sinds november 2011 in zijn V-test opneemt. Dit tarief geldt enkel voor de afnemers die beleverd worden door hun distributienetbeheerder en die geen recht hebben op de sociale maximumprijs. Afnemers kunnen er niet voor kiezen om beleverd te worden door de distributienetbeheerder, dit gebeurt in het kader van de sociale openbardienstverplichtingen. Als referentieprijs wordt de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers + contracten getoond. Met andere woorden, de gewogen gemiddelde prijs waarbij de sociale maximumprijs en het Aardgastarief DNB buiten beschouwing gelaten worden, wordt opgenomen als referentieprijs.

²⁹ Zie voetnoot 19.

Figuur 30: Evolutie van de sociale maximumprijs en het Aardgastarief DNB voor aardgas voor huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik

Het Aardgastarief DNB (in december € 1.714,84) lag eind 2011 € 28,58 boven de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

De sociale maximumprijs steeg in de loop van 2010 sterk, met 34,90%. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten steeg over dezelfde periode met 16,56% opvallend minder sterk. Het prijsverschil tussen beide curven bedraagt in december 2011 € 578,77. De sociale maximumprijs was eind 2011 € 317,77 lager dan de gewogen gemiddelde laagste prijs.

Aangezien de sociale maximumprijs uitgedrukt in c€/kWh voor elke huishoudelijke aardgasafnemer dezelfde is, is ook de procentuele prijsdaling tussen december 2010 en december 2011 voor elke huishoudelijke aardgasafnemer gelijk.

3.2.2. Kleine professionele afnemers

De V-test voor kleine professionele afnemers werd in december 2011 uitgebreid met de aardgasproducten die worden aangeboden aan de kleine professionele aardgasafnemers in Vlaanderen.

De VREG berekent hiervoor gewogen gemiddelde prijzen sinds januari 2012. Vandaar dat u in dit Marktrapport, waarin de prijsgegevens worden getoond tot eind 2011, voor deze groep afnemers geen prijsgegevens zult terugvinden.

3.3. Conclusies

3.3.1. Prijsevoluties

3.3.1.1. Elektriciteit

Huishoudelijke afnemers

Gemiddeld verbruik - 3.500 kWh (1.600 kWh dagverbruik en 1.900 kWh nachtverbruik) op jaarbasis ; 3 personen)

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs voor de huishoudelijke afnemers met een doorsnee verbruik zijn allemaal in december 2011 ongeveer één vijfde hoger dan eind 2010.

Het maken van een onderscheid op basis van het vast versus variabel karakter van de energieprijzen, toont aan dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen sinds februari 2011 niet langer het hoogst is. Sinds maart 2011, met uitzondering van september, is deze prijs zelfs het goedkoopst. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (variabele energieprijzen) is nog steeds hoger dan die van de contracten met variabele energieprijzen.

Bij het opsplitsen van de gewogen gemiddelde prijzen naar looptijd van het 'contract', blijkt dat de gewogen gemiddelde prijscurven van de standaardleveranciers en van de contracten van 1 jaar nog steeds een gelijkaardig verloop hebben. Sinds augustus 2011 liggen de curven van de gewogen gemiddelde prijs van de tweejarige contracten en van de standaardleveranciers erg dicht bij elkaar. Eenzelfde vaststelling doen we voor de prijscurven van de eenjarige en driejarige contracten. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten met onbepaalde duur is nog steeds veruit het laagst.

De grootteorde van de samenstellende prijsonderdelen Energie en Distributie, uitgedrukt in procenten, is in december 2011 gewijzigd ten opzichte van een jaar voordien. Energie maakt eind 2011 minder dan de helft (49,84%) uit van de totale kostprijs op jaarbasis. De distributienettarieven zijn goed voor 41,25%. De stijging van de distributienettarieven in april 2011 en mei 2011 is grotendeels de verklarende factor voor de verschuiving. Het transmissienettarief en de heffingen zijn samen goed voor 8,91%.

De sociale maximumprijs neemt tussen eind 2010 en eind 2011 met ongeveer één vijfde (20,65%). Deze toename ligt in de lijn van de prijsstijging van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (20,28%). Het Elektriciteitstarief DNB (in december € 765,97) ligt eind 2011 € 24,27 boven de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

Klein verbruik (600 kWh verbruik op jaarbasis; 1 persoon)

Voor de afnemers met een klein verbruik stijgen de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs over de periode december 2010 en december 2011 met respectievelijk 14,19%, 12,54% en 20,83%.

Voor deze gezinnen situeert het hoogtepunt van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zich in mei 2011. In 2011 situeert het hoogste prijspeil van de curve van de gewogen gemiddelde laagste prijs zich in augustus. Dit prijsniveau is opmerkelijk lager dan het hoogste prijsniveau (oktober 2008).

Groot verbruik - 20.000 kWh (3.600 kWh dagverbruik, 3.900 kWh nachtverbruik en 122.500 kWh exclusief nachtverbruik op jaarbasis); 4 personen)

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs zijn in december 2011 voor de huishoudelijke afnemers met een groot verbruik respectievelijk 11,00%, 10,97% en 5,47% hoger dan een jaar voordien.

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten bereiken hun hoogtepunt in mei 2011. In 2011 situeert het hoogste prijspeil van de curve van de gewogen gemiddelde laagste zich in mei. Deze hoogte is opvallend lager dan het hoogste prijsniveau (oktober 2008).

Kleine professionele afnemers

Kleine professionele afnemers - 50.000 kWh (29.000 kWh dagverbruik en 21.000 kWh nachtverbruik) op jaarbasis

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs zijn voor de kleine professionele afnemers eind 2011 ongeveer één vijfde hoger dan een jaar voordien.

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers en de gewogen gemiddelde prijs van de contracten zijn het hoogst in mei 2011. Het hoogtepunt van de gewogen gemiddelde laagste prijs situeert zich een maand verder in de tijd.

Als we een onderscheid maken op basis van het vast versus variabel karakter, blijkt dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen het hoogst is, behalve voor de periode van maart 2011 tot en met juli 2011. De prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (variabele energieprijzen) ligt boven die van de contracten met variabele energieprijzen. Beide prijscurven hebben een gelijkaardig verloop.

Een opsplitsing van de gewogen gemiddelde prijzen naar looptijd toont aan dat eind 2011 alle gewogen gemiddelde prijzen, uitgezonderd die van de contracten van onbepaalde duur, bijna hetzelfde zijn. Eind 2011 bedraagt het maximale prijsverschil tussen de hoogste en de laagste van deze prijscurven € 34,61. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur is uitgezonderd voor oktober en november 2011 het laagst.

De grootteorde van de samenstellende prijsonderdelen Energie en Distributie, uitgedrukt in procenten, is eind 2011 gewijzigd ten opzichte van eind 2010. Beide prijsonderdelen zijn eind 2011 goed voor een vergelijkbaar procentueel aandeel (46,33% respectievelijk 44,79%). De stijging van de distributenetarieven van Eandis in april 2011 en van Infrac (meer bepaald van de DNB's Inter-energa en Iveg) in mei 2011 is grotendeels de verklarende factor voor de verschuiving van Energie naar Distributie. Het transmissienetarief en de heffingen zijn samen goed voor 8,88%.

3.3.1.2. Aardgas

Huishoudelijke afnemers

Gemiddeld verbruik (+/- 23.000 kWh op jaarbasis)

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers, de gewogen gemiddelde prijs van de contracten en de gewogen gemiddelde laagste prijs zijn in december 2011 voor de huishoudelijke afnemers die verwarmen met aardgas met een doorsnee verbruik hoger dan eind 2010 (gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers +19,02%, gewogen gemiddelde prijs van de contracten +16,56% en gewogen gemiddelde laagste prijs +14,63%). In 2011 behalen deze prijzen hun hoogste prijspeil op het einde van het jaar. Ondanks de prijsstijgingen sinds november 2009, bevinden de prijzen zich eind 2011 nog steeds onder het hoogste prijsniveau sinds de monitoring (december 2008).

Een onderscheid op basis van het vast versus variabel karakter van de energieprijzen geeft weer dat de gewogen gemiddelde prijs van de contracten met vaste energieprijzen eind 2011 voor het eerst sinds de start van de monitoring niet langer het hoogst is. De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (variabele energieprijzen) is op dat moment hoger. Deze laatste prijscurve en de curve van de contracten met variabele energieprijzen hebben nog steeds een vergelijkbaar verloop.

Als we de gewogen gemiddelde prijzen opsplitsen naar duurtijd, blijkt dat de prijscurve van de gewogen gemiddelde prijs van de contracten van 3 jaar in december 2011 niet langer het hoogst is: de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (variabele energieprijzen) en die van de contracten van 2 jaar is hoger. De gewogen gemiddelde prijs van de contracten van onbepaalde duur is nog steeds het laagst.

Het opsplitsen van de totale prijs op jaarbasis resulteert in: Energie 73,88%, Aardgas distributie 21,23%, Vervoer 2,42% en Heffingen 2,47%. Tussen december 2010 en december 2011 nemen de prijsonderdelen in absolute waarde als volgt toe: Energie + 22,49%, Aardgas distributie +2,56%, Vervoer + 2,94% en Heffingen + 11,28%.

De sociale maximumprijs stijgt tussen eind 2010 en eind 2011 met meer dan één derde (34,90%). De gewogen gemiddelde prijs van de contracten neemt over dezelfde periode minder sterk toe +16,56%. Het Aardgastarief DNB (in december € 1.714,84) ligt eind 2011 € 28,58 boven de gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers.

Klein verbruik (+/- 2.500 kWh)

De gewogen gemiddelde prijs voor de gezinnen die aardgas afnemen om te koken en voor warm water met een klein verbruik nemen over de periode december 2010 tot december 2011 toe met ruwweg 10%. Ondanks de prijsstijgingen sinds november 2009, zijn de gewogen gemiddelde prijzen in december 2011, het hoogste prijspeil in 2011, nog steeds onder het hoogste prijsniveau sinds de monitoring (december 2008 voor de prijs van de standaardleveranciers en de prijs van de contracten en augustus 2008 voor de laagste prijs).

Groot verbruik (+/- 35.000 kWh)

De gewogen gemiddelde prijs van de standaardleveranciers (+ 19,77%), de gewogen gemiddelde prijs van de contracten (+ 17,16%) en de gewogen gemiddelde laagste prijs (+ 12,18%) zijn in december 2011 voor de huishoudelijke afnemers die aardgas afnemen om te verwarmen met een groot verbruik hoger dan een jaar voordien. Ondanks de prijsstijgingen sinds november 2009, zijn de gewogen gemiddelde prijzen in december 2011, het hoogste prijspeil in 2011 voor de prijs van de standaardleveranciers en voor de prijs van de laagste prijs, nog steeds onder het hoogste prijsniveau sinds de monitoring (december 2008 voor de prijs van de standaardleveranciers en de prijs van de contracten en november 2008 voor de laagste prijs).

4. Hernieuwbare energiebronnen en warmtekrachtkoppeling

4.1. Groenestroomcertificaten

4.1.1. Aantal installaties die groenestroomcertificaten ontvangen

Onderstaande tabellen geven, per technologie en per jaar van indienstname (tot en met 2011), een overzicht van het aantal erkende productie-installaties (zie tabel 31) en het geïnstalleerde vermogen (zie tabel 32) dat op 8 mei 2012 voor Vlaamse groenestroomcertificaten in aanmerking kwam.

Nog meer dan vorige jaren springt het groot aantal in dienst genomen PV-installaties in het oog. In termen van totaal geïnstalleerd vermogen is zonne-energie sinds 2009 de voornaamste hernieuwbare energiebron in het Vlaamse productiepark.

Tabel 31: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	TOTAAL
Biogas - RWZI	9	4	2	0	0	0	0	15
Biogas - stortgas	12	1	0	0	0	0	0	13
Biogas – GFT met compostering	1	0	0	0	0	0	0	1
Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	1	1	2	3	3	4	3	17
Biogas - overig	17	2	6	3	4	2	1	35
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	4	1	1	0	1	4	1	12
Biomassa uit huishoudelijk afval	8	0	0	1	0	0	0	9
Biomassa uit land- of bosbouw	3	7	5	5	7	8	3	38
Waterkracht	7	5	1	1	0	1	1	16
Windenergie op land	27	4	5	7	18	13	18	92
Zonne-energie	739	420	3.016	11.158	49.803	33.077	83.000	181.213
TOTAAL	828	445	3038	11.178	49.836	33.109	83.027	181.461

Tabel 32: Geïnstalleerd productievermogen (in kW) dat in aanmerking komt voor de toekenning van groenestroomcertificaten, per energiebron en per jaar van indienstname

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	TOTAAL
Biogas - RWZI (*)	2.401	1.192	596	0	0	0	0	4.189
Biogas - stortgas	17.950	486	0	0	0	0	0	18.436
Biogas – GFT met compostering	1.408	0	0	0	0	0	0	1.408
Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	3.854	1.064	3.271	4.722	5.462	9.603	8.939	36.915
Biogas - overig	15.878	2.480	6.867	8.298	11.892	3.442	732	49.589
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	137.800	39.000	27.700	0	17.800	82.282	9.820	314.402
Biomassa uit huishoudelijk afval	33.300	0	0	1.400	0	0	0	34.700
Biomassa uit land- of bosbouw	135.968	3.232	6.483	8.658	3.495	5.738	722	164.296
Waterkracht	643	340	5	4	0	8	15	1.015
Windenergie op land	107.942	21.002	20.300	24.023	58.500	33.158	76.215	341.140
Zonne-energie	1.498	2.157	22.023	67.053	452.688	354.960	735.795	1.636.174
TOTAAL	458.642	70.963	87.245	114.158	549.837	489.191	822.238	2.602.264

(*) Rioolwaterzuiveringsinstallaties

Ondanks de discussie in de Vlaamse regering over de toekomst van het ondersteuningssysteem voor groene stroomproductie bleef dit tal van investeerders aanspreken, mogelijk omwille van het stevige vangnet van gegarandeerde prijzen.

Voor zowel wind- als zonne-energie was 2011 een recordjaar voor wat betreft het geïnstalleerd vermogen aan nieuwe productiecapaciteit.

4.1.2. Uitgereikte groenestroomcertificaten

Tabel 33 en Figuur 31 tonen het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten, per technologie en per productiejaar.

Tabel 33: Aantal uitgereikte aanvaardbare groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar

ENERGIEBRON	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	TOTAAL
Biogas – RWZI (*)	7.919	3.472	4.342	4.723	5.024	7.115	7.979	40.574
Biogas - stortgas	251.644	81.887	74.926	74.629	69.250	65.003	61.446	678.785
Biogas - overig	370.323	101.581	172.820	193.654	372.235	335.972	313.237	1.859.822
Biogas – GFT met compostering	0	0	0	0	0	0	3.162	3.162
Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	0	0	0	0	0	0	13.770	13.770
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	639.973	424.240	488.698	526.667	698.176	913.546	1.136.277	4.827.577
Biomassa uit huishoudelijk afval	211.969	180.492	186.602	179.152	203.543	208.019	215.385	1.385.162
Biomassa uit land- of bosbouw	112.443	395.506	424.321	661.485	824.074	658.506	550.146	3.626.481
Waterkracht	7.750	2.079	2.733	3.603	3.311	3.350	3065	25.891
Windenergie op land	352.654	237.749	284.520	332.965	386.851	397.998	564.985	2.557.722
Zonne-energie	1.195	1.356	5.585	33.622	141.948	488.563	985.961	1.658.230
TOTAAL	1.955.870	1.428.362	1.644.547	2.010.500	2.704.412	3.078.072	3.855.413	16.667.176

(*) Riolwaterzuiveringsinstallaties

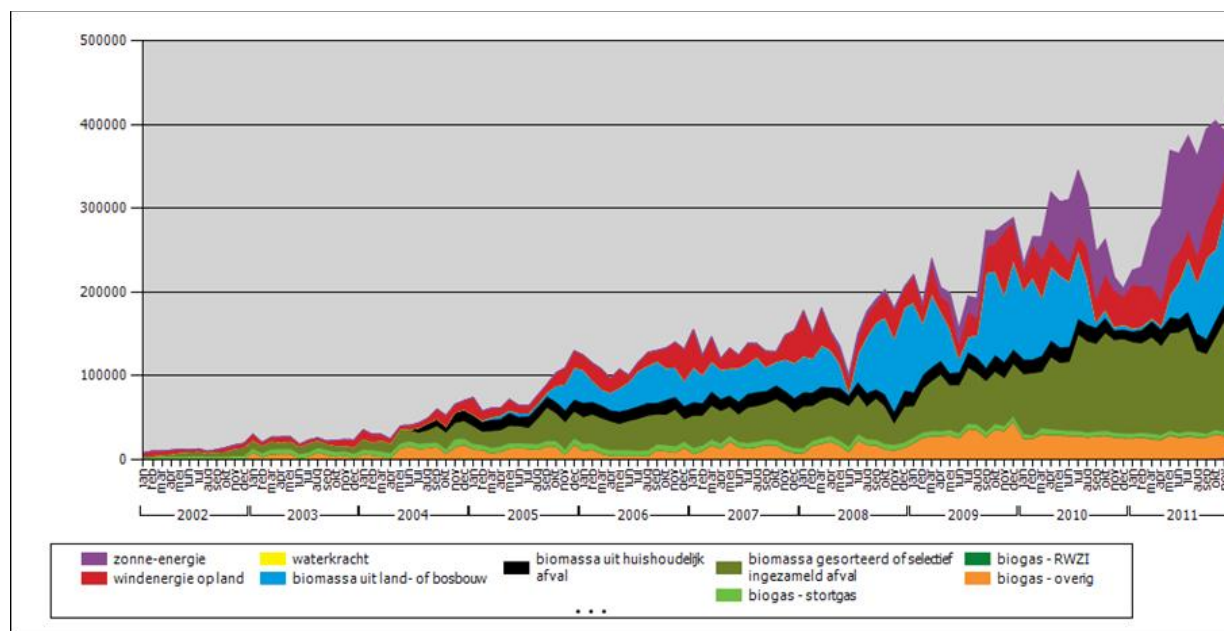
In 2011 werden 25% meer groenestroomcertificaten uitgereikt dan in 2010. Deze stijging is vooral te wijten aan zonne-energie, windenergie en biomassa uit gesorteerd of selectief ingezameld afval. In 2011 werd de hoeveelheid elektriciteit geproduceerd uit zonne-energie meer dan verdubbeld ten opzichte van het jaar voordien.

Biomassa uit gesorteerd of selectief ingezameld afval blijft echter de grootste energiebron in termen van uitgereikte certificaten, terwijl zonne-energie in geïnstalleerd vermogen de kroon spant. Deze laatste energiebron fluctueert immers veel meer met de seizoenen dan de verbranding van organisch-biologisch afval, dat een veel gelijkmatiger verloop kent over het jaar heen.

Merk op dat de hier vermelde statistieken het aantal *aanvaardbare* groenestroomcertificaten betreffen. De totale groenestroomproductie is groter dan het aantal uitgereikte aanvaardbare groenestroomcertificaten, aangezien voor bijstook in steenkoolcentrales slechts 1 op de 2 groenestroomcertificaten aanvaardbaar was³⁰. In 2011 werden zo voor ongeveer 200.000 MWh niet-aanvaardbare groenestroomcertificaten uitgereikt, een vergelijkbare grootteorde met het voorgaande jaar.

³⁰ Het decreet van 6 mei 2011 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat in werking trad op 10 juni 2011, voerde een aantal wijzigingen in het steunsysteem voor groene stroom en warmte-krachtkoppeling:

Figuur 31: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten per energiebron en per productiejaar

Tabel 34 toont het aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong, per energiebron en per productiejaar. De eerste uitreiking door de VREG van groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong vond plaats in 2006. Een vergelijking van Tabel 34 en Tabel 33 leert dat bijna 70% van de uitgereikte groenestroomcertificaten ook nog bruikbaar zijn als garantie van oorsprong. Dit betekent dat de grootste deel van de opgewekte stroom uit hernieuwbare energiebronnen niet ter plaatse wordt gebruikt, maar wordt geïnjecteerd in het distributie- of transmissienet. Uitzonderingen zijn de elektriciteitsproductie op basis van slib uit rioolwaterzuiveringsinstallaties die integraal ter plaatse (door de rioolwaterzuiveringsinstallatie zelf) gebruikt wordt en PV-installaties (kleiner dan 10 kWpiek), die geen aparte injectiemeting hebben en dus ook geen garantie van oorsprong ontvangen.

Tabel 34: Aantal uitgereikte groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong per energiebron en per productiejaar

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	TOTAAL
Biogas - stortgas	76.835	70.353	69.517	64.424	58.774	54.992	394.895
Biomassa gesorteerd of selectief ingezameld afval	345.240	376.007	407.582	565.039	785.475	839.271	3.318.614
Biogas - overig	73.709	139.771	141.202	303.099	259.455	231.032	1.148.268
Biogas – GFT met compostering	0	0	0	0	0	1.549	1.549
Biogas – hoofdzakelijk agrarische stromen	0	0	0	0	0	12.353	12.353

- Beperking van aanvaardbaarheid voor de certificatenverplichting:
 - Uitbreidingen van zonne-energie-installaties die groeiden tot een vermogen boven 10kW ontvangen geen aanvaardbare certificaten als er nog geen 3 jaar verstreken zijn na de eerste indienname.
 - Groenestroomcertificaten voor bijstook van biomassa in kolencentrales zijn nog slechts voor een fractie aanvaardbaar voor de certificatenverplichting.
 - Voor installaties die elektriciteit produceren op basis van zonne-energie zijn alleen de groenestroomcertificaten aanvaardbaar voor de certificatenverplichting, die zijn toegekend voor elektriciteit geproduceerd tijdens de periode dat de installatie kan genieten van minimumsteun.

Biomassa uit huishoudelijk afval	124.895	132.794	125.751	145.058	151.946	160.478	840.922
Biomassa uit land- of bosbouw	389.883	398.763	640.694	799.236	635.030	616.293	3.479.899
Waterkracht	1.961	2.494	3.217	3.086	3.089	2.849	16.696
Windenergie op land	224.055	268.652	288.543	330.208	340.483	482.865	1.934.806
Zonne-energie	12	792	4.416	19.319	106.199	227.814	358.552
TOTAAL	1.236.590	1.389.626	1.680.922	2.229.469	2.340.451	2.629.496	11.506.554

4.1.3. Handel in groenestroomcertificaten

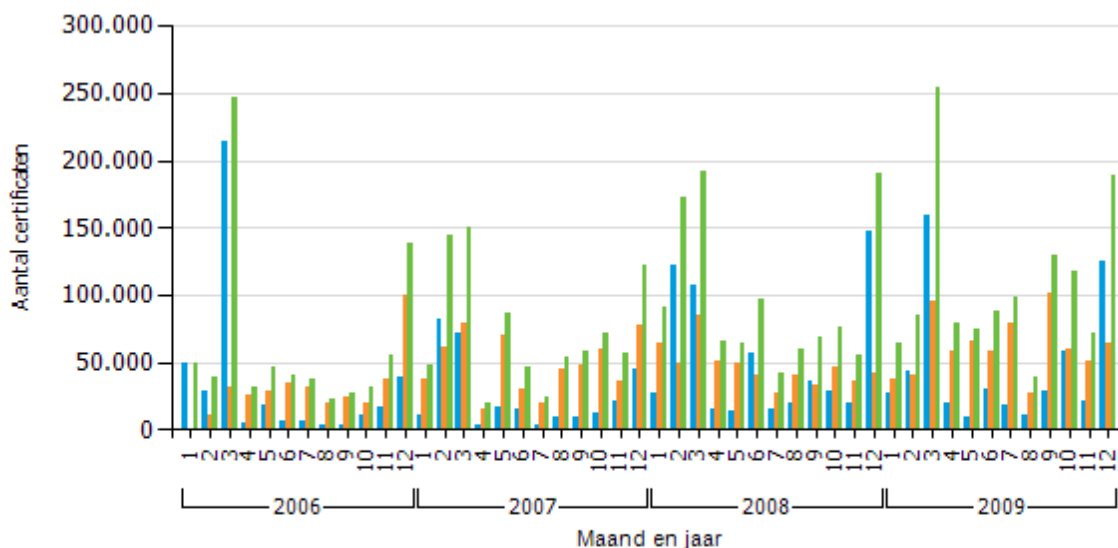
4.1.3.1. Bilaterale handel in certificaten

Figuur 32 toont het aantal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong vanaf 2006 (de eerste uitreiking van groenestroomcertificaten met garantie van oorsprong) tot en met 31 december 2011.

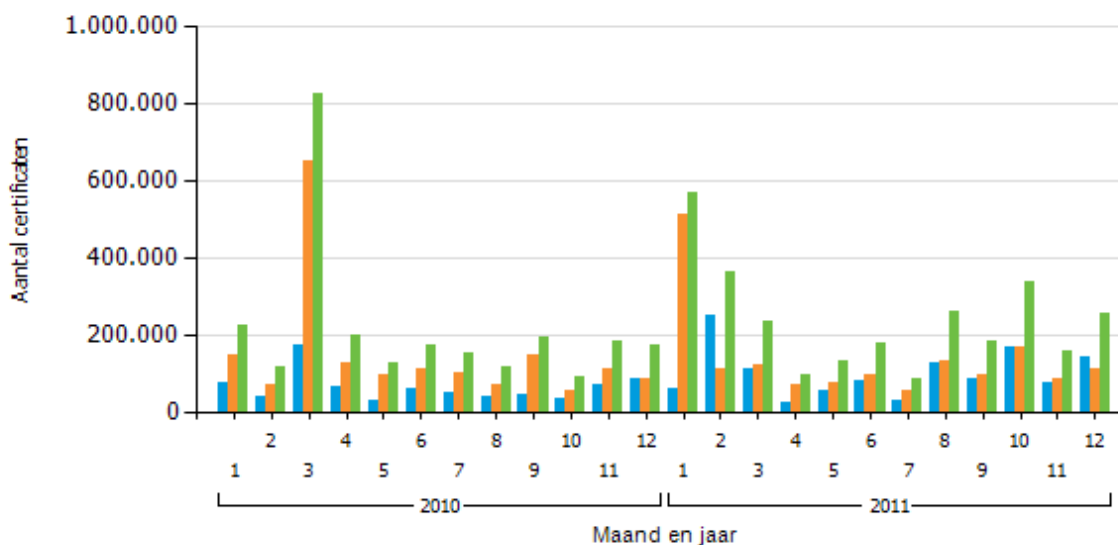
Alle voorgaande jaren kende het aantal verhandelde certificaten een piek in maart, in de aanloop naar de inlevering van groenestroomcertificaten op 31 maart. In 2011 zagen we daarin een trendbreuk. Wellicht is dit een rechtstreeks gevolg van het certificatenoverschot, namelijk het feit dat het aantal in te leveren groenestroomcertificaten op 31 maart 2012 véél kleiner was dan het aantal beschikbare certificaten op de markt.

Groenestroomcertificaten die bij uitreiking nog bruikbaar zijn als garantie van oorsprong worden meestal eerst als garantie van oorsprong gebruikt alvorens ze voor de certificatenverplichting worden ingeleverd. Het gebruik in de omgekeerde volgorde is immers onmogelijk volgens de huidige wetgeving. Het gebruik van een groenestroomcertificaat als garantie van oorsprong gebeurt in veel gevallen niet door dezelfde elektriciteitsleverancier als diegene die het certificaat wil gebruiken voor de quotumverplichting. Dit leidt tot een stijging van het aantal certificatentransacties. Veel certificaten worden hierdoor immers meerdere keren verhandeld: een keer wanneer een leverancier deze certificaten aankoopt voor gebruik als garantie van oorsprong en daarna opnieuw wanneer deze leverancier de certificaten doorverkoopt aan een andere leverancier (eventueel via tussenpersonen) voor gebruik voor de certificatenverplichting. De transacties die tot doel hebben om de Garantie van Oorsprong te benutten, worden door de VREG niet meegeteld in de handelsstatistieken, noch in de berekening van de maandelijkse gemiddelde handelsprijs.

Figuur 32: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten met en zonder garantie van oorsprong

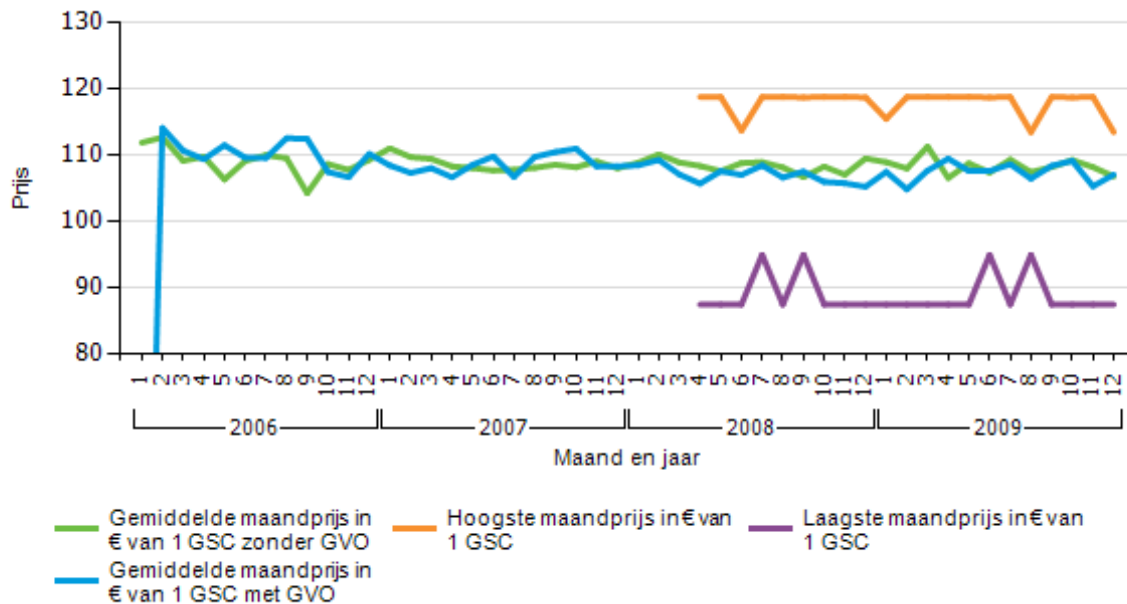

■ Aantal verhandelde GSC zonder GVO
 ■ Aantal verhandelde GSC met GVO
 ■ Totaal verhandelde GSC

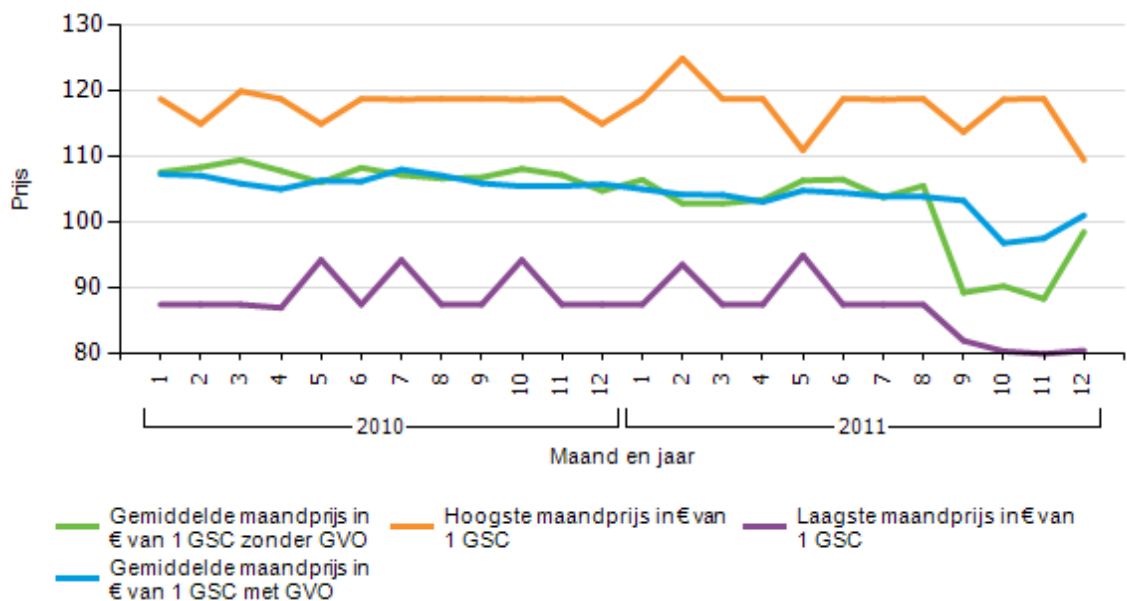

■ Aantal verhandelde GSC zonder GVO
 ■ Aantal verhandelde GSC met GVO
 ■ Totaal verhandelde GSC

Figuur 33: Gemiddelde prijs van een groenestroomcertificaat per maand

In totaal werden in 2011 2.874.462 groenestroomcertificaten verhandeld, een stijging van 11% t.o.v. voorgaand jaar. De prijs bedroeg in 2011 gemiddeld 101,6 euro, waar deze in 2010 gemiddeld 106,6 euro bedroeg, een daling van 5 procent. Deze daling heeft uiteraard een grote invloed op de inkomsten voor de producenten van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen.

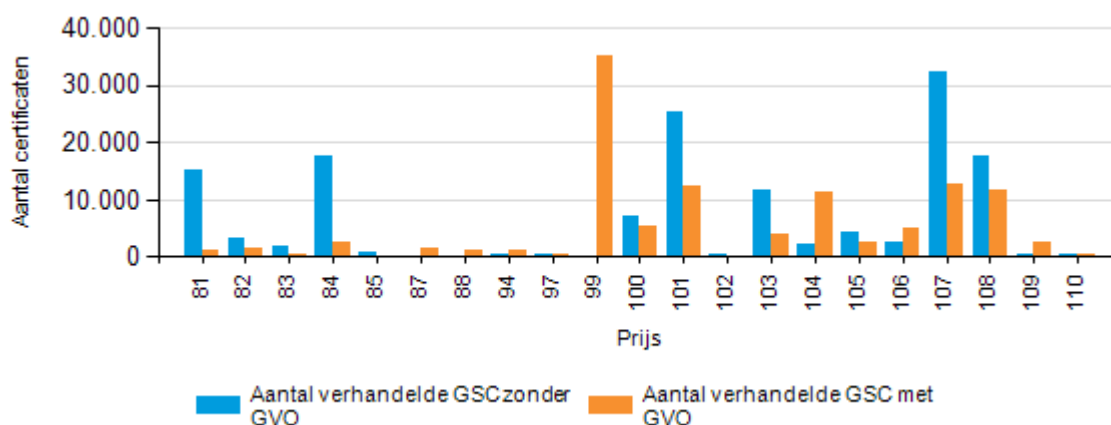

De hoogste prijs die opgetekend wordt in certificatentransacties bleef vrij constant, wat waarschijnlijk te wijten is aan bepaalde lange termijncontracten tussen producenten en certificaten aankopers die geen rekening houden met de fluctuaties op de markt. De laagste prijs van een verhandeld groenestroomcertificaat daalde in 2011 voor het eerst tot een dieptepunt van 80 euro.

Er kon tot nu toe geen consistent prijsverschil worden waargenomen tussen certificaten met en zonder garantie van oorsprong. Een transparantere prijs voor de garantie van oorsprong kan volgens de VREG pas tot stand komen wanneer beide functies gescheiden worden. Dit wil zeggen wanneer garanties van oorsprong en certificaten voor de quotumverplichting als apart verhandelbare certificaten zouden worden uitgereikt. De VREG werkt mee aan de voorbereiding van deze scheiding van de beide functies, via advies aan de wetgever.

De verkoopprijs van groenestroomcertificaten op de bilaterale markt varieerde in 2011 tussen (afgerond) 80 euro en 109 euro. De meest voorkomende marktprijs bedroeg (afgerond) 99 euro, zoals getoond in Figuur 34.

Figuur 34: Aantal verhandelde groenestroomcertificaten in 2011 per verkoopprijs (afgerond)

In de cijfers van bovenvermelde statistieken zijn de handel via het beursplatform (de Belpex "Green Certificate Exchange") en de verkoop van certificaten aan de distributienetbeheerders tegen minimumprijs niet inbegrepen. Deze worden hierna besproken.

4.1.3.2. Handel op BelPEX Green Certificate Exchange

In 2011 viel de handel op de BelPEX Green Certificate Exchange stil. Deze beurs was voorbereid in jaren waarin de certificatenmarkt beurspotentieel leek te hebben, doch werd gelanceerd in 2009, net op het ogenblik dat de overschotten op de groenestroom- en warmte-krachtcertificaten duidelijke invloed begonnen te hebben op de marktwerking. Dat de overschotten de markt in 2011 mee bepaalden, illustreert het feit dat de Belpex-sessies in het eerste kwartaal van 2011 geen enkele match opleverden tussen vraag en aanbod. Als gevolg hiervan werden de handelssessies voor de rest van het jaar geannuleerd, in afwachting van betere marktomstandigheden.

4.1.3.3. Verkoop van groenestroomcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs³¹

³¹ Het decreet van 6 mei 2011 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat in werking trad op 10 juni 2011, voerde een aantal wijzigingen in het steunsysteem voor groene stroom en warmte-krancht koppeling:

- De wettelijke minimumsteunbedragen van certificaten zijn gewijzigd.
 - Voor bepaalde biogasstromen steeg de minimumsteun tot 90, 100 of 110 euro per groenestroomcertificaat.
 - Voor zonne-energie daalde de minimumsteun afhankelijk van het vermogen en de datum van indienstname. Zo ontvangen zonne-energie-installaties met een piekvermogen van meer dan 250kW die in dienst worden genomen vanaf 1 januari 2012 nog slechts een minimumsteun van 90 euro, een waarde die lager ligt dan de boete die elektriciteitsleveranciers moeten betalen wanneer ze te weinig groenestroomcertificaten voorleggen aan de VREG. Vanaf 2016 zullen ook kleinere zonne-energie-installaties datzelfde bedrag aan minimumsteun ontvangen.
 - De minimumsteun van warmte-krachtcertificaten van installaties in dienst genomen vanaf 2012 steeg naar 31 euro.

In december 2011 werden voor het eerst aan netbeheerders tegen de gegarandeerde minimumprijs groenestroomcertificaten verkocht die waren uitgereikt voor elektriciteitsproductie uit een andere energiebron dan zonne-energie.

Certificaten uitgereikt voor elektriciteit uit zonne-energie zijn de enige groenestroomcertificaten waarvoor de marktprijs lager is dan de gegarandeerde minimumprijs die de netbeheerders verplicht zijn te betalen per certificaat.

Groenestroomcertificaten voor PV-installaties die na 1 januari 2006 in dienst zijn genomen, worden gedurende 20 jaar verkocht aan de distributienetbeheerder tegen een gegarandeerde minimumprijs. Deze minimumprijs bedroeg 450 euro voor installaties in dienst genomen tot en met 31/12/2009 en 350 euro voor installaties in dienst genomen in 2010. Voor zonnepanelen in dienst genomen in 2011 daalde deze minimumprijs verder en werd een opdeling gemaakt naargelang het vermogen van de installatie. De minimumprijs voor zonnepanelen met een piekvermogen van maximaal 250 kW bedraagt 330 euro als ze in dienstgenomen werden tussen 1 januari 2011 en 30 juni 2011, 300 euro voor indienstname tussen 1 juli 2011 en 30 september 2011, 270 euro voor indienstname tussen 1 oktober 2011 en 31 december 2011. De minimumprijs voor zonnepanelen met een piekvermogen van meer dan 250 kW bedraagt 330 euro als ze in dienstgenomen werden tussen 1 januari 2011 en 30 juni 2011, 240 euro voor indienstname tussen 1 juli 2011 en 30 september 2011, 150 euro voor indienstname tussen 1 oktober 2011 en 31 december 2011.

Certificaten voor PV-installaties die voor 1 januari 2006 in dienst zijn genomen worden gedurende 10 jaar verkocht aan de transmissienetbeheerder Elia tegen 150 euro per certificaat.

In december 2011 worden voor het eerst groenestroomcertificaten verkocht aan een minimumprijs lager dan de boete, namelijk aan 90 euro, voor elektriciteit uit biomassa uit gesorteerd of selectief ingezameld afval. Dit illustreert de wankele toestand van de groenestroomcertificatenmarkt als gevolg van het overschot aan beschikbare groenestroomcertificaten (zie volgende sectie).

Tabel 35 toont per jaar de aantallen certificaten die tegen deze prijs aan de netbeheerders werden verkocht. In 2011 werden 842.723 groenestroomcertificaten verkocht aan de distributienetbeheerders, wat bijna het dubbel is van het aantal in 2010.

Een deel van deze kost wordt door de netbeheerders gerecupereerd door deze certificaten opnieuw te verkopen. De rest van de kost, nog steeds het grootste deel, moeten de netbeheerders recupereren via de distributienettarieven. De VREG kijkt erop toe dat de verkoop van certificaten door netbeheerders gebeurt op een marktconforme wijze. In het VREG-rapport RAPP-2011-10 werden de resultaten van deze controle gepubliceerd.

Tabel 35: Aantal verkochte groenestroomcertificaten aan de netbeheerder aan gegarandeerde minimumprijs

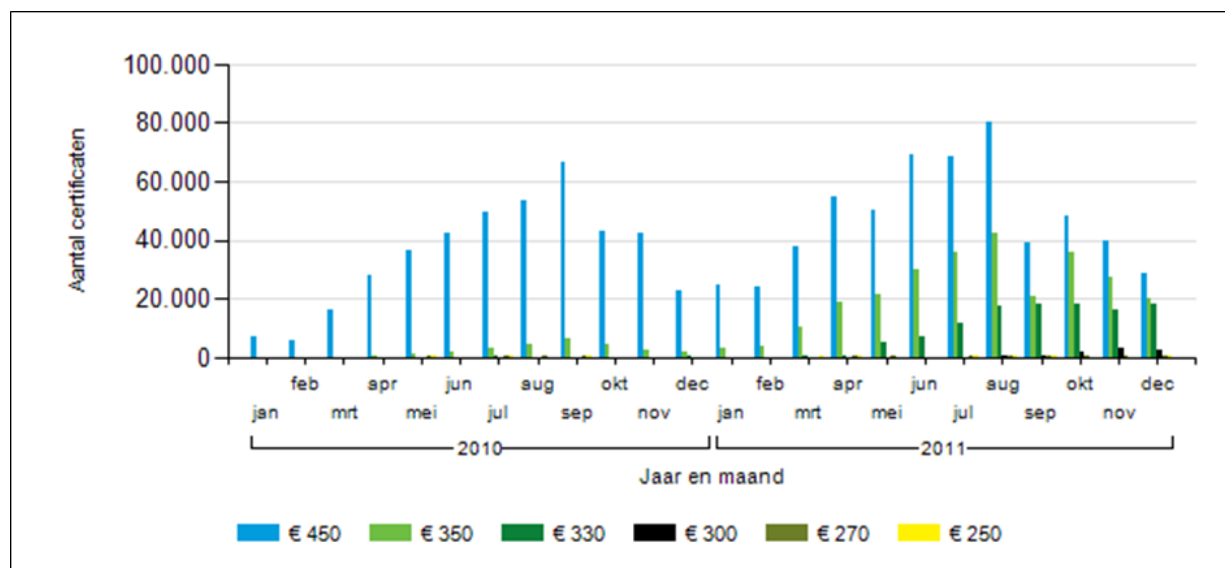
	verkoop aan Elia (150 €/GSC)	verkoop aan distributienetbeheerder (450 €/GSC)	verkoop aan distributienetbeheerder (350 €/GSC)	verkoop aan distributienetbeheerder (300 €/GSC)	verkoop aan distributienetbeheerder (270 €/GSC)	verkoop aan distributienetbeheerder (250 €/GSC)	verkoop aan distributienetbeheerder (90 €/GSC)
	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Zonne-energie	Biomassa uit gesorteerd of selectief ingezameld afval
2003	68	0	0	0	0	0	0
2004	340	0	0	0	0	0	0

- Ook de duur van de minimumsteun werd aangepast voor bepaalde technologieën.

2005	613	0	0	0	0	0	0
2006	904	91	0	0	0	0	0
2007	1.003	3.550	0	0	0	0	0
2008	1.335	31.470	0	0	0	0	0
2009	1.246	133.655	0	0	0	0	0
2010	1.085	416.445	26.902	0	0	0	0
2011	1.106	566.095	265.791	8.519	34	5	1.173

Figuur 35 hieronder geeft een grafisch overzicht van de groenestroomcertificaten uit zonne-energie die in 2010 en 2011 werden verkocht aan distributienetbeheerders.

Figuur 35: Aantal groenestroomcertificaten uit zonne-energie die in 2010 en 2011 werden verkocht aan distributienetbeheerders, opgesplitst per minimumprijsniveau

4.1.3.4. Internationale handel in garanties van oorsprong

Om stroom te mogen leveren als elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen, zijn elektriciteitsleveranciers verplicht om een overeenkomstige hoeveelheid garanties van oorsprong voor te leggen aan de VREG, conform art.6.1.21 van het Energiebesluit. Zo wordt vermeden dat eenzelfde hoeveelheid opgewekte groene stroom, méér dan eenmaal wordt verkocht als dusdanig.

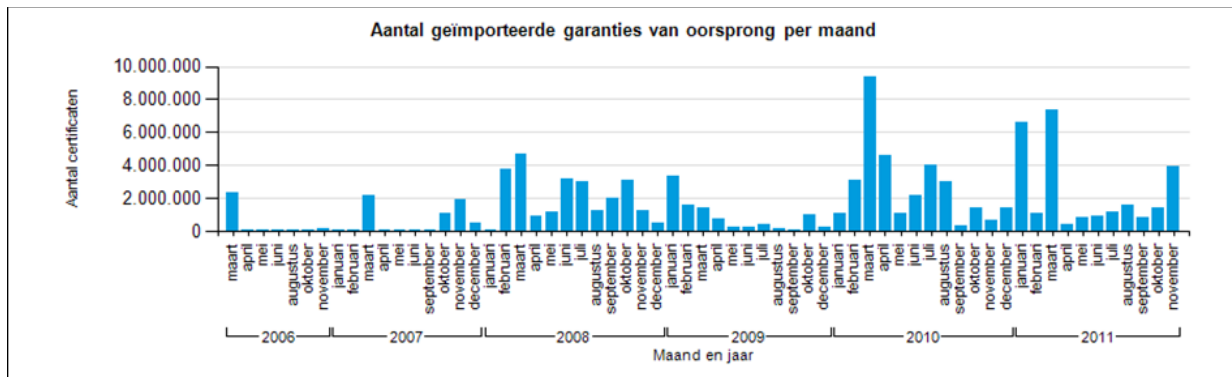
Een lid van de VREG-certificatendatabank kan garanties van oorsprong in Vlaanderen in- en uitvoeren, voor zover deze garanties van oorsprong werden uitgereikt door een lid van de 'Association of Issuing Bodies' (AIB), waarvan ook de VREG deel uitmaakt. Meer informatie over deze organisatie is te vinden op www.aibnet.org.

Garanties van oorsprong die worden ingevoerd, werden uitgereikt door andere instanties dan de VREG voor productie van elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen buiten het Vlaams Gewest. Omgekeerd kunnen ook garanties van oorsprong uit Vlaanderen worden uitgevoerd, naar andere leden van AIB.

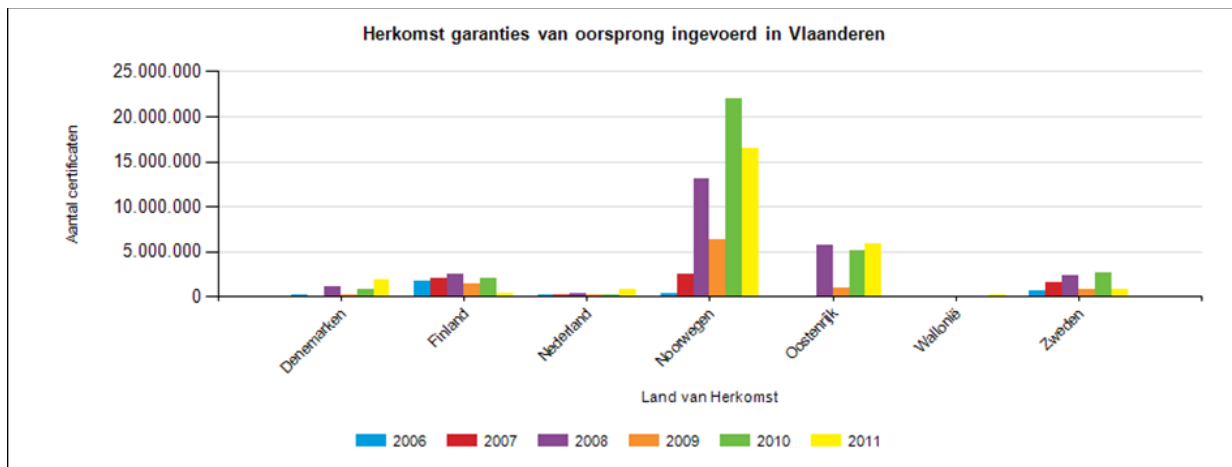
Zowel elektriciteitsleveranciers als 'doorverkopers' nemen deel aan de internationale handel in garanties van oorsprong. Het is een handel gebaseerd op bilaterale afspraken. De VREG heeft geen zicht op de prijs waaraan de internationaal verhandelde garanties van oorsprong worden verhandeld.

Figuur 36 toont het aantal geïmporteerde garanties van oorsprong per maand. Figuren 35 en 36 maken duidelijk dat het overgrote merendeel van deze import afkomstig is uit Noorse waterkrachtcentrales.

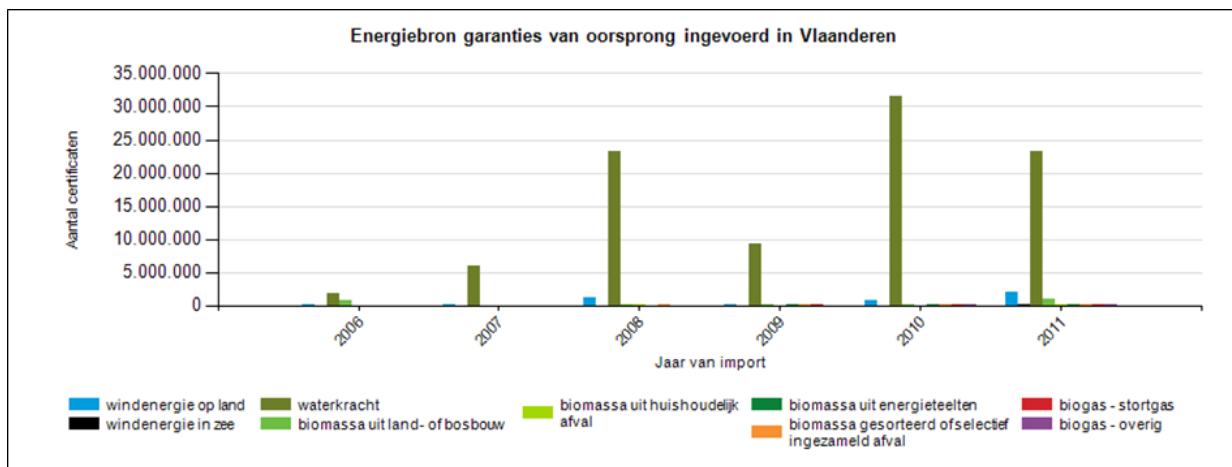
Figuur 36: Aantal geïmporteerde garanties van oorsprong per maand

Figuur 37: Herkomst van garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen, per jaar

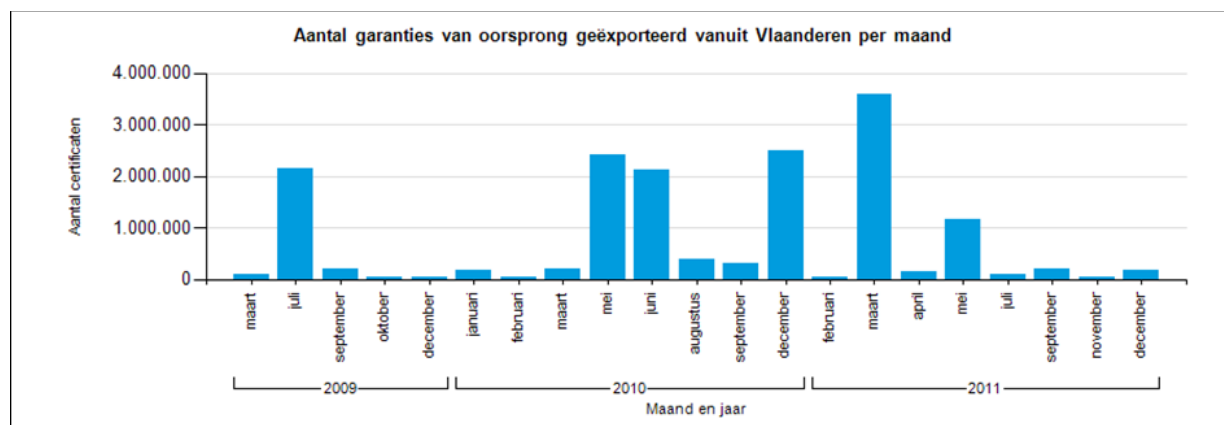

Figuur 38: Energiebron van garanties van oorsprong ingevoerd in Vlaanderen

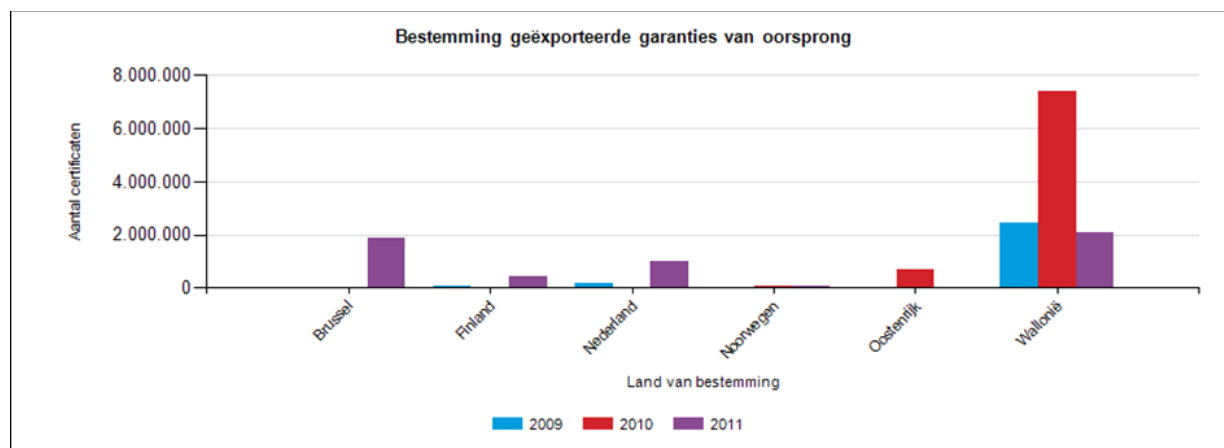
Hoewel Vlaanderen netto-invoerder is, zijn er ook export-transacties van garanties van oorsprong uit Vlaanderen. Figuur 39 toont het aantal uitgevoerde garanties van oorsprong vanuit Vlaanderen per maand.

Figuur 39: Aantal uitgevoerde garanties van oorsprong vanuit Vlaanderen per maand

Uitvoer van garanties van oorsprong gebeurt vooral door 'doorverkopers', traders die een hoeveelheid garanties van oorsprong inkopen en vervolgens weer verkopen. De voornaamste bestemmingen van uitgevoerde garanties van oorsprong zijn Wallonië en Brussel, zoals blijkt uit figuur 40.

Figuur 40: Bestemming van uitgevoerde garanties van oorsprong uit Vlaanderen

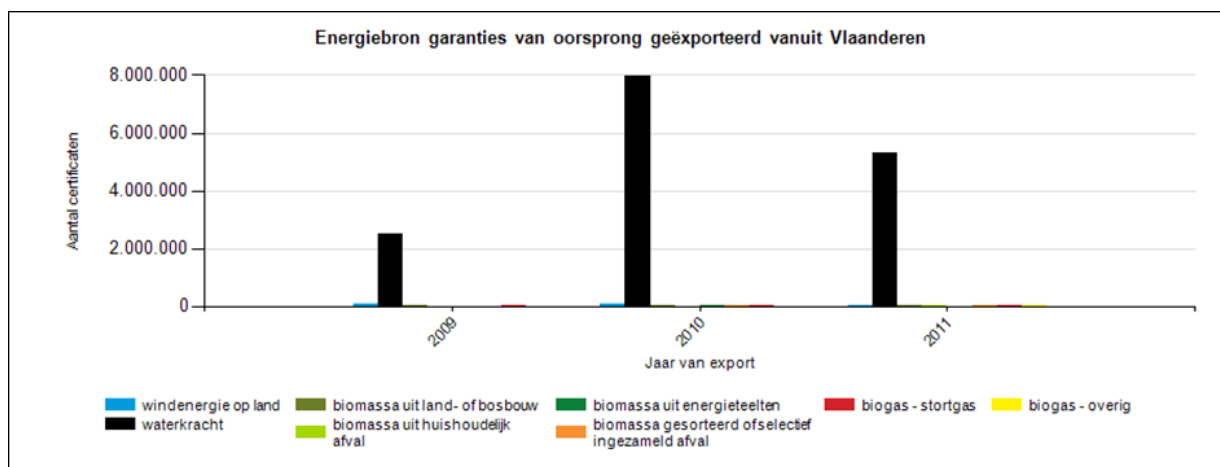

Figuur 41 maakt duidelijk dat uitgevoerde garanties van oorsprong vooral afkomstig zijn uit waterkracht. Samenlezing met figuur 37 en 38 met het feit dat in Vlaanderen het aandeel elektriciteitsproductie uit waterkracht zeer beperkt is, bevestigt dat de uitgevoerde garanties van oorsprong vooral afkomstig zijn uit Noorse waterkrachtcentrales en slechts tijdelijk in Vlaanderen verbleven.

Dat 'doorverkopers' Vlaanderen interessant vinden om garanties van oorsprong tijdelijk te "parkeren", is geen vreemde zaak, aangezien er voor hen geen kosten verbonden zijn aan het in- of uitvoeren van garanties van oorsprong in Vlaanderen, in tegenstelling tot de meeste andere landen van Europa. Het feit dat de geldigheidsduur van garanties van oorsprong op 1 december 2011 daalde van 5 naar 1 jaar³², zal echter vermoedelijk wel een invloed hebben op het aantal 'tijdelijk geparkeerde' garanties van oorsprong.

Figuur 41: Energiebron van uitgevoerde garanties van oorsprong uit Vlaanderen, per jaar

³² In uitvoering van Europese richtlijn 2009/28 werden het Elektriciteitsdecreet en het Energiebesluit aangepast om de geldigheidsduur van garanties van oorsprong te verminderen tot 12 maanden. Deze wijziging ging in op 1 december 2011. Vanaf die datum zijn zowel nieuwe als oude garanties van oorsprong nog slechts 12 maanden geldig. Voorheen waren deze 5 jaar bruikbaar.

4.1.4. Inlevering van groenestroomcertificaten voor de certificaten-verplichting op 31 maart 2012 ³³

Tabel 36 en Figuur 42 tonen de resultaten van alle voorbije inleveringsrondes van groenestroomcertificaten tot en met de inlevering van 31 maart 2012.

4.1.4.1. Berekening van het aantal in te leveren groenestroomcertificaten

De quotumverplichting, beliep 7% van de geleverde stroom in 2011, afgezien van gedeeltelijke vrijgestelde leveringen aan grote elektriciteitsafnemers.

De totale elektriciteitsleveringen op het distributie- en transmissienet in 2011 bedroegen 44.117.485 MWh. De leveringen door netbeheerders tellen niet mee voor de certificatenverplichting. De vrijgestelde leveringen aan afnemers die meer dan 20 GWh per jaar afnemen, bedroegen 4.388.284 voor leveringsjaar 2011. De totale hoeveelheid elektriciteit waarop het groenestroomquotum van 7% werd berekend bedroeg dan 39.398.409 MWh.

In absolute cijfers bedroeg het totale quotum over alle leveranciers op 31 maart 2012 **2.757.889 GSC**.

4.1.4.2. Resultaten van de certificateninleveringsronde voor leveringsjaar 2011

Sinds 31 maart 2006 zijn telkens meer groenestroomcertificaten beschikbaar geweest dan er moesten ingeleverd worden.

³³ Het decreet van 6 mei 2011 tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat in werking trad op 10 juni 2011, voerde een aantal wijzigingen in het steunsysteem voor groene stroom en warmte-krancht koppeling:

- De jaarlijkse quota voor warmte-kranchtcertificaten, het aantal in te leveren warmte-kranchtcertificaten, werden vastgelegd tot leveringsjaar 2020.
- De boetebedragen bij inlevering van te weinig certificaten, dalen vanaf leveringsjaar 2012.
 - De boete voor elektriciteitsleveranciers bij bedraagt:
 - 125 euro per ontbrekend groenestroomcertificaat op 31 maart 2012
 - 118 euro per ontbrekend groenestroomcertificaat op 31 maart 2013
 - 100 euro per ontbrekend groenestroomcertificaat na 31 maart 2013
 - De boete voor elektriciteitsleveranciers bij bedraagt
 - 45 euro per ontbrekend warmte-kranchtcertificaat op 31 maart 2012
 - 41 euro per ontbrekend warmte-kranchtcertificaat na 31 maart 2013
- De certificatenverplichting wordt opgelegd aan de toegangshouder. Dus ook voor afnamepunten waar geen leverancier staat geregistreerd, moeten groenestroomcertificaten worden ingeleverd.

Er waren op 31 maart 2012 zelfs dubbel zoveel groenestroomcertificaten beschikbaar als er moesten worden ingeleverd. Tegen één leverancier werd een procedure opgestart tot het opleggen van een administratieve boete wegens het niet voldoen aan de quotumplicht. Ondanks dat gegeven waren veel meer dan voldoende GSC beschikbaar op de certificatenmarkt om aan het volledige quotum van alle certificaatplichtige partijen te voldoen. Aangezien deze partij ieder jaar te weinig geldige certificaten indient, en gezien hun begeleidend schrijven bij de inlevering, is duidelijk dat het niet-voldoen aan hun volledige certificatenverplichting een protestactie betreft tegen het feit dat voor de certificatenverplichting enkel Vlaamse groenestroomcertificaten kunnen worden aanvaard.

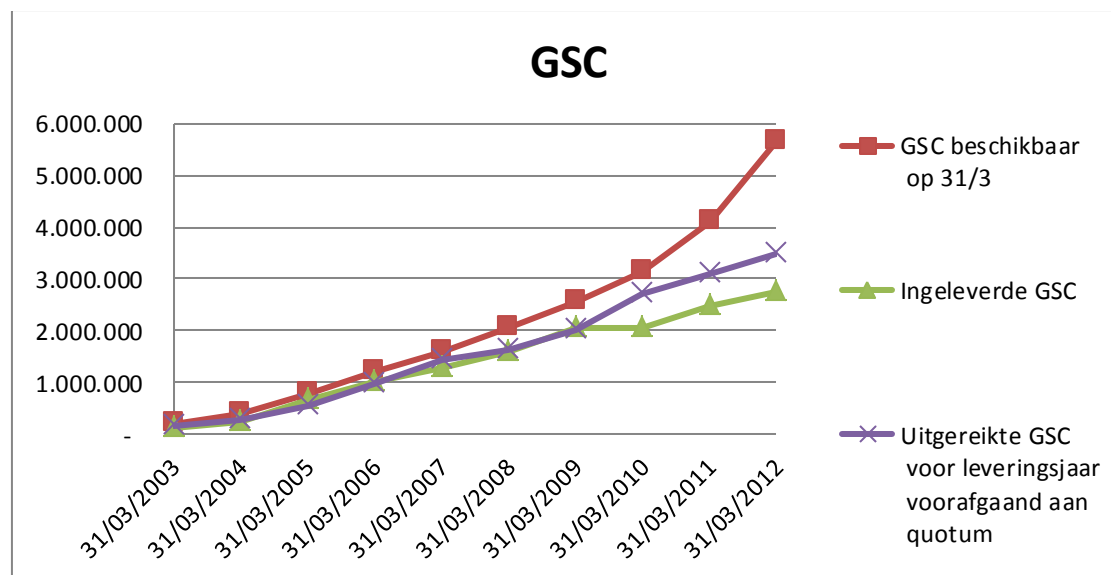
In rapport 2011-7 rapporteerde de VREG over de transparantie van de doorrekening van de kosten voor de certificatenverplichtingen door elektriciteitsleveranciers.

Tabel 36: Overzicht van de inleverbondjes van groenestroomcertificaten

INLEVERDATUM	In te leveren GSC op 31/03	GSC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde GSC	Uitgereikte GSC voor leveringsjaar voorafgaand aan quotum	Quotum
31/03/2003	313.192	199.203	115.132	150.042	0,80%
31/03/2004	409.959	393.009	259.125	291.568	1,20%
31/03/2005	850.960	800.798	650.610	545.971	2,00%
31/03/2006	1.061.176	1.206.073	1.025.450	968.289	2,50%
31/03/2007	1.269.650	1.587.945	1.268.311	1.428.362	3,00%
31/03/2008	1.589.531	2.061.134	1.587.281	1.644.547	3,75%
31/03/2009	2.077.894	2.540.586	2.073.043	2.010.500	4,90%
31/03/2010	2.073.201	3.127.689	2.072.013	2.704.410	5,25%
31/03/2011	2.474.430	4.093.577	2.474.121	3.078.068	6,00%
31/03/2012	2.757.889	5.654.751	2.757.860	3.469.836	7,00%

Onderstaande grafiek geeft een overzicht per jaar van het aantal in te leveren GSC (= het quotum), het aantal uitgereikte GSC in het voorgaand leveringsjaar, het aantal ingeleverde GSC voor de certificatenverplichting en het aantal beschikbare GSC op de markt.

Figuur 42: Overzicht van de inleverbondjes van groenestroomcertificaten

4.1.4.3. Groenestroomcertificatenoverschot

Op basis van productiecijfers van enkel het jaar 2011 ten opzichte van de certificaatplichtige stroomlevering, is op 31 maart 2011 een "quotum" gehaald van 8,81% groene stroomproductie. In de mate dat dit resultaat het verplichte quotum van 7% groene stroom voor 2011 overschrijdt, wordt het overschot cumulatief overgedragen naar volgende jaren. Op die manier wordt een certificatenoverschot opgebouwd waardoor, samen met de te verwachten productie van het gerealiseerde productiepark voor groene stroom, een aanzienlijke overstijging te verwachten blijft van de quota in de eerstkomende jaren.

Aangezien vanuit de certificatenmarktwerking geen spontane uitdeining van dit certificatenoverschot te verwachten lijkt, drong een ingreep aan het steunsysteem zich aan. In 2011 werd door de VREG meegewerkt aan een evaluatie van het steunmechanisme voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en warmte-krachtkoppeling. In oktober 2011 werd in dit kader een gezamenlijk beleidsadvies van VREG en VEA gepubliceerd. In mei 2012 kondigde de Vlaamse regering een politiek akkoord aan over een hervorming van het ondersteuningsbeleid.

4.1.4.4. Groenestroomquotum voor 2012

De quota voor de groenestroomcertificatenverplichting voor de komende jaren werden in 2009 vastgelegd in het Energiedecreet.

Het groenestroomquotum op 31 maart 2013 bedraagt 8% van de afgenomen elektriciteit op afnamepunten in het Vlaams Gewest, doch zoals altijd rekening houdend met een gedeeltelijke vrijstelling van deze verplichting voor de levering aan grote afnemers. Ondertussen bereikte de Vlaamse regering een akkoord over de herziening van het steunsysteem, waarbij rekening gehouden wordt met de maatschappelijke kost ervan.

4.2. Warmte-krachtkoppeling

4.2.1. Aantal installaties die warmte-krachtcertificaten ontvangen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van het aantal WKK-installaties (zie Tabel 37) en het geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (zie Tabel 38) per technologie en per jaar van indiening of ingrijpende wijziging. Deze installaties komen in aanmerking voor de toekenning van warmte-krachtcertificaten (WKC) die aanvaardbaar zijn voor de warmte-krachtcertificatenverplichting.

De grotere WKK-installaties die vanaf 2011 in aanmerking komen voor warmte-krachtcertificaten waren een ingrijpende wijziging aan een tegendrukstoomturbine bij Stora Enso in Gent (11 MW), een ingrijpende wijziging aan de interne verbrandingsmotor 'Boortmalt' bij Electrabel in Elsene (10,1 MW) en een nieuwe gasturbine bij Agfa Gevaert in Mortsel (7,5MW).

Door te voldoen aan de wettelijke definitie van 'ingrijpende wijziging' kunnen oude warmte-krachtinstallaties opnieuw in aanmerking komen voor een volledige toekenning warmte-krachtcertificaten. Duidelijk blijft dat 'ingrijpende wijzigingen' aan WKK-installaties een sterke invloed hebben op het aantal beschikbare WKC op de markt. Ze spelen een niet te onderschatten rol bij het ontstaan van het immense warmte-krachtcertificaten overschot, wat hieronder verder wordt uiteengezet.

Het beleidsadvies van VREG en VEA van oktober 2011 ter bijsturing van het steunsysteem, stelt dat het aangewezen is om de definitie ingrijpende wijziging te herbekijken om te vermijden dat steun verleend wordt aan projecten die deze niet nodig hebben.

Tabel 37: Aantal erkende productie-installaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmtekrachtcertificaten per technologie en per jaar van indiening of ingrijpende wijziging

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	TOTAAL
Aftapcondensatiestoomturbine	0	0	0	1	0	0	1	2
Gasturbine met warmteterugwinning	3	0	1	0	3	2	0	9
Interne verbrandingsmotor	21	17	36	62	59	40	25	260
Steg	0	0	0	2	0	1	0	3
Stirlingmotor	0	0	0	0	0	4	16	20
Tegendrukstoomturbine	4	0	1	1	0	0	0	6
TOTAAL	28	17	38	66	62	47	42	300

Tabel 38: Totaal geïnstalleerd elektrisch of mechanisch vermogen (in kW) van warmtekrachtinstallaties dat in aanmerking komt voor de toekenning van aanvaardbare warmtekrachtcertificaten per technologie en per jaar van indiening of ingrijpende wijziging

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	TOTAAL
Aftapcondensatiestoomturbine	0	0	0	27.700	0	0	5.608	33.308
Gasturbine met warmteterugwinning	184.000	0	7.291	0	144.799	19.152	0	355.242
Interne verbrandingsmotor	18.408	27.750	56.266	122.124	95.225	66.102	23.388	409.263
Steg	0	0	0	491.900	0	58.500	0	550.400
Stirlingmotor	0	0	0	0	0	4	23	27
Tegendrukstoomturbine	37.964	0	3.716	23.670	0	0	0	65.350
TOTAAL	240.372	27.750	67.273	665.394	240.024	143.758	29.019	1.413.590

4.2.2. Uitgereikte warmtekrachtcertificaten

Tabel 39 en Figuur 43 tonen per technologie en per productiejaar het aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten die aanvaardbaar zijn voor de certificatenverplichting in Vlaanderen. Het aantal uitgereikte WKC steeg t.o.v. 2010, maar de grootte van deze stijging is aanzienlijk lager dan de stijging van voorgaande jaren.

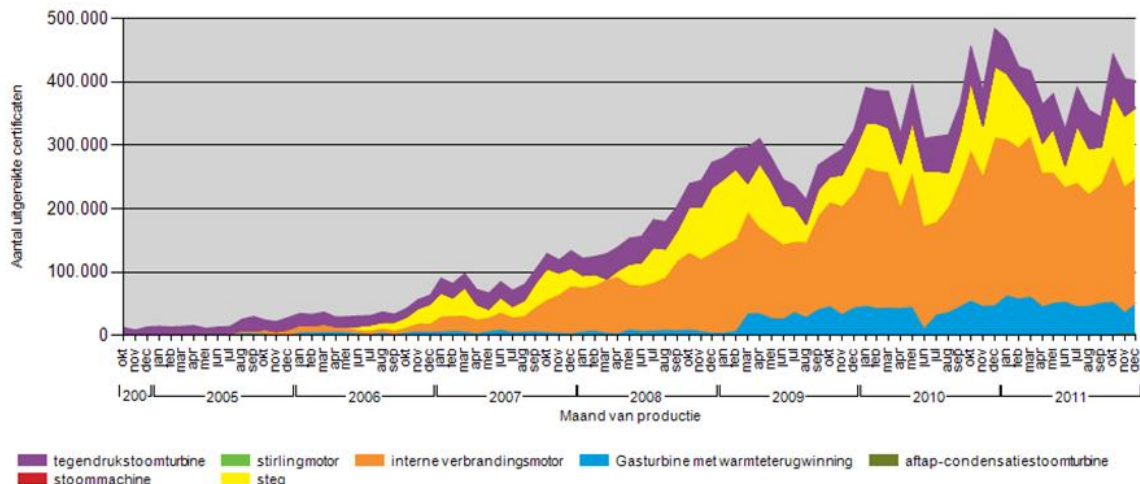
In 2011 werden opnieuw vanuit de meeste certificaten uitgereikt voor warmtekrachtbesparing door interne verbrandingsmotoren en dit ondanks het feit dat deze installaties meestal kleinschaliger zijn dan installaties met turbines.

Tabel 39: Aantal uitgereikte warmtekrachtcertificaten per technologie en per productiejaar

TECHNOLOGIE	Vóór 2006	2006	2007	2008	2009	2010	2011	TOTAAL
Aftapcondensatiestoomturbine	0	0	0	8.255	9.370	15.904	21.122	54.651
Gasturbine met warmteterugwinning	14.991	67.467	83.048	87.973	371.072	497.289	611.406	1.733.246
Interne verbrandingsmotor	29.342	102.356	413.900	1.083.885	1.714.639	2.405.944	2.522.183	8.272.249
Steg	0	103.597	351.573	512.009	778.388	942.701	915.175	3.603.443
Stirlingmotor	0	0	0	0	0	0	102	102

Stoommachine	0	0	0	0	1	1	0	2
Tegendrukstoomturbine	216.532	186.162	285.656	457.283	456.908	652.302	656.005	2.910.848
TOTAAL	260.865	459.582	1.134.177	2.149.405	3.330.378	4.514.141	4.725.993	16.574.541

Figuur 43: Aantal uitgereikte warmte-krachtencertificaten per technologie en per productiejaar

In 2007 startte de VREG met het uitreiken van garanties van oorsprong voor kwalitatieve WKK-stroom. Deze worden gebruikt ter staving van de verkoop van elektriciteit opgewekt uit kwalitatieve WKK-installaties, maar worden nog niet internationaal verhandeld.

4.2.3. Handel in warmte-krachtencertificaten

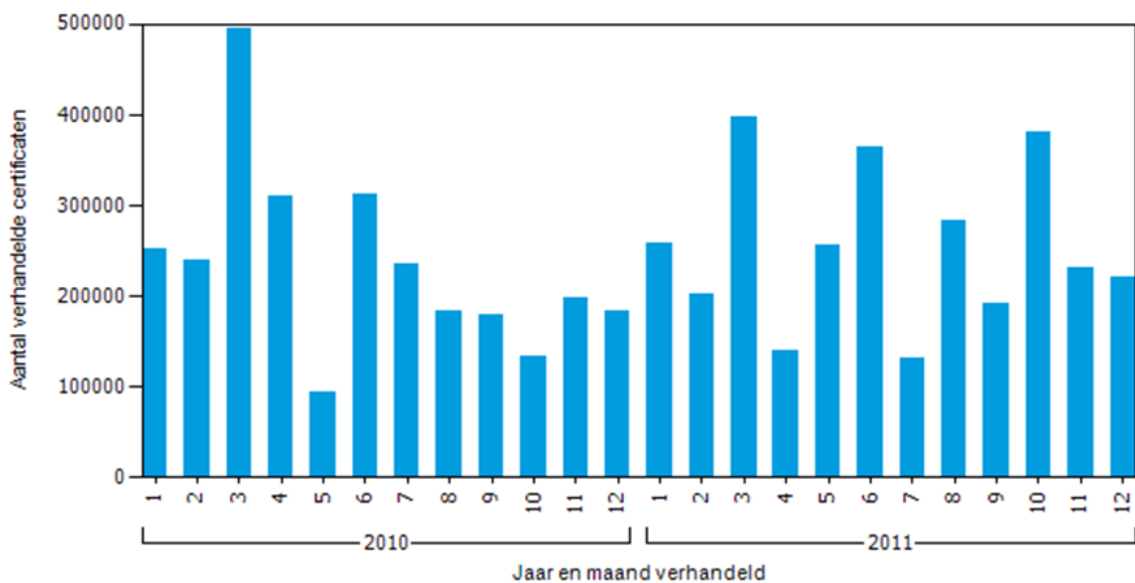
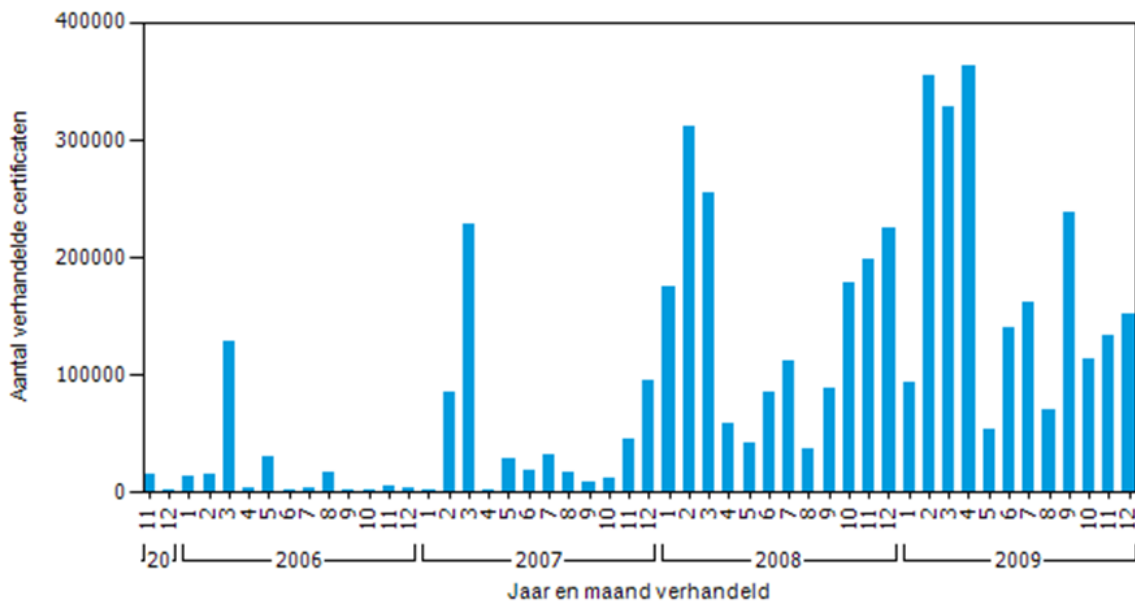
4.2.3.1. Bilaterale handel in certificaten

Figuur 44 toont het aantal verhandelde warmte-krachtencertificaten en de gemiddelde prijs vanaf april 2006 tot en met 31 december 2011. De marktprijs van de periode vóór april 2006 is minder representatief, omdat de boete per ontbrekend warmte-krachtencertificaat voor de inlevering op 31 maart 2006 nog 40 euro bedroeg, in plaats van de huidige 45 euro.

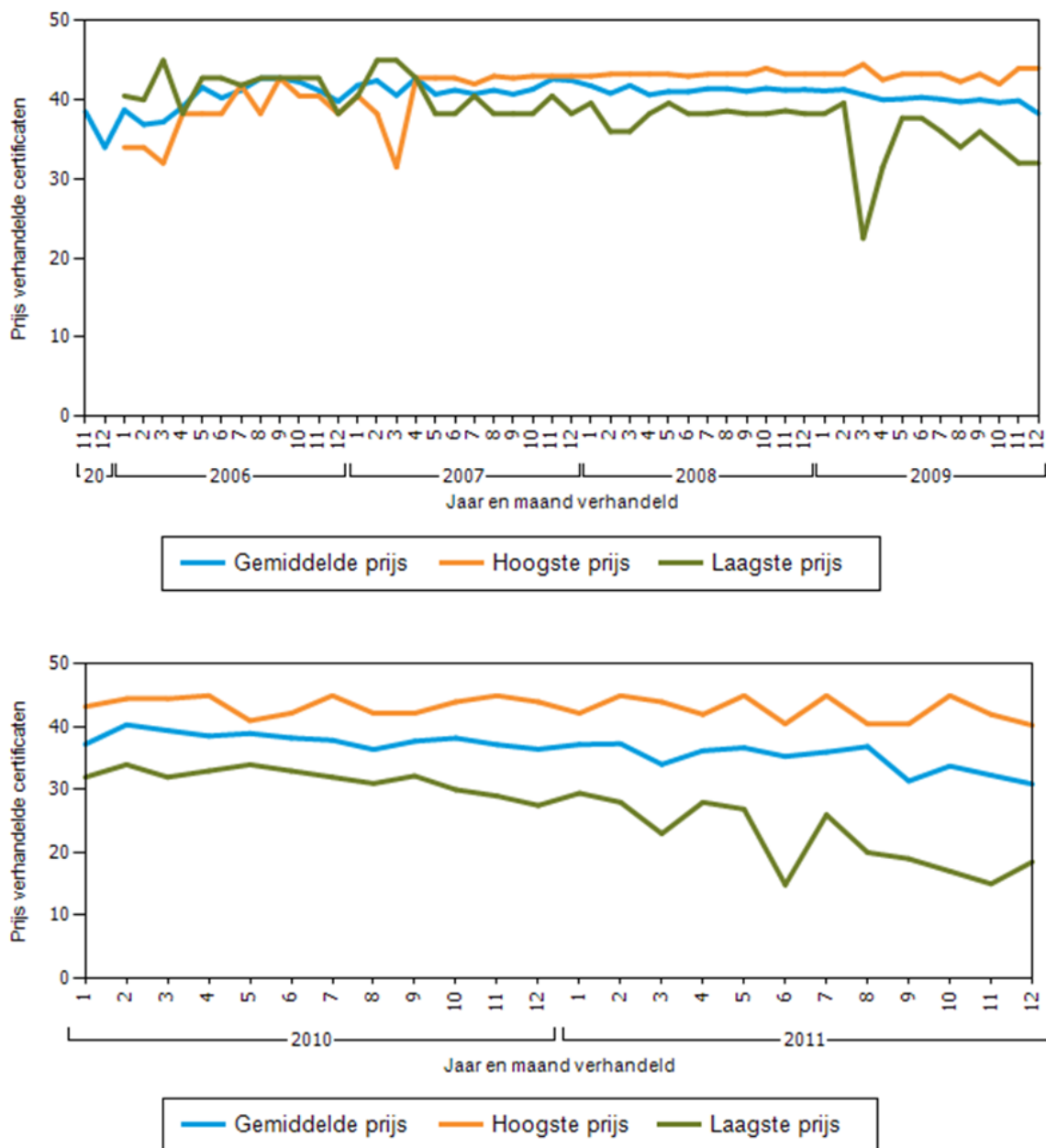
Door de sterke toename van het aantal uitgereikte certificaten en het overschot aan beschikbare warmte-krachtencertificaten voor de certificatenverplichtingen daalde de gemiddelde marktprijs. Deze daling ging van 37 euro in 2009 naar 36 euro in 2010 naar 35 euro in 2011, wat nog een eerder zachte daling is in verhouding tot de omvang van het certificatenoverschot. Dit is vermoedelijk te wijten aan het feit dat nog heel wat WKC verhandeld worden via lange termijncontracten waarin een vaste prijs per certificaat is afgesproken over meerdere jaren.

In 2011 werden in totaal 3.052.058 warmte-krachtencertificaten verhandeld. De verkoopprijs varieerde tussen 14,85 euro en 45 euro. De gemiddelde marktprijs van 2011 bedroeg (afgerond) 35 euro, waar ze in 2010 nog 38 euro bedroeg. Een beeld hiervan wordt getoond in Figuur 45.

Figuur 44: Aantal verhandelde warmte-krachtcertificaten per maand

Figuur 45: Prijs van een warmte-krachtcertificaat per maand

In bovenvermelde cijfers zijn de handel via het beursplatform (de Belpex "Green Certificate Exchange") en de verkoop van certificaten aan de distributienetbeheerders tegen minimumprijs niet inbegrepen. Deze worden hierna besproken.

4.2.3.2. Handel op Green Certificate Exchange

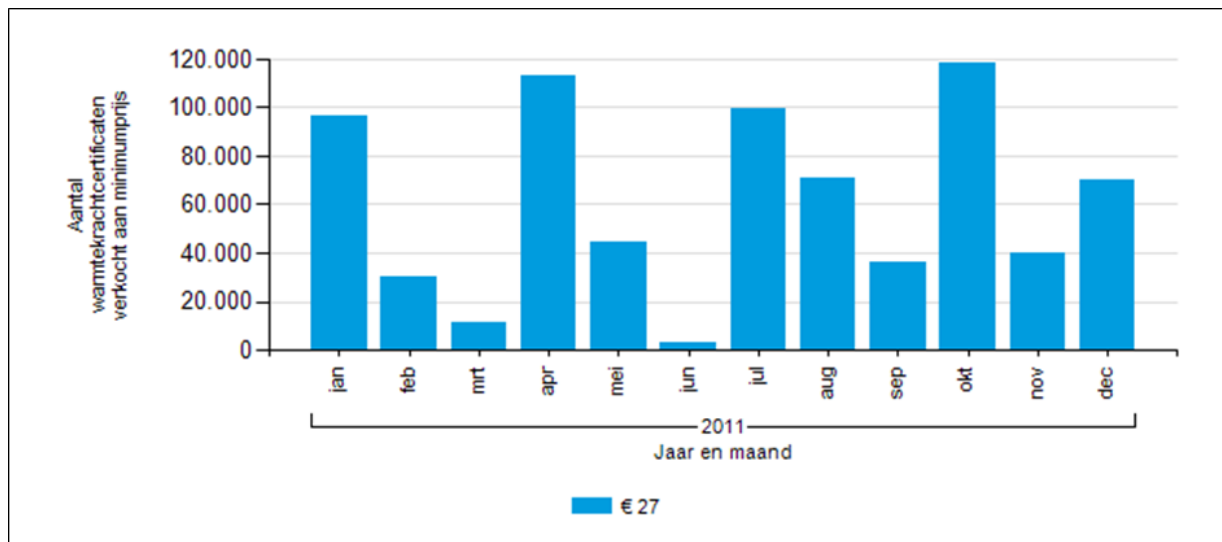
In 2011 viel de handel op de BelpEx Green Certificate Exchange ook voor warmte-krachtcertificaten stil. Deze beurs was voorbereid in jaren waarin de certificatenmarkt beurspotentieel leek te hebben, doch werd gelanceerd in 2009, net in de tijd waarin de overschotten op de groenestroom- en warmte-

krachtcertificaten duidelijke invloed begonnen te hebben op de marktwerking. Dat de overschotten de markt in 2011 mee bepaalden, illustreert het feit dat de Belpex-sessies in het eerste kwartaal van 2011 geen enkele match opleverden tussen vraag en aanbod. Ten gevolge hiervan werden de handelssessies voor de rest van het jaar geannuleerd, in afwachting van betere marktomstandigheden.

4.2.3.3. Verkoop van warmte-krachtcertificaten aan netbeheerders tegen minimumprijs

Vanaf januari 2011 vonden voor het eerst verkopen plaats van warmte-krachtcertificaten aan netbeheerders tegen de wettelijke minimumsteun van 27 euro.

Figuur 46: Aantal warmte-krachtcertificaten per maand dat verhandeld werd aan de netbeheerders aan de wettelijke minimumsteun

Warmte-krachtinstallaties in dienst genomen in 2012 ontvangen een minimumsteun van 31 euro. Aangezien dit voor heel wat productie-installaties een voldoende garantie biedt, zag de VREG in 2011 geen stop aan investeringen in WKK, ondanks het enorme certificatenoverschot op de WKC-markt.

4.2.4. Inlevering van warmte-krachtcertificaten voor de certificaten-verplichting op 31 maart 2011

4.2.4.1. Berekening van het aantal in te leveren warmte-krachtcertificaten

De quotumverplichting voor warmte-krachtcertificaten beliep 7,6% van de geleverde stroom in 2011.

De totale elektriciteitsleveringen op het distributie- en transmissienet in 2011 bedroegen 44.117.485 MWh. De leveringen door netbeheerders tellen niet mee voor de certificatenverplichting. De totale hoeveelheid elektriciteit waarop het groenestroomquotum van 7,6% werd berekend bedroeg dan 43.786.692 MWh.

In absolute cijfers bedroeg het totale quotum over alle leveranciers op 31 maart 2012 **3.327.789 WKC**.

4.2.4.2. Resultaten van de certificateninleveringsronde warmte-krachtcertificaten voor leveringsjaar 2011

De berekeningsmethodiek van het aantal in te leveren certificaten voor de warmte-krachtcertificatenverplichting wijkt op twee vlakken af van de groenestroomcertificatenverplichting:

- er is geen vrijstelling voor leveringen aan grote afnemers (> 20 GWh/jaar);
- er is vooralsnog enkel een verplichting voor elektriciteitsleveranciers.

Tabel 40 en Figuur 47 tonen de resultaten van alle voorbije inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten tot en met de inlevering van 31 maart 2012.

Tabel 40: Overzicht van de inleveringsrondes van warmtekrachtcertificaten

INLEVERDATUM	In te leveren WKC op 31/03	WKC beschikbaar op 31/3	Ingeleverde WKC	Uitgereikte WKC voor leveringsjaar voorafgaand aan quotum	Quotum
31/03/2006	575.209	316.293	246.196	226.149	1,19%
31/03/2007	1.032.004	601.964	566.191	459.582	2,16%
31/03/2008	1.392.594	1.242.698	1.039.399	1.134.177	2,96%
31/03/2009	1.750.076	2.634.501	1.749.410	2.149.405	3,73%
31/03/2010	1.889.821	4.145.756	1.889.705	3.330.378	4,39%
31/03/2011	2.252.388	6.789.681	2.252.394	4.513.887	4,90%
31/03/2012	3.327.789	9.366.744	3.327.789	4.273.353	7,60%

Alle partijen voldeden aan de verplichtingen..

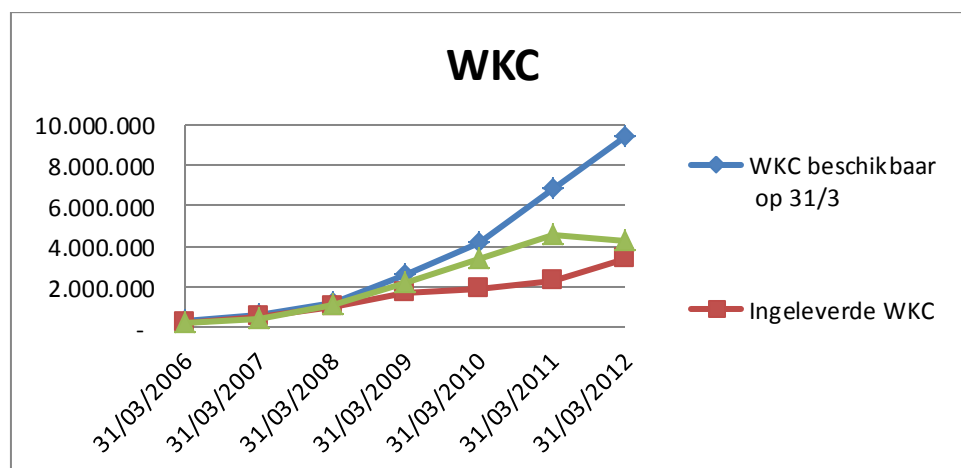
4.2.4.3. Warmtekrachtcertificatenoverschot

Op 31 maart 2012 was er voor de vierde keer een overaanbod aan beschikbare warmtekrachtcertificaten, doch deze keer groter dan ooit tevoren. Het aantal beschikbare WKC op de markt bedroeg bijna het drievoud van het aantal in te leveren WKC.

Het betreft een structureel overaanbod dat gedeeltelijk toe te schrijven is aan de sterke groei van het aantal WKK-installaties met interne verbrandingsmotoren, gedeeltelijk aan de indienname van grote installaties en aan de gebruikmaking van de definitie 'ingrijpende wijziging' om een oude installatie opnieuw volledige steun te kunnen geven.

Onderstaande grafiek geeft een overzicht per jaar van het aantal ingeleverde WKC voor de certificatenverplichting, het aantal beschikbare WKC en het aantal uitgereikte WKC in het voorgaand leveringsjaar op de markt op 31 maart.

Figuur 47: Alle partijen voldeden aan de verplichtingen. In vele gevallen trad de leverancier op als certificatenindieners voor de quotumplichtige toegangshouders.

Op basis van productiecijfers van enkel het jaar 2011, is een quotum gehaald van 9,76% warmte-krachtbesparing. In de mate dat dit resultaat het verplichte quotum van 7,6% warmte-krachtbesparing voor 2011 overschrijdt, wordt het overschot cumulatief overgedragen naar volgende jaren. Op die manier wordt een certificatenoverschot opgebouwd waardoor, samen met de te verwachten productie van het gerealiseerde productiepark voor kwalitatieve warmte-krachtkoppeling, een enorme overstijging te verwachten blijft van de quota van de eerstkomende jaren.

Een ingreep in het steunsysteem dringt zich dus op. In 2011 werd door de VREG meegewerkt aan een evaluatie van het steunmechanisme voor elektriciteit uit hernieuwbare energiebronnen en warmte-krachtkoppeling. In oktober 2011 werd in dit kader een gezamenlijk beleidsadvies van VREG en VEA gepubliceerd, waarin onder andere het certificatenoverschot werd behandeld.

4.2.4.4. Warmte-krachtquotum voor 2012

De quota voor de warmte-krachtcertificatenverplichting voor de komende jaren zijn vastgelegd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 7 juli 2006. Er is geen mechanisme dat een automatische stijging van het quotum voorziet bij een overschot aan beschikbare certificaten.

Het warmte-krachtquotum op 31 maart 2012 bedraagt 7%. Bij ongewijzigd regelgevend kader wordt verwacht dat het overschot verder zal exploderen.

5. Conclusies

- De activiteitsgraad op de elektriciteits- en gasmarkt lag in 2011 op een ongezien hoog niveau wat het wisselen van energieleverancier betreft.
- Dit uit zich in de sterk groeiende marktaandelen van alle nieuwkomer-energieleveranciers en in de daarmee corresponderende daling van de traditionele spelers;
- De invloed van decentrale productie en de ter plekke verbruikte elektriciteit laat zich duidelijk voelen in de daling van de geleverde hoeveelheden elektriciteit, zowel op distributie- als op transmissieniveau;
- Er is onmiskenbaar bewijs van reële concurrentie op de energiemarkt in Vlaanderen, dat blijkt uit het stijgend productaanbod, aan de groeiende kloof tussen het prijsniveau van de standaardleveranciers en de laagste prijs in de markt, maar zeker ook uit de gunstige evolutie van de concentratie-indexen die de VREG berekent en die aangeven in welke mate de markt geconcentreerd is. Hoewel alle indexen nog ver verwijderd zijn van het niveau dat aanzien wordt als een concurrentiele markt, tekende 2011 voor een tot nog toe ongeziene verbetering op dit vlak;
- Voor de conclusies over prijzen, verwijzen we naar het desbetreffende hoofdstuk. Uit diverse analyses daar blijkt nog steeds:
 - dat de wel steeds kleine groep van passieve klanten die nog steeds onder standaardvoorwaarden beleverd worden, de bonus van de liberalisering aan zich laten voorbijgaan;
 - Dat de meest prijsbewuste klanten nog steeds aanzienlijke besparingen kunnen realiseren, zelfs als ze eerder al een gunstiger contract hebben afgesloten;
 - Dat de gezinnen die in het kader van de sociale openbaardienstverplichtingen beleverd worden door hun distributienetbeheerder, in een beperkt aantal gevallen een zeer gunstige prijsniveau genieten (als ze recht hebben op de sociale maximumprijs), maar in het merendeel van de gevallen een bijzonder hoog prijsniveau betalen;
 - Dat de samenstelling van de prijs aan eindverbruikers – zeker voor elektriciteit – sterk wijzigde, omdat het aandeel van de energiekost afnam en het aandeel van de distributiekosten toenamen;
 - De logica dat vaste contracten minder gunstig geprijsd zijn dan variabele contracten en lange termijncontracten duurder zijn dan 1-jaar contracten niet meer altijd opgaat, onder invloed van marketing- en andere elementen van commercieel beleid in combinatie met evoluties op de nationale en internationale energiemarkt.
- De situatie op de markten voor groenestroomcertificaten en warmtekrachtcertificaten sterk gekleurd wordt door de overschotten aan certificaten die zich de afgelopen jaren hebben opgebouwd.
- Dit mist zijn effecten niet op de prijs waaraan certificaten op de bilaterale markt verkocht worden, maar het betekent ook dat de Belpex GCE volledig stilgevallen is wegens gebrek aan vraag naar certificaten;
- Dit betekent ook dat steeds grotere hoeveelheden warmtekrachtcertificaten aangeboden worden voor opkoop door de distributienetbeheerders, bij gebrek aan afzetmogelijkheden op de bilaterale markt;
- Eind 2011 zagen we ook dat groenestroomcertificaten die niet afkomstig zijn van zonnepanelen aangeboden werden aan distributienetbeheerders. Dit wijst erop dat ook in deze markt de terugval van de vraag naar certificaten vanwege partijen die certificaten moeten inleveren voor het quotum begon terug te vallen.

6. Bijlagen

Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI), HHIne en C3

Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit

Bijlage 1: Berekening Herfindahl-Hirschman index (HHI), HHIne en C3

De **HHI index** is een vaak gebruikte maatstaf voor de concentratiegraad in een sector. Daarbij slaat de term "concentratiegraad" op het aantal aanbieders van goederen of diensten in een bepaalde sector. De berekening is gebaseerd op de verdeling van de markt onder verschillende aanbieders.

De formule is als volgt:

$$HHI = \sum (m_i)^2 \text{ voor } i \text{ gaande van } 1 \text{ tot } n$$

waarbij geldt:

m_i = marktaandeel van aanbieder i (liggend tussen 0 en 1)

n = aantal aanbieders op de markt

Vaak wordt de berekening gemaakt op basis van de marktaandelen die in percentages, dus liggend tussen 0 en 100, worden uitgedrukt. De uitkomst van de berekening ligt dan steeds tussen 0,0001 (volledige mededinging) en 10.000 (monopolie). Bij een HHI gelijk aan 10.000 is er slechts één aanbieder met een marktaandeel van 100 %. Bij een HHI die 0 benadert, zijn er zeer veel kleine aanbieders.

Interpretatie: hoe hoger de indexwaarde, hoe hoger de aanbiederconcentratie

- ongeconcentreerde markt: $0 \leq HHI < 1.000$
- gematigd geconcentreerde markt: $1.000 \leq HHI < 1.800$
- geconcentreerde markt: $HHI \geq 1.800$

Economisten stellen dat een HHI onder de 1.800 duidt op een concurrentiële markt en dat een HHI boven de 2.500 op zware risico's voor de marktwerking wijst.

C3

Deze index geeft aan hoeveel procent de drie ondernemingen met het grootste marktaandeel gezamenlijk binnen één relevante markt innemen. Deze index is minder genuanceerd dan de HHI-index, omdat hij de onderlinge verschillen tussen de grootste leveranciers buiten beschouwing laat. Twee heel verschillende marktsituaties kunnen leiden tot eenzelfde waarde voor de C-index.

Voorbeeld:

Markt A: $73 \% + 1 \% + 1 \% = 75 \%$

Markt B: $25 \% + 25 \% + 25 \% = 75 \%$

Hoewel markt A veel geconcentreerder is dan markt B, blijkt dat niet uit de berekende C3-index.

Bijlage 2: Methodologie van het onderzoek van de prijzen

De vergelijkingen worden gemaakt aan de hand van een aantal typecategorieën van eindafnemers (zie Bijlage 3 en Bijlage 4). De VREG gebruikt ook de totale jaarlijkse kostprijs voor een bepaald type eindafnemer. Deze prijs omvat alle relevante elementen (energieprijs, nettarieven en heffingen). Wanneer een contract prijzen bevat die automatisch kunnen worden geïndexeerd, heeft de VREG steeds het gebruik van de meest recente, maandelijkse index verplicht. Enkel op deze manier kunnen we de objectieve vergelijkbaarheid van de verschillende producten garanderen. Sinds 1 maart 2005 zijn alle leveranciers, conform de afspraken van het Akkoord "De consument in de vrijgemaakte elektriciteits- en gasmarkt" voor de bescherming van de consument, ook verplicht om deze maandelijkse parameters te gebruiken op hun offertes.

Kortingen niet inbegrepen

Het feit dat de prijsinformatie gebruikt voor dit rapport afkomstig is van de leveranciers en door hen gerapporteerd werd in het kader van de V-test op de VREG-website, betekent ook dat in de prijzen geen rekening gehouden wordt met commerciële kortingen, zoals een korting voor betaling via domiciliëring of een welkomstkorting voor nieuwe klanten. Deze - door een aantal leveranciers gehanteerde - kortingen kunnen de in de studie berekende prijsniveaus in de praktijk lichtjes lager doen uitvallen.

Gewogen gemiddelde prijzen

Om de representativiteit van de berekende prijzen te verhogen, past de VREG wegingen toe: Enerzijds laten we het **relatieve belang van het distributienetgebied** meewegen in de gemiddelde prijzen. Zo weegt de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een groot aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten zwaarder door in het gemiddelde dan de jaarlijkse kostprijs in een distributienetgebied met een klein aantal huishoudelijke respectievelijk kleine professionele toegangspunten.

Daarnaast wordt het **marktaandeel van de leverancier en zijn product(en) bij huishoudelijke respectievelijk kleine professionele afnemers** gebruikt om de weging tussen de prijzen van de leveranciers en hun producten onderling te bepalen.

Wanneer beide wegingen vervolgens worden gecombineerd, krijgen we een gewogen gemiddelde prijs die zeer representatief is voor de prijs die de gezinnen in Vlaanderen betalen. De diversiteit die bestaat in de Vlaamse energiemarkt speelt hierdoor geen vertekende rol, terwijl bij de berekeningen nog steeds alle relevante informatie verwerkt wordt, in tegenstelling tot een op een steekproef gebaseerd onderzoek.

Deze methodiek wordt duidelijker aan de hand van het volgende voorbeeld. Voor de eenvoud gaan we uit van een situatie met twee leveranciers die in twee netgebieden leveren met elk één product.

		Leverancier 1	Leverancier 2	
Netgebied 1	Marktaandeel	10,00%	90,00%	
25,00%	Prijs	100,00 euro	150,00 euro	145,00 euro
Netgebied 2	Marktaandeel	20,00%	80,00%	
75,00%	Prijs	120,00 euro	180,00 euro	168,00 euro
		115,00 euro	172,50 euro	162,25 euro

$$(100*0,1+150*0,9)/(0,1+0,9)=145$$

$$(100*0,25+120*0,75)/(0,25+0,75)=115$$

Gemiddelde van leverancier 1 en 2, gewogen ten aanzien van hun respectievelijk marktaandeel en ten aanzien van de grootte van de netgebieden:
 $(145*0,25+168*0,75)/(0,25+0,75)=162,25$

Gratis elektriciteit verrekend

Voor de berekening van de gewogen gemiddelde elektriciteitsprijzen van de verschillende leveranciers voor huishoudelijke afnemers, houdt de VREG ook rekening met de gratis hoeveelheid elektriciteit waarop elk gezin in Vlaanderen recht heeft.

Deze hoeveelheid wordt verrekend als een korting op de prijzen die de leveranciers hebben bezorgd aan de VREG. De korting wordt berekend door het aantal gratis kWh te vermenigvuldigen met de eenheidsprijs. Tot en met 2007 werd deze door het ministerie van Economische Zaken vastgelegd, maar vanaf 2008 wordt deze berekend door de VREG. Voor 2010 bedraagt die 19,14 eurocent/kWh inclusief btw. Aangezien het aantal gratis kWh afhangt van het aantal gezinsleden, maakt de VREG (enkel voor de analyse in dit rapport en niet voor de leveranciersvergelijking op de VREG-website) de volgende assumpties voor de berekening van de jaarlijkse kostprijs per typecategorie:

Categorie Da:	1 gezinslid	→	200 kWh gratis	→	korting van € 38,29 in 2011
Categorie Db:	2 gezinsleden	→	300 kWh gratis	→	korting van € 57,43 in 2011
Categorie Dc:	3 gezinsleden	→	400 kWh gratis	→	korting van € 76,57 in 2011
Categorie Dc1:	3 gezinsleden	→	400 kWh gratis	→	korting van € 76,57 in 2011
Categorie Dd:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 95,72 in 2011
Categorie De:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 95,72 in 2011
Categorie De1:	4 gezinsleden	→	500 kWh gratis	→	korting van € 95,72 in 2011

Bijlage 3: Overzicht van de huishoudelijke typeafnemers voor elektriciteit en aardgas

Voor de vergelijkingen in dit rapport worden verschillende typecategorieën gebruikt. Deze tabel geeft een overzicht van de typecategorieën en hun verbruik per tariefperiode voor elektriciteit.

In de kolommen 'Vóór' staat telkens het jaarverbruik per tarief vóór de invoering van het weekendtarief (1 januari 2007) en in de kolommen 'Na' staat telkens het jaarverbruik per tarief vanaf de invoering van het weekendtarief. De invoering van het weekendtarief had enkel invloed op typecategorieën Dc, Dd en De.

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)		Jaarverbruik nachttarief (kWh)		Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)	
	Vóór	Na	Vóór	Na	Vóór	Na
Da	600	600	0	0	0	0
Db	1.200	1.200	0	0	0	0
Dc (*)	2.200	1.600	1.300	1.900	0	0
Dc1	3.500	3.500	0	0	0	0
Dd	5.000	3.600	2.500	3.900	0	0
De	5.000	3.600	2.500	3.900	12.500	12.500
De1	7.500	7.500	0	0	12.500	12.500

(*) Dit verbruik komt overeen met het elektriciteitsverbruik van een doorsnee gezin.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de typecategorieën voor aardgas:

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	
D1	2.326	Koken en warm water
D2	4.652	
D3 (*)	23.260	Verwarming en ander gebruik
D3b	34.890	

(*) Dit verbruik komt overeen met het aardgasverbruik van een doorsnee gezin dat verwarmt op aardgas.

Bijlage 4: Overzicht van de kleine professionele typeafnemers voor elektriciteit

Type-categorie	Jaarverbruik dagtarief (kWh)	Jaarverbruik nachttarief (kWh)	Jaarverbruik uitsluitend nachttarief (kWh)
Ia	17.500	12.500	0
Ib	29.000	21.000	0

VLAAMSE REGULATOR VAN DE ELEKTRICITEITS- EN GASMARKT

GRAAF DE FERRARISGEBOUW • 7DE VERDIEPING • KONING ALBERT II-LAAN 20 BUS 19 • 1000 BRUSSEL
GRATIS NUMMER 1700 • FAX 02 553 13 50 • INFO@VREG.BE • WWW.VREG.BE